

Ödön von Horváth

An Ufer des Starnbergersees.
Nach der Natur aufgenommen von A. Specht.

Harminchat óra

„Agnes éppen meg akarta kérdezni Eugent, hogy ugye ő sem hiszi, hogy az egész nyomorról a zsidók tehetnek, mint ahogyan a Hitler mindenhová kiplakátozza, amikor Eugen a térdére tette a kezét, és ő elhallgatott.

A kellős közepén.

A bal térdén érezte Eugen bal kezét.

Erős és meleg volt a keze.”

Ödön von Horváth

Harminchat óra

Regény

Fordította: Balogh Virág Katalin

bvk művek
Budapest, 2019

© Balogh Virág Katalin, 2019

www.bvk-muvek.com

A kiadvány változatlan formában megosztható, letölthető, nyomtatható és nem üzleti célra szabadon felhasználható. Minden egyéb felhasználáshoz a szerző előzetes írásos engedélye szükséges.

ISBN 978-615-00-6987-6

A fordítás Ödön von Horváth *Sechsendreißig Stunden* című regényének elektronikus kiadása alapján készült:

<https://gutenberg.spiegel.de/buch/sechsendreissig-stunden-2897/1>

A szöveg 2014-ben a felonline.hu-n jelent meg folytatásokban, szerkesztette: Sörös Erzsébet Borbála.

Jelen kiadás az első megjelenéshez képest kisebb változtatásokat tartalmaz.

A kötetborítón szereplő kép forrása:

[https://de.wikipedia.org/wiki/Datei:Die_Gartenlaube_\(1871\)_b_653.jpg](https://de.wikipedia.org/wiki/Datei:Die_Gartenlaube_(1871)_b_653.jpg)

A szerzőnek a hátsó borítón szereplő portréját készítette: Anonim – Dieter Hildebrandt: Ödön von Horváth. Reinbek: Rowohlt 1975. S. 25., CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=5282310>

A fordító portréját Balogh Flóra készítette.

A történet Münchenben játszódik. Amikor Agnes az ő Eugenjével megismerkedett, még tartott a nyár. Mindketten munkanélküliek voltak, és ezt használta ki Eugen, amikor megszólította a lányt. Mindez a Thalkirchner Straßén, a városi munkaügyi hivatal előtt történt: neki már két hónapja nincs munkája, mondta Eugen, és tulajdonképpen nem is bajor, hanem osztrák. Ő már öt hónapja munkanélküli, mondta erre Agnes, és tulajdonképpen nem is müncheni, hanem felső-pfalzi. Nem ismeri Felső-Pfalzot, mondta Eugen, ő meg nem ismeri Ausztriát, mondta Agnes, mire Eugen kifejtette, hogy szerinte Bécs nagyon szép, és Agnest akár bécsinek is nézhetné az ember. Agnes nevetett, Eugen pedig megkérdezte, hogy nincs-e kedve sétálni egyet, olyan régen nem beszélgetett már senkivel, mivel a szállásadónőjén kívül senkit sem ismer itt, az viszont egy pedánskodó barom. Ő a nénikéjénél lakik, mondta Agnes, és elhallgatott. Eugen mosolygott, és azt mondta, örül, hogy megismerkedtek, különben még elfelejtett volna beszélni. De hát, mondta Ágnes, beszélni nem lehet elfelejteni. Ezután sétálni indultak. Át a Sendlingertorplatzon és a Stachuson, majd a Dachauerstraßén, azután végig az Augustenstraßén, ki az Oberwiesenfeldre.

Amikor Eugen meglátta a régi laktanyákat, kifejtette, hogy az életben néha a legjobb szándék is kevés. Egyébként is tömérdek olyan hatalom van, ami nagyobb, mint az ember, de mégsem szabad így gondolkodni, mert különben fel is akaszthatjuk magunkat. Ne beszéljen már ilyen szomorú dolgokról, mondta Agnes, itt az Oberwiesenfeld, nézze inkább, milyen széles ma a láthatár, és milyen nyugodt a levegő, csak néha húz el a fejük fölött egy-egy repülő, mivel itt van nem messze a reptér. Tudja jól, mondta Eugen,

a világ pedig egyre kisebb lesz, mivel hamarosan két óra alatt el lehet repülni innen Ausztráliába, persze csak a pénzarisztokratáknak a titkáraikkal meg a magántitkárnőikkel. Azért az a von Löwenstein úrral elég vicces, tudja, aki Anglia és Franciaország között a levegőben akart kimenni, és erre föl mindjárt a mennybe ment. A technika fejlődése amúgy kolosszális, nemrégiben egy amerikai felfedezte a mesterséges embert, és hogy az emberi szellem micsoda magasságokat hódít meg, az tényleg nagyszerű, úgyhogy ha minden így megy tovább, Agnes még Európa pusztulását is megérheti. Arról mondjuk nem a gépek tehetnek majd, hanem az anarchisztikus termelési viszonyok, épp tegnap olvasta, hogy a gazdaság Szfinx-arca lassan a kommunizmus irányába fordul, mivelhogy szerveződni kezdenek a kapitalisták. Az az amerikai mesterséges ember érdekelné, mondta Agnes. Münchenben is vannak mesterséges emberek, mondta Eugen, de többet erről nem mondhat.

Mindez 1928. augusztus végén történt. Hónapok óta nem esett, és rövid, borongós őszt, továbbá hosszú és hideg telet jósoltak. A tartományi meteorológiai intézet jelentette, hogy az Írország fölött elterülő, magas nyomású légréteg helyére a Biscayai-öböl felől alacsony nyomású levegő nyomult be. Odaát Amerikában állítólag már havazott, és a Golf-áramlattal sem volt minden rendben, Münchenben legalábbis ez a hír járta.

Bár délután háromszor is dörgött, mégsem eredt el az eső, és még naplemente után is olyan nyomasztóan fülledt volt a levegő, mintha legalábbis belázasodott volna. A por csak éjfél körül kezdett el lassan leereszkedni az átizzadt városra.

Agnes megkérdezte Eugent, hogy ő is érzi-e, milyen fülledt az este, és aztán: olyan régóta gondolkozik már rajta, de csak nem akar rájönni, hogy vajon mi lehet a foglalkozása. „Pincér” – mondta Eugen, és ha nem lett volna a világháború, most biztosan egy külföldi

grandhotelben lenne, valószínűleg Afrikában, a Bisra oázisban. Most pálmafák alatt ejtőzhetne. Tíz néger lenne alá beosztva, és magának a Vanderbilt unokaöccsének szolgálna föl, fejedelmien keresne, és ötvenéves korában vehetne egy kis hotelt Salzkammergutban. Még a piramisokat is láthatta volna, ha nincs az a disznóság Szarajevóban, amikor is a szerbek a cseh főherceget, aki egyben az osztrák–magyar trónörökös is volt, lelőtték. Nem is tudja, mondta Agnes, miféle város lehet az a Szarajevó, bár az apja elesett, még rögtön az elején, és ha jól tudja, valahol Párizs környékén nyugszik, de az egész világháborúból alig emlékszik valamire, mivelhogy annakidején, amikor kitört, még csak négyéves volt. Egyedül az inflációra emlékszik, amikor még ő is billiomos volt, de arra inkább nem is gondol, mert akkoriban halt meg az anyja agyvelőgyulladásban. Sose szerette az anyját igazán, nagyon sovány volt, és a szája körül olyan szigorúan sápadt, és sokszor az volt az érzése, hogy egyenesen arra gondol: minek él ez a lány? Még manapság is fél tőle néha, pedig már öt éve halott. Nemrégiben is azt álmodta, hogy még egészen kicsi, és a konyhában egy tábornok jelent meg, tele rendjellel, és így szólt: „Őfelsége nevében a család eltartója hősi halált halt a hazáért.” Mire az anyja így felelt: „Persze-persze, csak a lakáskulcsot el ne hagyja már megint.” És a tábornok tisztelgett, aztán eltűnt, az anyja pedig odalopakodott Agneshez, és szörnyen gyűlölködve bámulni kezdte. Aztán kitekerte az égőt, mert hirtelen éjszaka lett, és kinyitotta a gázcsapot, és valamit maga elé mormolt, úgy hangzott, mint a körmenetben. Ám ekkor hirtelen nagy fényesség támadt, egészen földöntúli volt. És maga az Atyaisten jött be az ajtón, és azt mondta az anyjának: „Mit teszel te a gyermekeddel? Pollingerné, az ilyesmi szigorúan tilos!” Aztán az Atyaisten feltépte az ablakot, és elzárta a gázt.

„Gyakran álmodik az ember ilyen butaságokat, de ez egy egészen hülye butaság volt” – magyarázta Agnes Eugennek.

És Agnes arra gondolt, hogy ha most visszagondol a gyerekkorára, akkor egy magas szobában látja magát, amint a földön ül, és tarka golyókkal játszik. Kint süt a nap, de a szobába egy árva sugár se süt be. Olyan érzése van, mintha a szoba iszonyatos magasságban lebegne a föld fölött. És azt is tudni véli, hogy odalent, a mélyben, egy széles folyó folyna, ha nagyobb lenne, és ki tudna nézni az ablakon.

A hídon egy vonat robog át némán. Az este lila felhőkbe burkolózva várakozik a láthatáron.

Csakhogy ez egyáltalán nem így volt. Az eget teljesen eltakarták a házak, és az ablakon keresztül egy homályos udvarra lehetett látni, amelyet szemétkupacok és nyeszlett orgonabokrocskák tarkítottak. Ott verték ki a háziasszonyok a szőnyegeiket, és ha a kutyáik tüzeltek, csak oda engedték ki őket, mert odakint, az utcán vonyítottak a gavallérok. De a gyerekek nem játszhattak ott, a házmester megtiltotta nekik, amióta ellopták az orgonát, és az első emeleti, gonosz Biedermann nagymama haldoklására fittyet hányva olyan kurjongatást és füttykoncertet csaptak, hogy valami agyalágyult kihívta a tűzoltókat.

Ez a ház még ma is áll Regensburgban, és a harmadik emeleten balra hunyt el Pollingerné agyvelőgyulladás következtében. A hazáért hősi halált halt tűzér és cigarettaüagnök Martin Pollinger özvegye volt.

És körülbelül öt évre rá, 1928. augusztus végén lánya, Agnes egy munkanélküli osztrákkal sétált a müncheni Oberwiesenfelden, és a következőket mesélte neki:

„Október 28-a volt, amikor az anyámat eltemették, és aztán ideutaztam a nénikémhez Münchenbe. Voltam vagy tizennégy éves, és

nagyon fáztam a vonaton, mert fűtés nem volt, az ablakból meg hiányzott az üveg, hiszen épp infláció volt. A nénikém a főpályaudvaron várt, és ott sírt, hogy akkor én most árvagyerek vagyok, kétszeresen is árvagyerek, egy senki fia, egy szerencsétlen, és aztán szörnyen pörölni kezdett, mert fogalma sem volt róla, hogy mit is kezdhetne velem, hiszen neki magának sem volt semmije se, és hogy tán én azt gondoltam, hogy van neki valamije is, és hogy tán a megboldogult anyám azt hitte, hogy van neki valamije is, és még ha az egyetlen megboldogult húgának a lánya vagyok is, és ha a megboldogult húga éppen most szenderült is jobblétre, az embernek azért tudnia kell, hogy egyszer mindenkinek meg kell halnia, senki se élhet örökké, ez már csak így van. És azt is mondta a nénikém, hogy a rokonokban tényleg nem lehet megbízni. Nem sokkal ezután egy varrónőhöz kerültem, és nála megtanultam varrni, és csomagokat kellett kihordanom egész Münchenben, de a varrónő pár hónapra rá Ingolstadtba ment férjhez egy postáshoz. Erre a nénikém megint szörnyen pörölni kezdett, és ki akart hajítani, de az utolsó pillanatban egy másik varrónőhöz kerültem, de nála meg elszabtam egy kosztümöt, és aztán tényleg nagy szerencsém volt, hogy megint rögtön elkerültem egy varrónőhöz, de megint elszabtam egy kosztümöt, tényleg pechem volt.

És Agnes azzal folytatta, hogy a háború utolsó évében náluk járt a nénikéje Regensburgban, és azt mondta neki, hogy ugyan egyáltalán nem ütött az apjára, de a haja egészen az övé, mire az anyja így szólt: „Krisztusnak hála, másban nem ütöttél rá.” És olyan ellenségesen vigyorgott hozzá, hogy Agnes egészen dühbe gurult, hiszen az apját akkor már agyonlőtték, és mérgesen megkérdezte az anyját, hogy rá ugyan miben ütött. Erre az hirtelen elszomorodott, és csak annyit mondott: „Örülj neki, ha semmiben sem ütöttél rám.” Úgy is gondolja, hogy semmiben sem ütött rá. Láttá viszont

a straubingi nagymamája fiatalkori képét, és egészen megrémült, annyira rá ütött. A lánya lehetne, vagy a húga. Vagy akár ő maga.

Eugen erre kifejtette, hogy rokonai mindenkinek vannak, kinek több, kinek kevesebb, gazdagok vagy szegények, gonoszak vagy kedvesek, és minden rokontól öröklünk is valamit, ki többet, ki kevesebbet, pénzt, házat, két házat vagy egy rakás szart. Tulajdonságokat is lehet örökölni, így lesz az egyik zseni, a másik hivatalnok, a harmadik meg egy trotli, de a legtöbben csak puszta számok, akikkel bármit meg lehet csinálni. Olyanok csak kevesen vannak, akikkel nem lehet bármit megcsinálni, és ez azért szomorú.

És Eugen elmesélte, hogy a világháború előtt a temesvári restiben az állomásfőnöknek szolgált föl, az pedig egy magyar román volt, és nekiállt az öröklődésen töprengeni, táblázatokat készített, összeadott, kivont, szorzott és osztott,ától-cettig áttanulmányozta a lexikont, és végül arra jutott, hogy egy kicsit mindenki mindenkinek a rokona, minden rablónak, gyilkosnak, miniszternek, sőt minden római katolikus papnak és még a kolomeai csodarabbinak is. Ettől aztán szépen becsavarodott, a tébolydából meg levelezni kezdett a rokonaival. Ferenc Józsefnek például így fejezte ki a karácsonyi jókívánságait:

Kedves Húgom!

Boldog születésnapot!

Üdvözlétem küldöm a Cs. Kir. Priv. Bolondokházából.

Szép időnk van.

A viszontlátásra!

Csókol:

a Mama

És Eugen elmagyarázta Agnesnek, hogy az a szerencsétlen ugyan teljesen becsavarodott, és mégis igaza volt, mert tényleg minden ember mindenkivel rokonságban áll, de semmi értelme ezzel a rokonsággal foglalkozni, mert ha az ember rendesen belegondol, alighanem tényleg becsavarodik. Akkor már az öreg pozsonyi Breitenberger suszternek volt igaza, amikor a halálos ágyán a köréje gyűlt rokonsághoz így szólt: „Barátaim, ha egyszer valami igazán nagy hülyeséget csináltok, gondoljatok rám!”

Szinte sose gondol a családi viszonyaira, mondta Agnes, és már egy ideje azon tűnődik, hogy hogyan, miért és egyáltalán minek kezdett el erről beszélni.

Egyáltalán nem szokott a felmenőire gondolni, mondta Eugen. Nem arisztokrata ő, hogy könyvet vezessen róla, csak hogy napra pontosan ki tudja számolni, mikor golyózik be végleg.

Így ért véget a drága rokonságról folytatott beszélgetés. ... A nap ásított, fáradt volt már, a bakancsát is lerúgta, amikor Agnes egyszer csak azt érezte, hogy Eugen nemsokára meg fogja érinteni a csípőjét. És Eugen így is tett, és azt mondta: „Pardon”.

2

Tíz perccel később Agnes és Eugen egy szilfa alatt ült. Eugen ugyanis megkérdezte, hogy ne üljenek-e le, bár ő nincs elfáradva, de azért mégsem lenne ellenére, ha leülhetne. Agnes kicsit bizalmatlanul méregette Eugent, mire az ártatlan képet vágott, de Agnes nem nagyon hitt az ártatlanságában, és azt mondta, nincs ellenére, ha le akar ülni, üljön csak le nyugodtan, és ha Eugen leülne, akkor ő is leülne.

Sehol sem lehetett padot látni, úgyhogy a fűbe ültek. Egy szilfa alá.

Hatalmas, öreg szilfa volt az, és éppen lement a nap. Természetesen nyugaton.

Tulajdonképpen minden a maga, sors szabta útján ment: a legnagyobbtól a legkisebb dologig – a szilfa alatt is.

Szinte hallani lehetett, ahogyan megy, olyan nagy volt a csönd.

Agnes és Eugen is csöndben ültek a szilfa alatt, és Agnes arra gondolt: „Milyen szép is egy ilyen fa.” És Eugen arra gondolt: „Milyen szép is egy ilyen fa.”

És ebben igazuk volt.

3

Agnes elnevette magát.

Hirtelen ugyanis eszébe jutott, hogy még azt sem tudja, hogy hívják ezt a férfit mellette. Csak azt tudja, hogy a keresztnéve Eugen, és talán valami egészen vicces vezetékneve van, mondjuk Käsbohrer, Itzelpplitz, Rindskopf, Kalbskopf vagy a három bajor Kopf valamelyike: Holzkopf, Gipskopf, Saukopf vagy Rotz báró, Steiß herceg, Huber Sepp gróf –

Miért nevet, és mégis min, kérdezte Eugen.

Csak úgy eszébe jutott valami.

Micsoda?

Hát, az jutott az eszébe, hogy ismert egyszer valakit, akit Salatnak hívtak.

Eugen közölte, hogy szerinte ez egyáltalán nem vicces, inkább szomorú. Ismer is egy ilyen szomorú esetet, egy linzi kollégáét, azt a vezetékneve vitte sírba.

„Johann Suppénak hívták, és egész Felső-Ausztriában ismerték, ugyanis az Albert Főherceg fizetőpincére volt, és minden vendég csak úgy hívta: »Gulyásleves úr! Galuskaleves úr! Rizsleves úr! Korhelyleves úr! Fizetnék, Kenyérleves úr! Elszámolta magát, Burgonyaleves úr! Hol van már a borsólevesem, Borsóleves úr?! Mi lesz a sörömmel, Sörleves úr?! Ez disznóság, Disznótoros Leves úr!« – és így tovább, mígnem egy napon így szólt: »Most már aztán elég a levesekből! A lelkemre mondom, átkereszteltetem magam, még ha Pischeles leszek is!« És el is ment a hivatalba, hogy kitöltse a névváltoztatáshoz szükséges iratokat, de ezek az iratok egy olyan tisztviselőhöz tartoztak, aki maga is az Albert Főherceg törzsvendége volt, és aki a fizetőpincért mindjárt Bableves úrnak aposztrofálta, aztán megkérdezte tőle: »Mondja, mi a gondja, kedves Tojásos Bouillonom?« Mire a szerencsétlen kolléga hivatalos személy megsértésére vetemedett, aztán a fogházban gyomorbántalmi lettek, és miután kijött, az orvos közölte vele: »Magát szigorú diétára fogjuk, csak levest fogyaszthat, semmi egyebet.« Erre az ember teljesen el-sápadt, az orvos pedig meg akarta vigasztalni, és azt mondta neki: »Ilyen az élet, Erőleves úr!« Az pedig ellátta az orvos baját, és súlyos testi sértés miatt börtönbe került, ahol aztán felkötötte magát. Sajat magába halt bele.

És Eugen azzal zárta a történetet, hogy örül neki, hogy nem Johann Suppénak hívják, hanem Eugen Reithofernek. És Agnes is örült neki, hogy nem Agnes Suppénak hívják, hanem Agnes Pollingernek, és Eugen erre megjegyezte, hogy a Pollinger nem olyan elterjedt név, mint a Reithofer, és meggyőződése szerint Agnes nagyon is örülhet neki, hogy Pollingernek hívják, mivel az elterjedt nevek gyakran rendkívüli zűrökbe keverik a viselőiket: „Így például egyszer 1913-ban egy bizonyos Café Mariahilfben voltam, és a kávézóst is Reithofernek hívták. Bejön egyszer hétfőn egy elegáns,

idős nyugdíjas, rendelt egy kapucínert, és egyfolytában engem fixírozott, aztán szép udvariasan megkérdezett: »Pardon, Ön ugye Reithofer úr személyesen?« »Igen« – mondtam neki, mire ő: »Pardon, kedves Reithofer úr, én Ferdinand Reithofer alezredes vagyok, és csak arra szeretném megkérni Önt, hogy ne mutakozzon be mindenkinek Ferdinand Reithofer alezredesként, maga közönséges szélhámós és pernahajder!« Erre aztán adtam neki két pofont, és úgy elszaladt, mintha még kétszer bele is rúgtam volna, mivel még soha senkinek nem mutakoztam be Ferdinand Reithofer alezredesként, és abban a pillanatban nem jutott az eszembe, hogy a nyugdíjas nem is rám, hanem a kávézósra gondolt, akit ugye szintén Reithofernek hívtak. A kávézóst aztán kedden beidéztek az őrsre, és ő el is ment, és ott aztán kihallgatták a két pofon meg a rúgás miatt. Fogalma sem volt az egésztől, ugyanis ő sem mutakozott be soha senkinek Ferdinand Reithofer alezredesként, az egész a nyugdíjas Reithofer tévedése volt. Az ugyanis, aki Ferdinand Reithofer alezredesként mutakozott be, az egy bizonyos Reithofer nevű biztosítási ügynök volt a nyolcadik kerületből, de a rendőrség azt mondta, hogy ez csak másodlagos szerepet játszik az ügyben, és most csak a két pofon meg a rúgás miatt hallgatják ki, a kávézós Reithofer meg erre, hogy ő nyilván megbolondult, vagy talán hipnotizálták, és nagyon dühösen jött vissza a kávézóba, a haragját pedig a pikolófiúra zúdította. Adott neki két pofont. Ezt a pikolófiút is Reithofernek hívták.”

Miközben Eugen beszélt, Agnes számára egyre világosabbá vált, hogy ez egy rendkívül bonyolult történet. El is szomorodott, mivel egyszeriben úgy tűnt neki, hogy a világon minden olyan borzalmasan bonyolult, hogy mindenki könnyörtelenül belebonyolódik mindenbe. És senki sem képes kibonyolódni semmiből, és ettől úgy megsajnálta magát, mintha legalábbis ő kapta volna azt a két pofont

attól az igazságtalan Reithofer kávézóstól. „Én is csak egy pikoló vagyok” – gondolta, Eugen pedig kijelentette:

„De nem mindig ér ám a történet ilyen szerencsés véget, hogy valami pikolófiú kap két pofont, aztán kész. Egyszer például majdnem letartóztattak, mert egy fizetőpincér, akit szintén Reithofernek hívtak, agyonütötte, feldarabolta és a sparheltben elégette a menyasszonyát. Később derült csak ki, hogy nem is Reithofernek hívták, hanem Wimpassingernak.”

Agnes kijelentette, hogy minden kéjgyilkosság borzalmas bűncselekmény, mire Eugen azt válaszolta, hogy a szaktekintélyek mára kiszámították, hogy minden kéjgyilkosság betegség, olyan, egészen hétköznapi fogyatékoság, mint mondjuk egy púp vagy a nátha. A kéjgyilkosok ugyanis mind örültek, de a szaktekintélyek azt is kiszámították, hogy majdnem minden ember örült egy kicsit.

Agnes úgy vélte, hogy ő egészen normális.

Eugen is úgy vélte, hogy ő egészen normális.

Így ért véget a beszélgetés a furcsa vezetéknevekről és azok szomorú következményeiről, a két pofonról és a szegény pincérről, akit Johann Suppénak hívtak, a kéjgyilkosokról és a szaktekintélyekről, különös tekintettel a normális nemi érintkezésre.

4

A szilfa alatt egyre sötétebb lett, Eugen pedig arra gondolt: „Hát, kéjgyilkosságot sose követnék el.” Agnes pedig arra: „Hát, kéjgyilkosnak nem néz ki.” Majd megkérdezte Eugent, hogy volt-e már Berlinben. Ő szeretne egyszer eljutni Berlinbe. Vagy még inkább Amerikába. Garmisch-Partenkirchenben sem járt még soha, sőt igazi hegyet sem látott még soha, és azt hallotta, hogy a Zugspitze

nagyon magas, és az oldalába vasszögeket vertek, azokon másznak fel a turisták, és sok százsz lezuhant róla.

De meg sem várta Eugen válaszát a kérdésére, hogy ismeri-e Berlint, hanem kifejtette, hogy szent meggyőződése szerint azok a turisták, akik azokon a vasszögeken felmásznak, alighanem egyáltalán nem szédülnek, és azok a százszok, akik lezuhantak, egészen biztosan szédültek. Továbbá közölte, hogy ő az egész földön csak két várost ismer, mégpedig Münchent és Regensburgot, ahol született. Regensburg a Duna partján fekszik, és a közelében található a Walhalla, ahol a híres férfiak márványbüsztyök formájában állnak, míg München az Isar partján fekszik. A Duna ugyan nagyobb, mint az Isar, de erről az Isar nem tehet. Viszont az Isar ugyan zöldebb, mint a Duna, de Bajorország fővárosa azért még München.

Ilyeneket mondott Agnes, anélkül, hogy tudta volna, mit is beszél, mert csak arra tudott gondolni, hogy amint elhallgat, biztosan történni fog valami, hiszen Eugen egyszer már megérintette a csípőjét. Utána ugyan azt mondta, hogy pardon, de a szilfa alatt, mint említettük, egyre sötétebb lett, és egy ilyen pardonra nem lehet hagyatkozni.

Ő sem merte befejezni a mondókáját, mint ahogyan Seherezádé sem az Ezeregyéjszaka meséiben. Ő azonban nem meséket mondott, hanem csupa ökörséget, és Eugen egészen lehangolódott tőle, és arra gondolt: „Hát minden lány hülye? Vagy ez is csak afféle női idegesség, a nők ugyanis nagyon érzékenyek, már előre megérik a dolgot.”

És eszébe jutott egy törékeny szóke, a pozsonyi Klein vendéglős felesége, egy magyar zsidó nő, aki egyszer így szólt hozzá: „Hát maga semmit sem érez, Jenő úr?!” Ő azt mondta, hogy semmit sem érez, és fogalma sincs, hogy mit kéne éreznie, mire a nő: „Péntek éjjel elutazik a hitvesem, és ma van péntek. Még mindig nem érez

semmit, kedves Jenő?” Akkor már ő is érzett valamit, és péntek éjjel az ágyban a nő belesusogta a fülébe, hogy már két hete hétfőn is érezte, hogy milyen édes lesz vele péntek éjjel. Ilyen érzékeny volt az a szőke Kleinné.

„De nemcsak a szőkék, a feketék is érzékenyek” – gondolta Eugen. „És a barnák, a szalmasárgák és a Tizian-vörösek is – és ez az Agnes is éppen olyan érzékeny, különben nem hordana össze ennyi hülyeséget.”

Kezdte megsajnálni Agnest az érzékenysége miatt. Szörnyen fárasztó lehetett neki ennyit beszélni, csak mert ő is előre megérzi a dolgot.

És arra gondolt, milyen nemes lenne, ha csak megsimogatná a haját atyaián, cukorkát adna neki, és azt mondaná: „Menj szépen haza, gyermekem.”

Természetesen nem így cselekedett, hanem olyan szelíden és elfogódottan mosolygott, mintha a gyermekek jönnének hozzá.

És Agnes beszélt és beszélt és beszélt vessző és pont nélkül – zagyva fecsegéséből csak néha rebbent fel egy-egy félénk kérdőjel a néma Oberwiesefeld fölé.

5

Agnes éppen meg akarta kérdezni Eugent, hogy ugye ő sem hiszi, hogy az egész nyomorról a zsidók tehetnek, mint ahogyan a Hitler mindenhová kiplakátozza, amikor Eugen a térdére tette a kezét, és ő elhallgatott.

A kellős közepén.

A bal térdén érezte Eugen bal kezét.

Erős és meleg volt a keze.

És egyre erősebb lett, és Agnes érezte, hogy átmelegíti a harisnyáját és aztán a bőrét is, és egyre nehezebb volt eldönteni, hogy mit is kezdjen Eugen bal kezével és a saját bal térdével. Talán mondja azt: „Maga meg mit művel a maga bal kezével? Nehogy azt higgye, hogy a bal térdem a maga bal kezének van ott! Az én térdem nem olyan térd! Az én térdem arra van, hogy térdeljek, és nem pedig arra, hogy a végén még felizgasson!” Vagy ne is mondjon semmit, csak szelíden vegye le Eugen bal kezét a saját bal térdéről, vagy tréfásan üssön Eugen bal kezére, és mosolyogjon hozzá, de talán éppen ezzel készítené bizonyos térdgondolatokra Eugent, mivel talán nem is tudja, hogy a bal keze Agnes bal térdén van, talán csak véletlenül tette oda, és akkor ez nagyon kínos lenne, mert akkor azt gondolná, hogy Agnes azt gondolja, hogy a bal keze nem véletlenül van az ő bal térdén. Vagy egyáltalán semmit se mondjon, és semmit se tegyen, csak várja meg, amíg Eugen elveszi a bal kezét az ő bal térdéről, mivel biztosan azt sem tudja, hogy ott van, úgy ül ott mellette, mint aki teljesen megfeledezett a világról, és úgy tűnik, hogy valami komoly dologra gondol, nem pedig holmi bal térdre – és akkor Eugen bal kezét a jobb térdén érezte.

Ijedtében összehúzta magát, és Eugen bal keze most már mindkét térdét átfogta. Olyan nagy volt Eugen. És Agnes arra gondolt: hát, annyira azért még sincs ez megfeledezve a világról, de úgy tűnik, hogy még mindig valami komoly dologra gondol, és talán még mindig nem tudja, mit művel a bal keze – és akkor érezte, hogy Eugen jobb keze a hátát átkarolva megragadja a bal karját.

A jobb keze is erős volt és meleg.

És Agnes arra gondolt, hogy talán nemcsak erős és nagy, hanem durva is Eugen, és most aztán kiderült, hogy nem is valami komoly dologra gondol, hanem órá. És mégiscsak az lenne a legjobb, ha

mindjárt megmondaná neki: „Maga meg mit művel a maga bal kezével meg a jobb kezével? Nehogy azt higgye, hogy a jobb térdem a maga bal kezének van ott! Az én bal térdem nem olyan térd, és az én jobb térdem arra van, hogy térdeljek, nem pedig arra, hogy maga a jobb kezével a jobb karomat szorongassa, mint a megveszekedett, au! Vegye le rólam a bal kezét! Mit művel a jobb kezével, au! Veszi le a bal kezét a jobb vállamról, de rögtön?! Jó ég, a hajam! A bal hüvelykujjam, au! A jobb kisujjam, au! Vigye innen az orrát, vagy harapok! Jézus-Mária, a szám! Au, maga vadállat! Maga a maga bal kezével...”

De mindebből Eugen a maga bal kezével semmit sem hallott, mivel Agnes egy szót sem szólt, hanem mindezt csak magában gondolta. Tudta ugyanis, hogy egy ilyen bal kezét szavakkal nem lehet megállítani – és arra gondolt, hogy bár ő ellenállt, de ha háromszor akkora erővel állt volna is neki ellen, akkor is ugyanígy megcsókolta volna Eugen, mert annyival erősebb, és teljességgel jó felépítésű, mégis igazságtalan lenne azt állítani, hogy durva. Nem, egyáltalán nem volt durva, de azért nagyon igazságtalanul vannak elrendezve a dolgok, miszerint a férfiak erősebbek, mint a nők. Így aztán a férfiaknak mindig jobb, de gyakran így is csak afféle piszkos fráterek, akik rögtön utána eltűnnek, de azért gyakran kellemes emberek, mint ez is itt a bal kezével, aki még csak háromszor csókolta meg, és mindközül a harmadik volt a legszebb.

A nap lement és leszállt az éj.

Minden úgy ment, ahogyan jönnie kellett.

Agnes meglepetten vette észre, hogy Eugen még mindig átka-rolva tartja, és hogy ő is Eugent.

Hallgatott, és úgy tűnt, hallgat az egész világ is, olyan csend volt a szilfa alatt.

Minden úgy jött, ahogyan jönnie kellett.

Szinte hallani lehetett, ahogyan jön, és Eugen hirtelen körülnézett.

Agnes is megijedt, és félénken megkérdezte, hogy hallott-e valamit.

„Igen – mondta Eugen –, de semmi.”

És Agnes úgy vélte, hogy inkább talán menniük kéne, Eugen szerint viszont még nem. Úgyhogy ülve maradtak.

6

Eugen nagyon halkán beszélt.

Ha az Oberwiesefeld még mindig gyakorlótér lenne, mondta, akkor itt ma nem lenne ilyen csend, és ő utálja a katonaságot, és Agnes szinte a lánya lehetne, még úgy is, hogy ő csak tizenkét évvel idősebb nála, de a háborús éveket duplán beszámítanák, ha az ember ne adj' isten tábornoki nyugdíjra volna jogosult – de most már aztán tényleg nem akar ilyen szomorú dolgokról beszélni. És elmosolyodott, és megvárta, amíg Agnes ránéz. És amikor Agnes ránézett, ő is ránézett a lányra, és azt mondta, hogy az este, beleértve az éjszakát is, igazán meleg. Mire Agnes azt mondta, hogy szereti a nyarat, Eugen pedig, hogy már repülőgépek sem repdesnek fölötük, mind hazaértek. Ő is ilyen repülőgép szeretne lenni, hogy egyszer hazaérhessen. És most megint vége van egy napnak, és holnap pedig új nap kezdődik. Ma kedd van és holnap pedig szerda lesz, és Agnes ne legyen már ilyen, nem is ilyen, hanem egészen másmilyen, hiszen tudja ő már, hogy milyen. Amúgy is koromsötét van már, ugyan ki járna még erre? Nincs itt senki, csak ők ketten. Tényleg egyedül vannak. Ennél jobban egyedül már nem is lehet lenni.

Magához szorította Agnest, aki erre azt mondta, hogy ő belátja, hogy teljesen egyedül vannak, de attól viszont mindig tart, hogy ebből az egyedüllétből aztán lesz valami, és még éppen az hiányozna neki.

És hozzábújt Eugenhez, majd rezignáltan megjegyezte, hogy talán buta, hogy így tart a dologtól. Meghatottan válaszolta erre Eugen, hogy ez tényleg butaság, mégis érthető, de benne igazán megbízhat, ő ugyanis talpig becsületes, és nagyon szokott vigyázni.

7

Eugen a rendőrségi záróra után búcsúzott el Agnestől. Miután hazakísérte a lányt, éppen azt figyelte, hogyan próbálja egy hamis kulccsal kinyitni a ház kapuját.

A rendes kapukulcsát ugyanis elveszítette Agnes, amikor három héttel azelőtt moziban volt a nagynénje albérlőjével, bizonyos Kastner úrral. A *Madame nem akar gyereket* című filmet adták, és a Kastner folyamatosan fogdosni próbálta, de ő ellenállt, és közben elveszítette a kapukulcsot. De ezt a nagynénje semmiképpen sem tudhatta meg, mert akkor szörnyen kárálta érte, mármint a kulcs, nem pedig a fogdosás miatt.

A Kastner nagyon dühös volt akkor, és kérdőre is vonta, hogy mégis mit gondol arról, hogy valakit meghívnak egy egész estés mozifilmre, „és akkor még ennyit se?!” Nagyon felháborította a dolog, de tíz napra rá mégis elvitte Agnest az Ammerseehez kirándulni, de az a vasárnap délután is azzal ért véget, hogy a férfi közölte, végképp betelt a pohár.

Agnesnek sosem tetszett a Kastner, mivel elől csupa műfogai vannak. Csak egy rendes foga van, az is fekete, az ínye pedig sárga, és barnásan vérzik.

Agnes nagynénje a Schellingstraßen lakott, de nem a Ludwigs-kirchétől induló, előkelő részén, hanem a másik végén. Ott adott ki egy szobát a negyedik emeleten, a földszinten pedig az elhunyt férje üzletét vezette, amely alig volt nagyobb, mint egy kamra. *Antikvárium* – hirdette a felirat, és az ablakban szakadt folyóiratok és poros aktképeslapok lógtak.

Ahogy Eugen ott a kapu előtt álldogált, hirtelen feltűnt neki, hogy már hihetetlenül sokszor álldogált így egy-egy kapu előtt, és figyelte, ahogyan egy nő kinyitja azt, és egészen különösnek találta, hogy összeszámolni sem tudja, hányszor álldogált már így. De aztán már nem is tűnt neki olyan különösnek a dolog, hanem inkább természetesnek, és büszkeség töltötte el. Mennyi utcában és országban álldogált már így! Osztrák, cseh, magyar, román, szerb, olasz nőkkel és most még egy felső-pfalzival is! Kis híján néger, török, arab, beduin nőkkel is álldogált így, mégpedig a Bisra oázisban, csak a világháború ne lett volna. És ki tudja, ki mindenkivel fog még így álldogálni, hol mindenhol és milyen sokszor, miért, mert csak, mivel tulajdonképpen nincs is otthona, és elképzelése sincs róla, mi vár rá.

És Eugen szentimentális lett, és arra gondolt, hogy ugyan sok minden van, amire nem volna szabad gondolni, de azt azért nem szabad elfelejteni, hogy már két hónapja, hogy csak teng-leng, és semmi kilátása nincsen arra, hogy állást kapjon, az ember ugye öregszik, és már régen nem a Bisra oázis jár a fejében, részéről bármilyen falusi fogadóval beérné.

Afrika eltűnt a szemei elől, és mivel szentimentális lett, mindjárt az első szerelmére gondolt, mert az annak idején nagy csalódás volt,

a lány ugyanis egyetlen árva képeslapot küldött neki: *Szívélyes üdvözléssel, Anna Sauter.* Alatta pedig: *Tegnap három gombóc fagyilaltot ettem.* Ez volt az első szerelme.

A második szerelme a fogadós rüfke volt a szülőfalujában, megszűnt, Alsó-Ausztriában, a magyar határhoz közel. Eugen apja tanár volt, és ő volt a kilencedik gyerek, akkoriban tizenöt éves, és a fogadós rüfke a becsületszavát adta, hogy este hatkor a kukoricásban várja, és csak két korona lesz. De amikor odament, egy huszárt talált vele, aki fel akarta pofozni. Sok minden összetört akkor a lelkében, és csak később tudta meg, hogy ez cseppet sem ártott meg a lelkének, a fogadós rüfke ugyanis beteg volt, rohadó sebekkel borítva bolyongott az országban, és koldult. Egészen Horvátországig jutott, és Szlavóniában azt tanácsolta neki egy vén boszorkány, hogy feküdjön a trágyadombra, az majd meggyógyítja. De beleesett a verembe, mert már majdnem teljesen megvakult, és belefulladt.

Agnesnek végre sikerült kinyitni a kaput, és Eugen arra gondolt, hogy ugyan kinek jutna az eszébe, hogy ez az Agnes nem csinos?! Megcsókolta a lányt, Agnes pedig azt mondta neki, hogy ma kedd van, holnap pedig szerda lesz.

Majd elhallgatott, és végignézett a Schellingstraßen egészen a Ludwigskirchéig.

Azután becsületszavát adta, hogy szerda este hatkor a Schleißheimerstraße sarkán lesz, és Eugen erre azt mondta, reméli is, és Agnes még azt is hozzáfűzte, hogy már nagyon várja a sétát az Oberwiesenfelden.

„Akkor holnap” – mosolygott Agnes, és arra gondolt: tényleg széles vállai vannak ennek az Eugennek, biztosan jól áll neki a frakk, és hogy részéről kedveli a fehér inget.

Egy nagy hotelt látott maga előtt Afrikában.

„Akkor holnap” – mondta megint.

Agnes a lépcsőházban állt, és lelke elhagyta Afrika partjait. Átlebegett a sötét fenyőerdők, a kedves tavacsok és Salzkammergut rettenetes hóóriásai felett, és végre megpillantotta a kis hotelt, amit Eugen meg akart vásárolni, ha nem lett volna az a világháború, és ha abban a nagy afrikai hotelben a Vanderbilt unokaöccsének szolgált volna fel.

És amíg felfelé lépkedett a lépcsőn, az a kis hotel is egyre nagyobb lett, és mire felért a negyedik emeletre, az is négy emeletre nőtt. Még egy tornya is volt, és minden ablakában zászló lengett, és a bejáratnál egy pompás portás állt aranyban és vörösben, és egy segédportás vörösben és aranyban. Volt ott egy nagy kert is, terasz a tó partján, egy autóbusz és az alpesi fény. A közönség elegáns volt, és csevegett. Sok pizzamát lehetett látni, és olyan gyönyörű, világosbarna cipőket is, mint amelyeket a Kaufingerstraßen árulnak a Schlesingernél.

Egyébként is azok a cipők!

Agnes egyszer bement a Schlesingerbe, és megkérdezte: „Kérem szépen, mennyibe kerül az a világosbarna cipő a kirakatban?” De az eladónő csak gúnyosan ránézett, és egy másik eladónő azt mondta: „Csak negyvenhat márkába” – és olyan kegyetlenül mosolygott hozzá, hogy Agnes teljesen összezavarodott tőle, és tüszszentenie kellett.

„Csak negyvenhat márkába!” – hallotta újra az eladónő hangját a lépcsőházban, miközben kilépett a cipőjéből, nehogy felébredjen a nagynénje, és megkérdezze: „Mégis mit gondolsz, mi lesz így belőled, te könnyűvérű nőszemély?”

Erre nem tudna mit válaszolni. Ő már semmit sem hisz. Fogalma sincs, hogy mi lesz így belőle.

9

A néni lakásában két szoba, konyha, egy kis előszoba és egy koromsötét klozet volt. Az egyik szobát a Kastner úrnak adta ki, a másik pillanatnyilag üresen állt, mert már fél éve ellepték a poloskák. A poloskákat a Kastner úr hozta be, azután pedig panaszt tett a néni-nél, és közölte vele, hogy mindaddig nem hajlandó lakbért fizetni, amíg a poloskákat az utolsó szálig ki nem irtották.

Az üres szobában lakott Agnes. A néni a konyhában aludt, mert spórolni akart a fűtéssel. 1928 nyara ugyan különösen forró volt, de a néni már 1897 óta ehhez volt szokva, úgyhogy most is a konyhában hortyogott a kanárijá mellett.

Amikor Agnes belépett a lakásba, a kanári felébredt, és azt mondta: „Csirip.”

„Csiripelj csak – mérgelődött Agnes –, de ha a nénit felcsiripeled nekem, akkor kirepítelek innen, de tudom ám, hogy nem tudsz repülni, majd megfog a macska.”

Ijedten némult el a kanári, és hallgatózni kezdett: a macska fent ücsörgött a tetőn, és az első emeleti kandúrral társalgott róla, miközben Agnes a szobájába osont.

„Mindent el kellene mondani a néninek” – gondolta a kanári. „Milyen kár, hogy csak énekelni tudok. Bárcsak tudnék beszélni!”

10

„Egy ilyen kanárinak bezzeg jó dolga van” – gondolta Agnes. „Bárcsak tudnék énekelni!” – folytatta magában, és lehuppant egy székre, ami megreccsent alatta, de ő csak ennyit tudott mindehhez hozzáfűzni: „Szakadj meg!” Olyan fáradt volt.

Nyomorúságosan nyikorgott a szék, ugyanis nagyon törékeny volt, miután a Kastner a néni miatti mérgében egyszer összetörte, és a néni csak ideiglenesen enyvezte össze négy hete. Agnes olyan lassan vetkőzött, mintha a harisnyái legalább tíz-tíz fontot nyomnának.

Szemben vele, a falon egy szentkép lógott: egy nagy fehér angyal lebegett egy szobában, ami talán szintén poloskás volt, és az előtte térdelő Szűz Máriának kinyilatkozta: „Az Istennél semmi sem lehetetlen.” És Agnes arra gondolt, hogy Eugen tényleg nagyon vigyázott, és egyébként is kedves ember, de sajnos egyáltalán nem az a hófehér angyal, hogy szeplőtelen fogantatás lehessen a dolog vége. Miért lehetett ez csak a Máriának, miért éppen őt választották ki az asszonyok között? Ugyan mi különlegeset vitt véghez, amiért ilyen mesésen megjutalmazták? Nem is csinált semmit, éppen csak szűz volt, ezzel pedig mind így voltak egyszer.

Ő maga is így volt ezzel egyszer.

Még három éve.

Annakidején sokat mérgelődött és gyötrődött emiatt, mert a Theres és a többi vele egyidős lány, akikkel a különböző varrónők-nél varrni tanult, mind maguk mögött hagyták már ezt a felesleges átmeneti állapotot, és teljes értékű emberekké váltak. Csak neki kellett szégyenkeznie és a kolléganőinek azt hazudnia, hogy már elvesztette a szüzességét. A Theres elhitte neki, mert egyszer látta az Englischer Gartenben sétálni egy cukrásztanulóval a Schellingstraßéból, és nem tudhatta, hogy ez a fiatalember a következő platformon állt: minél nagyobb a mennyei, annál kisebb a mezei szerelem. Valójában mennyei hazudozó és mezei nyúl volt, ugyanis önkielégítést végzett.

Amikor Agnes belátta, hogy ez a kényelmes lélek tisztességtudóan hagyja elfonnyadni, egy másik cukrásztanulóval állt össze a

Schellingstraßéból. Az akár fodrász is lehetett volna, olyan jól ismerte az összes versenylovat meg a női divatot. Rajongott a labdarúgásért, nagyon olvasott volt, és amellett rendkívül kéjsóvár. Amikor azonban megtudta, hogy Agnes még szűz, megfutamodott. Azt mondta, úgy kéne lennie itt is, ahogyan a déltengeri bennszülöttek rendezték el ezt a dolgot, miszerint a menyasszonyaik szüzességét a rabszolgáikkal vetetik el. Ő nem valami buta fiúcska vagy vén kéjenc, hanem férfi, és nőt akar, nem ebihalat, és egyébként pedig nem rabszolga, hanem déltengeri bennszülött.

Végül, miután már teljesen elkeseredett, egy ügyvéd vette el a szüzességét. Az egész az Oktoberfesten kezdődött, a Lionella bódéja előtt. Ez a Lionella egy oroszlánány volt négy oroszlánlábbal, oroszlánbundával, oroszlánsörénnyel és oroszlánbajusszal, és Agnes éppen azon tűnődött, hogy vajon ez a Lionella is szűz-e még, és ekkor ismerkedett össze az ügyvédjével. Az már négy pint sört megivott, következésképpen böfögött, és nagyon vidáman volt. Agnes még meg akart nézni néhány torzszülöttet, és a belépőjegyeket az ügyvéd vette meg, mivel volt gyerekszobája. Azután kétszer felültek a hullámvasútra és kétszer a ringlispíltre. Ketten megettek egy ropogós csirkét, az ügyvéd még megivott négy pinnel, Agnes pedig hárommal. Úgyhogy mindketten jól becsíptek, az ügyvéd meglepte Agnest egy mézeskalácsszívvel, azután meglövagoltatta a hippodromban, és egy kisautóval az irodájába vitte. Ott lesöpörte egy abortuszper aktáit a kanapéről, és Agnes végre elveszítette a szüzességét. A kanapé cigaretta-, por-, bánat- és csalásszagot árasztott, és Agnes – vad elhatározása dacára, hogy végre emberré válik – reszketett az ismeretlen érzéstől. De nem sokat érzett belőle, annyira kíváncsi volt, az ügyvéd pedig észre sem vette, hogy a lány még szűz volt, annyira be volt rúgva. Amikor azonban Agnes be-

vallotta neki utána, hogy ő vette el az ártatlanságát, hirtelen kijózanodott, villámgyorsan begombolta a sliccét, és kidobta. „Zsarolni nem hagyom magam!” – mondta udvariasan. „Ügyvéd vagyok! Ismerem ezt! Védtem már hozzád hasonlót!”

Ez 1925-ben történt.

Télen azután beleszeretett egy férfi, akinek igazán kellemes orgánuma volt. Egy melankolikus kávéházi zenész volt az illető, egy mélabús hegedűvirtuóz, akit családi gondok gyötörtek. Azt mesélte Agnesnek, hogy az apja nem is az igazi apja volt, a mostohaanyja egy iszákos szadista, míg az egykori menyasszonya keserű csalódást okozott neki, mivel gyógyíthatatlan lesbikusnak bizonyult. Egyetlen szeretett nővérkéje még az ő születése előtt meghalt, ő maga pedig egy nagy magánzó, egy meg nem értett zseni, az örök éjszaka gyermeke. Borús, enyhe decemberi napon történt ez, és Agnes merő együttérzésből odaadta magát a férfinak egy padon, különben az még megerőszkolta volna. Amikor azonban megtudta, hogy az apját igazából az orosz hadifogságban vitte el a tífusz, a mostohaanyja az igazi anyja, egy szegény, lestrapált kéményseprőözvegy, akit egyetlen lánya, a gépíró Frieda tart el, miközben a zenész iszákos, kártyás és nős, nem akarta többet látni, és a következő hétfőn szakított vele. Erre az írt neki egy levelet, hogy meg fogja mérgezni magát, mert Agnes együttérzése nélkül mit sem ér az élete, olyan csinos lány. De nem mérgezte meg magát, hanem az utcán leleselkedt utána, és még meg is pofozta volna, ha a Kutas Karl a Schellingstraßéból meg nem védi, vagyis a virtuózt hasba nem vágja a csellójával. Így esett szerelembe Agnes a Kutas Karllal, és ez már rendes szerelem volt – borzalmas rettegések közepette egy esetleges gyermekáldástól. De a Kutas azt mondta, hogy az teljességgel lehetetlen, mivel vele még sosem esett meg ilyesmi, és erősen kétli,

hogy ő lenne az egyetlen Agnes életében, és amúgy is csak együtt-
érzésből kezdett ki vele, nem is az esete.

A Kutasnak igaza volt, nem lett gyermekáldás, de Agnes az Olaj-
fák hegyén térdelt.

Ismert a Schellingstraßében egy cselédet, aki egyszer csak össze-
esett a folyosón, és szült egy gyereket. Már bealkonyodott, mire be-
szállították egy anyaotthonba. Ott az ingyenes szállásért, ellátásért
és kezelésért ablakot kellett pucolnia, padlót kellett sikálnia, és zseb-
kendőket kellett mosnia, és néhány óránként le kellett dőlnie egy
elsőtétített szobában néhány órára, hogy a lehető leggyorsabban el
tudjon aludni, és legyen újra elég teje, mert a saját fián kívül még
két idegen lelencsecsemőt is szoptatnia kellett.

Egy másik cseléden viszont egy villanszerelő büntetendő be-
avatkozást hajtott végre, és az vérmérgezésben meghalt. A villany-
szerelőt letartóztatták, és aztán három hónap elteltével őrjöngeni
kezdett a vizsgálati fogságban, és azt üvöltözte: „Én villanszerelő
vagyok! A drága családom éhezik! Drága emberek, én villanszerelő
vagyok!” De úgy tűnt, hogy nem hisznek neki, mert a drága detek-
tívek csak megverték, és a drága bírák anélkül ítélték el, hogy lett
volna neki egy drága ügyvéde.

Agnes egyszer bemenekült a Miasszonyunk-templomba a sza-
kadó eső elől. Ott éppen arról prédikált egy prelátus, hogy minden
leendő édesanyának arra kell gondolnia, hogy egy megváltót fog vi-
lággra hozni.

És Agnes most azon tűnődött a poloskás szobájában, hogy az a
nagy fehér angyalos történet ott azon a szentképen micsoda eget
rengető igazságtalanság. Egyáltalán minden olyan igazságtalan,
minden ember és minden dolog. Biztosan a szék is igazságtalan, és
a szekrény, az asztal, az ablak, a kalap, a kabát és a lámpa is az. A
Szűzanya is csak protekciós volt, ahogyan a Henny Porten, a Lya

de Putti, a Dolores del Rio és a Carmen Cartellieri is az. „Ha az ember nem protekciós, vagyis nem ismer egy rendezőt sem, sohase lesz kiválasztva” – állapította meg Agnes.

„Kiválasztva” – ismételte meg lassan, és a blúzán még látta Eugen bal és jobb kezének nyomait. Behunyta a szemét, és azt képzelte, hogy az ágya helyett a fűben ül. A szilfa alatt.

Eugen keze nem volt olyan undorítóan csontos, mint a stud. iur. Wolf Beckmanné, aki minden üdvözléskor majdnem összenyomta az övét. Csak akkor nem üdvözölte, ha egyenruhát öltött.

De nem is volt olyan szivacsosan faggyús, mint az öreg Meier Goldsteiné, aki néha otthagya bizományba a *La Vie Parisienne* egy-egy ősrégi számát a néninél, és aki ilyenkor mindig azt mondta Agnesnek: „Micsoda pech, kedves kisasszony, hogy maga nem fiú!” És olyan ragadós, hideg keze sem volt, mint a Kastner szomszédé, aki egyszer azt mondta a néninek: „Hallom, a kedves unokahúgnak nincs munkája. Kiváló összeköttetésem vannak a filmiparban, a többi már csak a kedves munkanélküli unokahúgán múlik.”

És Agnes hallotta, hogy a mellette lévő szobában fel-alá járkál a Kastner. Halkan beszélt magában, mintha éppen kívülről tanulna valamit. Aztán hirtelen kiment a klozetre. „Csirip” – mondta a kanári a konyhában, a Kastner pedig kijött a klozetról. Agnes ajtaja előtt megállt.

Agnes és a kanári füleltek.

Odafent a kandúr már otthagya a macskát, és a macska kielégülten dorombolt: „Nemsokára megint megellek!” És a macskamegváltóról álmodott, miközben a Kastner kopogás nélkül benyitott Agneshez.

A Kastner úgy állt meg Agnes előtt, mintha kirakat előtt állna. A modern nadrágja volt rajta, ingujjban volt, és édeskés borotvaszappan-illatot árasztott.

Agnes úgy megrökönyödött a látogatáson, hogy felült az ágyban, mivel hallotta, hogy a gonosz kanári minden erejével azon van, hogy a nénit felébressze, és ha a néni itt találná a Kastnert, és ha a Kastner rá találna ülni az összeenyvezett székre, és ez a szék aztán szétesik, és –

„Kedves kisasszony, ne haragudj rám” – kért elnézést a látogató Agnes kényszerképzetait félbeszakítva, és gúnyosan meghajolt. „Honny soít qui mal y pense.”

A Kastner nagyon választékosan beszélt, mivel tulajdonképpen újságíró akart lenni, csak hogy annak idején az anyja más véleményen volt. Ugyanis sokat bajlódott a fogaival, és arra jutott: „A fogtechnikusok az emberiség jótevői. Azt akarom, hogy a fiam jótevő legyen!” A Kastner nagyon ragaszkodott az anyjához, úgyhogy fogtechnikus lett, de jótevő sajnos nem, mert csak fantáziája volt, precizitása semmi. A protézisek, amiket csinált, legfeljebb viccnek mentek el. Szerencsére a praxisa megnyitása után nem sokkal kitört a háború. Jelentkezett önkéntesnek, és katonai fogtechnikus lett. A fegyverszünet után feltette magának a kérdést: „Jótevő vagyok én? Nem, nem vagyok jótevő. Tipikus bohémtermészet az enyém, egy ilyen a léha Montmartre-ra való, nem pedig a Morgue-ba.” Megint újságíró akart lenni, de a filmiparban kötött ki, mert jó konzervatív profilja volt, és ismert egy homoszexuális segédrendező. Statisztált, sőt még egy kisebb szerepet is kapott *A betlehemi gyermekgyilkosság avagy dicsőség a magasságban Istennek* című filmben. A filmet sohasem mutatták be, ő viszont repült a porcelánboltból, mert egy kis-korú statisztáról, aki az egyik betlehemi gyermeket játszotta, meztelen fotográfiákat készített. A gyermeket ugyanis egy felügyelőbizottsági tag tartotta ki. A Kastner egy pornográf klubon keresztül terjesztette a fényképeket, és ott ismerte fel ez a felügyelőbizottsági tag, akit egy lovassági tiszt vezetett be oda, egy *Pikáns aktok* című

sorozatban a kiskorú kitarottját, és felháborodva jelentette ki: „De hát ez még rosszabb, mint a striciség! Ez fotográfiai striciség!”

És most ez a fotográfiai strici Agnes ágyánál járt fel-alá, és nagyon nagyra volt a szónoki képességeivel.

11

„Agnes – szavolta a Kastner –, nyilván csodálkozol rajta, hogy még szóba állok veled, de azt ne csodáld, hogy ezen még magam is elcsodálkozom. Az Ammersee óta egy kukkot sem akartam többé hozzád szólni, és kész voltam teljesen keresztülnézni rajtad, te hálátlan ribanc.”

„Hallod a kanárit?” – kérdezte a hálátlan ribanc.

„Hallom az állatot. Csivitel. Drága nénikéd rendkívül mélyen alszik. A kanári nem oszt, nem szoroz. Még ilyet!”

„Ha meghall téged, repülök innen.”

„Szörnyűsegges, nevetsegges!” – szörnyülködött ingerülten a különleges fotográfus. „Drága nénikéd óvakodni fog, amíg az én védelmem alatt állsz. Drága nénikéd a kezemben van, éppen csak össze kell csuknom. Drága nénikéd árulja ugyanis a retusálatlan művészi aktokat, amelyeket fotográfálok. Érthető?”

Agnes hallgatott, a Kastner pedig elégedetten elmosolyodott, mivel hirtelen feltűnt neki, hogy az állatidomításhoz is van érzéke. És úgy kezdte Agnest bámulni, mintha a lány oroszlán, tigris, de legalábbis foka lenne. Szívesen kényszerítette volna, hogy az orrán egy labdát egyensúlyozzon. Már hallotta felzúgni a tapsot, és azon kapta magát rémülten, hogy csaknem meghajolt.

„Hát ez meg mi volt?!” – förmedt magára, és kirohant a cirkusz-ból, mely hirtelen recsegve-ropogva összedőlt:

„Térjünk a lényegre! Rólad van szó! Amit te erotikus szempontból művelsz, egyszerűen tarthatatlan! Fokozódó aggodalommal követem figyelemmel ez irányú életmódodat. Konkrét bizonyítékom van arra, hogy amióta nincs munkád, már négy férfival lefeküdtél. És miféle férfiakkal? Mindent tudok! Kettő házas volt, a harmadik nőtlen, a negyedik elvált. És éppen most ment el az ötödik. Ne is tagadd! Láttam, hogy hazakísért!”

„Mi közöd hozzá?” – kérdezte Agnes nyugodt és tárgyilagos hangon, mivel mulattatta, hogy a Kastner már megint az ösztönéletén bosszankodik. Unottan ásított egyet, és a saját tárgyilagosságától legalább annyira felizgult, mint korábban Eugen bal kezétől, és mennyei volt a Kastner műfogait megint csak gusztustalannak, undorítóknak, taszítóknak, botránnyosknak, nagyzolónak és ostobának találania.

„Személy szerint semmi közöm hozzá” – válaszolta a Kastner szomorúan, mint egy megvert apostol. „Csak a jövődre gondoltam, Agnes!”

A jövő! Megint itt állt előtte ez a szó, az ágy szélére ült, és nekiállt harisnyát kötni. Aszott vénasszony volt, és hasonlított a nénire, csak még nála is öregebb, koszosabb, fogatlanabb, mogorvább, nyomorultabb... „Kötögetek, kötögetek – bólogatott a jövő – Agnesnek kötök harisnyát.”

És Agnes rákiáltott: „Hagyjál már! Mit akarsz tőlem?”

„Személy szerint semmit sem akarok tőled” – válaszolta a Kastner ünnepélyesen, és a jövő hegyezni kezdte a fülét.

„Természetesen, hogy úgy mondjam, zsákutcába jutottál, ha azt képezed, hogy ezen a valóban szokatlan órán tett látogatásom egy-fajta újraközeledést jelent” – folytatta egy kis hatásszünet után, majd kifejtette, hogy már megismerkedésükkor azonnal rájött, hogy Agnes semmiképpen sem hideg, sokkal inkább forróvérű nő, afféle csendes mélyvíz, egy Messalina, egy Lulu, egy Pandora szelencéje, egy kész bestia. Nincsenek is igazából hideg nők, sokat foglalkozott ugyanis ezzel a kérdéssel, most „saját, méghozzá szexuális és szexuális kíváncsiságból gyűjtött tapasztalatból” beszél. Nézzük csak meg a női divatot! Mert mit is hord egy ilyen „hideg nő”?! Magas sarkú cipőt, amely jobban kiemeli a melleket és a fart, és mintegy erotizálóbb megjelenést biztosít, V-alakú dekoltázst, amely vonalvezetése a férfiszemlélő tekintetét eltéveszthetetlenül a köldök-höz, majd onnan tovább, a Vénusz-dombhoz vezeti, bármilyen szellemi természetű problémán töprengjen is éppen az illető. Egy, a popóra biggyesztett látszólag értelmetlen, ám ártatlanságában is alattomos masni gyakran sokoldalú férfiúi vágyakat gerjeszt, és ez az egész női divat a rafinált rokokó szülötte, a Napkirály meg a Pompadour találmánya. De most már igazán befejezi a művészet-történeti kiselőadást, tudja jól, hogy Agnes kellően temperamentumos, igazából csak biztosítani akarja afelől, hogy csak saját magát csapja be, ha azt hiszi, hogy a forró véérért jött be hozzá – soha! Mindenféle erotikus hátszándék nélkül áll itt, kizárólag a vajszíve hozta ide, mert tudja, hogy Agnesnek egy kanyi garasa sincs, csak egy pár szakadt cipője, és sehol sem talál állást. Az utóbbi időben sokat gondolt rá, tegnap és tegnapelőtt is, és végül szerzett neki egy munkalehetőséget.

„Mindenesetre – hangsúlyozta – nem polgári, hanem művészi munkalehetőségről van szó. Nem tudom, tisztában vagy-e vele, hogy az ismert festőművész, Lothar Maria Achner a közeli ismerősöm. Személyében egy rendkívüli művészi vénával megáldott, fantasztikusan tehetséges entellektüelt tisztelhetünk, érzékeny, mégis erőteljes színvilággal, aki éppen legújabb készülő művéhez keresi megszállottan a megfelelő modellt – egy virágzó szépségű női akthoz. Egy díványon. Transzban. Egy *Ópiumszívó hetérá-t* kell ugyanis festenie a Hesseni Köztársaság megbízásából az ottani múzeum számára.”

Ez természetesen nem volt igaz, ugyanis a legújabb készülő mű megrendelője nem a Hesseni Köztársaság, hanem egy Kempten im Allgäu-i, gyerekes marhakereskedő volt, aki meg akarta mutatni egy művelt háztulajdonos-özvegynek, akinek a házára igencsak fáj a foga, hogy még a modern művészethez is konyít valamicskét, nemhiába töltött négy évet a művészetek fellegvárának számító Münchenben marhakereskedéssel.

„Rögtön rád gondoltam – folytatta a Kastner egy újabb hatás-szünet után –, és elértem, hogy modellként foglalkoztasson téged. Óránként húsz pfenniget kereshetsz, és biztosan szüksége lesz rád ötven órán át, ugyanis rendkívüli módon lelkiismeretes. Vagyis az tíz márka talált pénz lenne. De a pénz semmi ahhoz képest, hogy milyen kibontakozási lehetőségek nyílnak meg ott előtted. Lothar Maria Achner szalonjában ugyanis a társadalom krémje találkozik, köztük jó néhány fiatalember saját autóval. Micsoda lehetőségek! Tudniillik nekem személy szerint szinte fáj, ha azt látom, hogy valaki a természettől kapott kincseit értelmetlenül elherdálja. Az ember tegye csak produktívá a saját érzékiségét is. Racionalizáció! Racionalizáció! Értsd meg: nem azt kérem, hogy prostituáld magad –

Agnes, nekem egyszerűen csak vajszívem van, minden hátsó szándék nélkül. Jóllehet nagy balgaság a részemről, hogy segíteni próbálok neked, mert például azt, hogy annakidején az Ammerseenél tényleg rosszul voltál, sosem fogom bevenni!”

Agnes természetesen nem volt rosszul annakidején, de a Kastnernek semmi joga nem volt ezt felpanaszolni, miután az, hogy ilyen önzetlenül szerezte meg a lánynak az ópiumszívó hetéraállást, szemenszedett hazugság volt. Valójában így szólt a festőművészhez: „Figyelj, ha adsz kölcsön egy tízest, hozok neked holnap egy remek lányt húsz pfennig per óráért. Magas, karcsú, szőkésbarna, és érti a tréfát. De ha csak egy ötöst adsz, akkor segítened kell, hogy elcsábítsam. Este hatkor beállítok, hozok konyakot, gramofonod van.”

A Kastner még mindig Agnes előtt állt önsajnálata merülve, és megindultan bólintott: „Azt kívántam, bárcsak sose születnél volna meg! De hát miért nem, kérdezem magamtól és tőled, miért nem fekszel le velem? De hagyjuk ezt! Passé!”

És Agnes arra gondolt: miért nem mondom hát meg neki, hogy elől csupa műfoga van?

„Te egyszerűen képtelen vagy szeretni” – mondta a Kastner. „Mindenesetre gyakran kapható vagy arra, hogy valamely felebaráttal összefeküdj, de mihelyst azt érzed, hogy teljes szívvel bele tudnál szeretni az illetőbe, nyomban berezelsz. Inkább látni sem akarsz többet, mintha kiradírozták volna belőled.”

13

Agnes magában megjegyezte, hogy ha a Kastnernek nem szokott is igaza lenni, ezúttal mégis igaza van. Tényleg többet kellene magára

gondolnia, bár egyfolytában magára gondol, de valószínűleg túl lassan. Alaposan át kellene gondolnia ezt az egészet – de milyen „egészet”? Különös, hogy hirtelen milyen távolinak tűnt az Oberwiesefeld, mintha már négy hete nem járt volna arra. És az is igazán furcsa, hogy ez az Eugen már két óra ismeretség után elcsábította őt, és hogy olyan magától értetődő volt az egész, mintha így kellett volna lennie. Biztosan jó ember, de igazán veszélyes lehet rá, mivel nyilvánvalóan azok közé a férfiak közé tartozik, akiknek szükségszerűen mindjárt teljesen ki kell szolgáltatnia magát az embernek – nem! Soha többé nem akarja látni! Holnap egyszerűen nem megy oda – a Schleißheimerstraße sarkára. Amúgy sincs semmi értelme Salzkammergutra gondolni, meg arra a hülye Afrikára, ostoba képzelődés az egész! Mégiscsak volt egy világháború, ettől nem lehet csak úgy eltekinteni, és nem is szabad. Nagyon is igaza van a Kastnernek, eljuttassa a hetérát, ötven órán át hever a díványon, és keres tíz márkát, és talán tényleg megismerkedik valami sajátautóssal, csak el ne kiabálja.

14

Így közeledett tehát Agnes egy pofonegyszerű következtetéshez, miközben egy kiugrott statiszta bámulta, aki eredetileg fogtechnikus volt, de tulajdonképpen újságíró akart lenni. A Kastner szívesen hallgatta a saját hangját, formában is érezte magát, úgyhogy belevágott a közepébe, mint egy rossz feuilletton:

„A fiatal lányoknak ez a félelme a valódi, lelki szerelemtől tipikus huszadik századi jelenség, de természetesen semmiképpen sem tekinthető degenerációs jelenségnek, ha az ember a te gazdasági hely-

zetedben van. Csupán az olyan együgyű elképzelésekre adott egészséges reakcióról van szó, mint például hogy a testi szerelem szentebb dolog, mint bármely organikus funkció. Mennyi bajt okoz nekünk, szegény embereknek ez a kapitális baromság!”

Hirtelen félbeszakította a gondolatmenetét, és beleharapott a nyelvébe, annyira meglepődött azon, hogy kivételesen igaza van. Hiszen beteges hazudozó volt.

De gyorsan túltette magát az igazságon, saját önzetlenségétől meghatva leült az összeenyvezett székre, és az emberi hálátlanság miatt érzett bánattól összetörtén a kezébe temette az arcát, majd felsóhajtott: „Túl jó vagyok! Túl jó vagyok!”

„Tényleg jobb, mint amilyennek kinéz” – gondolta Agnes. „Talán csak azok a műfogak tehetnek arról, hogy mindjárt gazembernek nézi az ember. Így lehet nagyot tévedni. A végén még az Eugen sem olyan rendes, mint ahogyan viselkedett. Kevés a jó ember, egyre kevesebb.”

És hirtelen megsajnálta a Kastnert és megsajnálta a műfogait, a kicsiket és a nagyokat is.

15

A néni másnap reggel az antikváriumban elmesélte egyetlen barát-nőjének, egy volt írószerbolt-tulajdonos kisnyugdíjasnak, hogy Agnes végre valahára álláshoz jutott. Egy fantasztikusan tehetséges festőművész fogja lefesteni, és fizet is érte, és ezt a Kastner úr intézte el neki ilyen meglepően gyorsan. Mégiscsak rendes ember az, vagyis alaposan félreismerte, hiszen maga szokta mondogatni róla, hogy üzleti ügyekben teljesen megbízhatatlan. A Kastner ugyanis

átveri őt, és egyáltalán nem lehet rá számítani. Szokott neki aktfótokat hozni, de ő hiába mondta meg, hogy ezekkel az újmódi figurákkal nem tud mit kezdeni, mind csupa csont és bőr, márpedig az urak a teltebb hölgyeket kedvelik, azokat a kis kerekdedeket, akiknek nincs bubifrizurájuk. Még ha úgy is tesznek, mintha a gebék után futkosnának, azért az természetellenes, mivel az urak a lelkük mélyén mind régimódi érzületűek, de manapság egyenesen szégyellnék magukat, ha egy kövér nővel kellene az utcán mutatkoznuiuk. Éppen nemrégiben mondta neki egy úr a betegbiztosítási pénztártól, hogy ha egy molett nő belép egy étterembe, és odabent csupa úr ül csupa sovány hölgygel, akkor az urak titkon mind elkezdik csorgatni a nyálukat a molett után.

A barátnője úgy vélte, hogy ez tulajdonképpen szakítás ezzel az új érzékiséggel, és az újonnan bevezetett, huszonnégy órás időszámítást szapult. A bátyja a Nemzeti Színházban páholynyitó, és az is mindig azt mondogatja, hogy egy ilyen Júlián régen még volt mit fogni, a Desdemonáról nem is beszélve, annak akkora feneke volt, mint egy lónak, de a Desdemona manapság úgy néz ki, mint egy kiskorú, és a színházlátogató nem is érti az Othellót, a velencei mórt, hogy mit idegesíti fel magát annyira egy ilyen kis csipasz miatt. Ezzel meggyalázzák a klasszikusokat...

A néninek ezt az egyetlen barátnőjét Afra Krumbiarnak hívták. Iskoláskoruk óta ismerték egymást, mindketten hatvanhárom évesek voltak, és Afra négy éve a néni antikváriumában ült egész álló nap. Együtt bogarásztak a szakadt könyvekben, minden újonnan megjelent antikvár folyóiratot figyelmesen elolvastak, az eredeti gondolatokat kölcsönösen citálták egymásnak, egyáltalán mindenféléről elmélkedtek, nagyon kíváncsiak és meglehetősen babonásak voltak, elítélték a lányokat, akik meztelenül fotóztatták magukat, szidták és gyalázták a rendőrséget, hogy törődne inkább mással,

mint ezekkel az értelmetlen aktfelvételekkel, felidéztek a régi jó katonazenét, Pádúai Szent Antalhoz imádkoztak, és heves érdeklődést tanúsítottak az uralkodói családfák és azonkívül minden iránt, ami él és mozog, különös tekintettel a szexuális problémákra, a bélműködésre és a helyi politikára.

Afra Krumbier a néni visszhangja volt.

A néniéhez hasonlóan az ő kis pénzecskejét is elvitte az infláció, és most úgynevezett kisnyugdíjasként éhezett. Egyetlen vigasza a néni volt, és az egyetlen büszkesége, hogy a politikához konyít valamit. Ha egy felügyelőbizottsági tag lányának születik, ő is politikai szalont vitt, birodalmi minisztereket protezsált és vezércikkeket írt volna a baden-badeni lovaspólóról és a proletariátus kulturális fejlődési lehetőségeiről, és természetesen elismerte volna, hogy Lenin korszakos zseni, a marxizmus pedig hajótörést szenvedett el. Így viszont csak a választási gyűléseket látogatta serényen, sőt időnként még hozzá is szólt a vitához. Ilyenkor annak a pártnak a tagjai, amelyek mellett felszólt, a döbbenettől szóhoz sem jutottak, az ellenfeleik ujjongtak, a nemszavazók pedig jól szórakoztak.

1919-ben a független szociáldemokratákra, 1920-ban a német-nemzetiekre, 1924-ben a völksich mozgalomra, 1925-ben a bajor néppártiakra, 1928-ban pedig a szociáldemokratákra szavazott. Mint minden kispolgár, gondolkodási képesség híján a politikai kérdésekben is elhibázott következtetésekre jutott, egyes közhelyeket a saját felismeréseiként tartott számon, és még csak nem is mint „puszta elméletre”, hanem mint „követendő gyakorlatra” tekintett rájuk. De olyan naiv azért még ő sem volt, mint ahogyan azt az Aretin báró szerette volna, aki az 1928-as májusi választások után annak a véleményének adott hangot a *Münchener Neueste Nachrichten* hasábjain, hogy az alsó-bajorországi parasztasszonyok csak abban

a hiszemben szavaztak a kommunistákra, hogy a kommunizmusnak a szentháromság kommuniójához van valami köze. És azt sem hitte, amit a *Münchener Zeitung* írt, hogy a szocializmus győzelme a hét főbűn orgiájával érne fel. Ám az a keresztényietlen készítése mégis csak megvolt, hogy polgártársait „fejésekre” és „rendes emberekre” ossza fel.

Ez a készítése távolította el az egyetlen élő rokonától, elhunyt húga férjétől, egy bizonyos Gustav Adolf Niemeyer tanártól, aki a Schellingstraßében lakott.

Ő ugyanis akkoriban, amikor Afra a független szociáldemokratákért rajongott, a következő levelet küldte neki:

Afra Krumbier részére

*A nők nem értenek a politikához; Betelt a pohár.
Nem vagyunk többé rokonok.*

Gustav Adolf Niemeyer

16

Volt ennek a tanárnak egy langaléta, kissé görbe hátú, lapátkezű, szemüveges fia. Szintén Gustav Adolfnak hívták, és amikor 1914-ben, midőn az Úr így szólt: „Legyen világháború” (és lőn világháború, és látá az Úr, hogy ez jó), be kellett vonulnia, éppen vegyészetet akart hallgatni, és azt mondta: „Véleményem szerint a vegyészetnek van jövője.”

A horizontot vörösre festették a lángoló falvak és erdők, tizenkét millió embert felaprítottak, és az élet fölött gáz gomolygott. A

művétagok értéke emelkedőben volt, a kenyérére esett. A Föld egyre jobban hasonlított a Holdra.

A tanár gyűjtötte a háborús képeslapokat, a háborús érméket, a háborús bélyegeket, a háborús csecsebecsüket, éjszakánként pedig megszállottan kaparta le a hadijelentéseket az oszlopokról.

Karácsony napja jött el, a szeretet ünnepe, és a német vezércikkek a német Jézuskának hódoltak, a franciák pedig a francia Jézuskának, volt egy osztrák Szűzanya is, egy magyar, egy angol, egy belga, egy liechtensteini és egy bajor. Ezek a Szűzanyák egymással szemben ellenséges érzülettel viseltettek, és a szentek tömegesen vállalták nehéz és könnyű tüzéségek, lángszórók és tankok oltalmát.

1915-ben az ifjabb Gustav Adolf elesett Flandriában, és az idősebb Gustav Adolf a következő gyászjelentést fogalmazta meg: „Örömmel vettem tudomásul, hogy egyszülött fiam feláldozta életét a haza oltárán.” És elmosolyodott: „Ha ezt az édesanyja megérhette volna!”

Egyszülött fia viszont kevesebb örömet lelt az áldozatában. Miután felnyársalta egy rohamgát, négy órán keresztül üvöltött a haza oltárán. Azután berekedt és meghalt.

Hősi halált halt egy karón, amely hősiezen kibelezte.

Mint egy beképzelt bunkó, büszkén és bután lépdelt a Schellingstraßen a hazafias apa, és azt képzelte, hogy az emberek kitérnek előle, mert látják rajta, hogy az egyszülött fia elesett Flandriában. Már azt tervezte, hogy magát is önként feláldozza, ettől azonban eltántorították az istenített Bismarck szavai: „A háborút a német tanítómesterek fogják megnyerni.”

Ám mint ismeretes, máshogyan alakultak a dolgok. A végsőkéig kimerült központi hatalmak összeroskadtak, és az idősebb Gustav

Adolf megdöbbenően dadogta: „De hát a pacifistáknak nem lehetett igazuk, mert akkor miért esett el a fiam?”

Csak a versailles-i diktátum után tudott fellélegezni. Végre újra bebizonyíthatta magának, hogy a pacifistáknak nem lehetett igazuk, és hogy a fia nemhiába esett el.

Amikor Liebknechtet és Luxemburgot meggyilkolták, világossá vált számára, hogy a német nép elveszítette a becsületét, és csak akkor nyerheti vissza, ha újabb kétmillió fiatal német férfi elesik.

Amikor Kurt Eisnert meggyilkolták, a gyilkos fényképét a fiáé mellé helyezte.

Amikor Gustav Landauert meggyilkolták, megállapította: „A rend a jobboldalon áll.”

Amikor Gareist meggyilkolták, elment kirándulni az Isar-völgybe, és Grünwald és Großhesselohe között háromszor felkiáltott: „Német Föld!”

Amikor Erzbergert meggyilkolták, hosszú idő után újra bement egy kabaréba a Sendlingertorplatzon. Ott egy közkedvelt komikus ezt a refrént énekelte: „Isten tartsa meg Rathenaut, Erzbergert már megtartotta!” Nagyon mulatságos volt.

Amikor Rathenaut meggyilkolták, találkozott egy közkedvelt egyetemi professzorral, aki így szólt: „Istennek hála, eggyel kevesebb!”

Amikor Haasét meggyilkolták, operába ment, és a szünetben azt jövendölte: „A nép fölkel, kitör a vihar!”

És a vihar kitört, a „nép” fölkel, és a müncheni Odeonsplatzon hasra vetette magát. A tanítómester lelkében minden elcsendesült.

Szellemileg megtörtén, de egyenes tartással nyugdíjaztatta magát a köztársaságban, mindenhol okkult erőket sejtett, és gyűlölte a szakszervezeteket.

Spiritisza lett. Ám miután felfedezte, hogy a zsidó nők körében is sok a spiritisza, elfordult a spiritizmustól.

Nem félt Franciaországtól, sem Csehszlovákiától, csakis a szabadkőművesektől. Éppen úgy, ahogyan egykor a dédanyja félt a poroszoktól: üldözési mániája lett, és azt hitte, hogy minden porosznak tizennégy ujja nőtt a bal lábán.

Napról napra jobban hasonlított a dédanyjára.

A lekapart hadijelentéseket bújta, és mindenképpen fel akarta göngyölni, hogy hogyan vezíthették el a háborút, amit nem is veszítettünk el. Egyedüli barátai a háborús csecsebecséi voltak.

17

Ilyen volt Afra Krumbier sógora.

Afra sohasem kedvelte őt igazán, mivel a nővére attól kezdve, hogy hozzáment, lekezelően kezdett vele bánni, mert Afrát csak egy irodista jegyezte el fiatalkorában, aki ráadásul el is hagyta, mivel sikasztott és olajra lépett.

És amióta Afra úgyszólván a néni antikváriumában élt, jószerevel meg is feledkezett a sógoráról, annyira egymásra koncentráltak a nénival. Ez a koncentráció olyan erős volt, hogy néha már maguk sem tudták, valójában melyikük unokahúga Agnes.

Afra tehát ma is kifaggatta a nénit, hogy melyik festőművész válsztotta modelljéül Agnest, valami híresség vagy egy senki, fiatal vagy már idősebb, házas, özvegy, elvált, vagy csak úgy együtt él valakivel, ahogyan ez a festőművészeknél általában lenni szokott.

A néni erre kifejtette, hogy nem ismeri személyesen a festőművészt, bár nem messze lakik innen, és csak jót hallani róla, bár csak

annyit hallott, hogy Achternak hívják, és a festőművészekben igazán nem lehet megbízni, és már az Agnesnek is a lelkére kötötte, hogy eszébe ne jusson mesterséges fénynél modellt állni neki. Mesterséges fénynél ugyanis egyetlen festőművész sem tud festeni, és erre még modellt állni... disznóság. Több modellt is ismer, akik mesterséges fénynél estek teherbe, és ilyenkor a művészek mindent tagadni szoktak, különösen a festőművészek.

És a Krumbier erre azt válaszolta, hogy ez mind igaz, de azért vannak korrekt festőművészek is. Ismer egy nőt, aki már hatvan éves lehet, és még mindig a festőművészével él együtt. Az ugyan csak harmincöt éves, és még életében nem adott el egy képet sem, de neki aztán édes mindegy, mivel az élettársának van pénze.

A néni éppen azt akarta elmagyarázni, hogy a festőművészek az élettársi kapcsolatot „szabad szerelemnek” hívják, mert az a polgári házassággal szemben nem a pénzen alapul – amikor egy vevő lépett be az antikváriumba: Joseph Heinzmann tiszteletes úr, a hitoktató.

A tiszteletes úr nagyon szigorú erkölcsű és piszkos fantáziájú férfi volt. Nemhiába vonta kétségbe a kereszténység kétezer éven át a nemi ösztön jelentőségét.

Ez a jámbor hitoktató megtiltotta egyszer egy nyolcéves kislánynak, hogy fedetlen felkarral üljön az iskolapadban, az ugyanis rontja az erkölcsöket. Ám a következő vasárnap a kislány apja, egy finommechanikai műszerész a Schellingstraßéból, közölte vele a sekrestyében, hogy ha ilyen disznó, akkor inkább ne nézzen oda, és még azt is hozzátette, hogy egy rendkívül szerencsés véletlen folytán a tudomására jutott, hogy a tiszteletes előszeretettel látogat egy finom antikváriumot a Schellingstraßében, hogy ott a meztelen nők fotográfiáiban gyönyörködjön. Mire a tiszteletes úr közölte, hogy ez aljas rágalom; jóllehet valóban gyakran látogatja azt az antikváriumot a Schellingstraßében, de csakis azért, hogy szentképeket vásároljon,

amelyek ott nagyon kedvező áron kaphatók, és amelyeket aztán ki-
oszt a kedvenc tanítványai között. És álszent módon mosolygott,
és megjegyezte, hogy a műszerész úr csak ne rágalmazzon, mert az
nem a bocsánatos bűnök közül való. De a műszerész erre azt
mondta, hogy szarik az összes bocsánatos és halálos bűnre, és meg-
ismételte, hogy az a bizonyos antikvárium a tiszteletes erkölceit is
könnyen megronthatja, amennyiben még egyszer föl meri magát iz-
gatni a nyolc éves kislánya fedetlen felkarján. „Nos, nos, nos” –
válaszolta a tiszteletes sértődötten, ugyanis minden mondatot *nos*-
sal szokott kezdeni, csak most nem jutott eszébe egyetlen mondat
sem, mivel a műszerésznek igaza volt, úgyhogy a tiszteletes dühö-
sen faképnél hagyta.

Mióta ez a beszélgetés lezajlott, a szentéletű ember csak ritkán
mutatkozott a néninél, mert nemcsak ravasz, hanem gyáva is volt.
A néni már három hete a színét sem látta, és most, amint belépett
az üzletbe, mindjárt hazudozni kezdett.

„Nos, már többször intettem magát, jóasszony, hogy ne tegye ki
a kirakatba ezeket az obszcén pucérkodásokat, mint például ez a
Tükör előtt vagy az a szégyentelen *Nő párdücbőrön*. Miféle magvakat
plántálnak el a serdülő ifjúság lelkébe ezek a szégyenképek?”

„De hát ezek nem szégyenképek, ezek csak fotográfiák” – mér-
gelődött a néni. „Nem a serdülő ifjúság, hanem az ifjú festőművé-
szek vásárolják, ugyanis az alkotáshoz van rá szükségük.”

A tiszteletes a könyvespolchoz lépett, és átfutotta a poros kaca-
tokat, a néni pedig magában morgott: „Nos, ismerem én már a te
eretnektanaidat, te vén bűnös, te szennyes lelkű!”

„Nos, jóasszony, a művészet az Úrtól ered, de manapság a Sátán
fotografál. Nos, talán nézzük meg, hogy jött-e valami újdonság,

nemde? Nos, megvan még az a könyvecske a gnosztikus eretnektanokról? Nos, hiszen tudja, hogy mennyire érdekelnek az eretnektanok.”

A néni utálta a tiszteletest, mivel ő is azok közé a vevők közé tartozott, akik hétről hétre ezer és ezer nőt néznek végig *párducbőrön, tükkör előtt*, és aztán egyet sem vesznek meg, csak köszönik szépen, és közlik: „Tudja, sajnos ez nem az, amire az alkotáshoz szükségem van. Egy magas, karcsú szőkére volna szükségem, de ez itt mind fekete, barna, túl szőke, azonkívül vagy túl magas, vagy túl alacsony, túl kövér, túl sovány vagy túl drága. Egy szegény, ifjú festőművész nem engedhet meg magának ilyesmit.”

És mialatt a Krumbier a jezsuiták mexikói, bolíviai és perui rémtetteit ecsetelte halkán a néninek, a tiszteletes könyvcímeket silabizált: *Fejezetek a szicíliai nők szerelmi életéből – A barnák kegyetlenek? – Egy céda vallomásai – Két céda vallomásai – Három céda vallomásai – Szabaduljon meg zavaró szeplőitől! – A rendítetetlen szűz – Vannak sémita szajhák? – Szadizmus, mazochizmus és hipnózis – Kincses kalendárium – Osztrák–Magyar szövetségesünkről – Az abortusz és a Talmud – Milyen vagy, Nő? – Quo vadis, Nő? – A Nő Szfinx – Ki vagy, Nő? – Kik vagytok, Nők?*

És a tiszteletes úgy szuszogott, mint egy vén disznó, és kábultan lapozgatott az *Erény vagy bűn?* című kötetben, mígnem a következő passzusnál megakadt a tekintete: *A coitus interruptus tengeri úton jutott el a görögöktől a zsidókhoz*. Megdöbbenve az antik szállítmányozás ilyen illetlen kutatási területén, óvatosan egy Léda-ábrázoláshoz lapozott, izzadt, mint egy medve, és eltöprengve nézett maga elé.

Két nő feküdt előtte egy-egy párducbőrön. „Apropó, hogy van a kedves unokahúga?” – fordult a nénihez. „Nos, igazán csinos gyermek, és remélhetőleg sohasem fogja párducbőrön fotóztatni magát; a világ erkölcsstelen, jóasszony, és éppen most olvastam a

Kincses Kalendáriumban, hogy Agnes napja január 21-én van. Nos, Szent Ágnes története rendkívül tanulságos, a jelképe a bárány. Nos, Szent Ágnes egy szép római keresztény leány volt, és mivel visszautasította, hogy egy előkelő pogány fiatalemberhez adják nőül, egy nyilvánosházba vitték, ám még ott, a pamlagon is glória jelent meg fölötte, és érintetlen maradt. Nos, amikor a vőlegénye végül erőszakot akart elkövetni rajta, megvakult, de Ágnes közbenjárása folytán visszanyerte a látását. Nos, mégis tűzhalálra ítélték, de mivel a lángok nem tettek benne kárt, lefejezték. Nos, mindig ezt a megvakulást juttatja az eszembe, ha ezt a sok szemérmertlenséget meglátom ezeken a párdubőrökön. Nos, különben mennem kell. Nos, Isten óvja hát, kedves asszonyom – a világ elvadult, de Isten malmái lassan őrlnek.”

És kiment.

A néni pedig így szólt: „Nos, ez egy igazi álnok kígyó. Minden egyes alkalommal, mielőtt elmegy, ilyen hülyeségeket beszél össze, nehogy még feltűnjön, hogy már megint semmit se vásárolt.”

És a Krumbier erre azt mondta, hogy annakidején az ő védőszentje, a szent Afra is Vénusz papnője volt Ciprus szigetén, de egy nap ellátogatott oda Szent Nácisz püspök, és megkeresztelte Szent Afrát meg az édesanyját az összes szolgálójukkal együtt, és Afra szent teste most a Szent Ulrich templomban nyugszik Augsburgban.

A néni csak annyit morgott válaszul, hogy igazán érdekes, hogy mennyi szent származik nyilvánosházból.

De a Krumbier erre azt mondta, hogy az örömlányokat sem lehet csak úgy minden további nélkül kárhoztatni. Volt egy ismerőse, akinél csak szajhák laktak, de azok aztán kínosan ügyeltek arra, hogy időben befizessék a lakbért, és a bútorra is vigyáztak, tisztán és

rendben tartották. A szobájukat is igazán bájosan rendezték be, és soha egy csúnya szó nem hagyta el a szájukat...

18

Míg ez a felkent kéjenc Szent Ágnesről beszélt, Agnes Pollinger a Schellingstraße 104. ötödik emeletére lépett, és megállt Arthur Maria Lachner műterme előtt. *Akadémikus festőművész* – olvasta a szép név alatt a táblán.

Alatta pedig egy cetli lógott a következő felirattal: *Itt hagyhat üzenetet, ha nem talál itthon* – és ez volt rajta olvasható: *Kettőkor a Stefániában vagyunk. Sakk-matt. – Jönni fog, hatkor én is beállítok. Kastner. – Tegnap este ott voltam, hülye. Számíts rám. Rembrandt. – Mi van az Edgar Allan Poe-m 3. kötetével? Te bizonyosan tudod. – Közlöm veled, hogy ez nem fog menni. Elly – Szerda délután ötökör jövök. Üdv, Priegler.* És ezeket az üzeneteket a cetli szélén különböző szavak vették körül, akár egy girland. Nagyrészt szitokszavak, mint például: *alávaló, majom, szemét, idióta, segg, barom, strici, állat* stb.

A cetli mellett egy vékony zsinórt vett észre Agnes, amelyre eredetileg egy ceruzát erősítettek, de a ceruzát már megint ellopták, és a zsinór csak úgy lógott ott mogorván, magányosan és megalázzottan, céltalanul és értelmetlenül. Elveszítette létezésének jogalapját, és egyetlen reménye egy új ceruza volt. Nem tudhatta, hogy gazdája, a Lachner, már eldöntötte, hogy nem akaszt ki több ceruzát az ajtóra. A zsinór ismerte a tolvajt, azt is tudta, hogy Kastnernak hívják, és egyfolytában arról hadovált, hogy a feljelentését egy hivatal sem veszi jegyzőkönyvbe...

Agnes csengetni akart, de ott is lógott egy cetli: *A csengő tönkrement, kérem, nagyon erősen kopogjon az ajtón. AML*

És Agnes kitalálta, hogy ez a három betű az Arthur Maria Lachner rövidítése, és nagyon erősen kopogott az ajtón.

Hallotta, hogy valaki gyorsan és ruganyos léptekkel végigjön egy hosszú folyosón, és meg volt győződve arról, hogy ez a hosszú folyosó koromsötét, pedig még sohasem látta.

Egy pulóveres, vitorlás cipős férfi nyitott ajtót: „Á, maga valószínűleg a modell? Éppen jókor jött, engem AML-nek hívnak, magát pedig Pollingernek, ugye? Engedje meg, hogy előremenjek, a folyosó ugyanis sajnos koromsötét. Kérem, jöjjön utánam.”

És Agnes büszkén állapította meg, hogy a folyosó koromsötét.

Ezzel szemben a műterem nagy és világos volt, a magas ablaküvegen keresztül besütött a nap, és Agnes arra gondolt, hogy itt a legkeményebb télen is biztosan finom meleg van; csak télen is úgy sütne a nap, mint nyáron. Akkor aztán a hó is eshetne nyugodtan.

Balra a falnál egy kis öntöttvas tűzhely állt. Rajta sörösüvegek, teáscsészék, egy tányér, két elhajlított kanál, egy kitisztítatlan borotva és Vincent van Gogh levelei vászonkötésben. A spanyolfal mögött, a vetetlen ágyon egy gramofon hevert, és jobbra a háttérben egy Buddha trónolt egy dobozon, amelyre titokzatos motívumokat festettek. A falakon El Greco- és Bayros-reprodukciók lógtak, valamint három eredeti, fantasztikus indiai istennőket ábrázoló portré AML-től. A festőállvány egy kis pódium előtt állt, amelyen egy régi, leharcolt dívány szomorkodott. Olajfesték-, savanyú káposzta- és angol cigarettaszagot árasztott.

És AML így szólt:

„Magát Agnesnek hívják, ugye? Egyszer jóban voltam egy Agnesszel, elragadó meséket írt, olyan finom, érzékeny színvilággal, tudja. A csehszlovákiai nagykövetünk felesége volt. Ismerte? Nem? Nagy kár, nem is tudja, mit veszített! A férjével is jóban vagyok, készítettem róla egy portét, és a kép most a Nemzeti Galériában

látható Berlinben. Volt már Berlinben? Nem? Nagy kár, nem is tudja, mit veszített! Amikor legutóbb Berlinben jártam, az Unter den Lindenen összefutottam a barátommal, a csehszlovákiai nagykövettel. De Csehszlovákiában csak járt már? Nem? Én sem. Nagy kár, nem is tudja, mit veszített!”

És aztán Prágáról mesélt, hogy milyen régi város, és csak úgy mellékesen megemlítette a Gólemet. Aztán megjegyezte, hogy alighanem azért kezdett el a csehszlovákiai zsidókról beszélni, mert a nagyanja argentin volt, egy szenvedélyes portugál nő, akit tüzes, fekete szeme miatt egykor Brémában sajnos zsidónak néztek – és itt türelmetlenül félbeszakította magát; elvégre nem a dél-amerikai pampákról akar itt fecsegni, hanem saját magáról, a küldetéséről és a munkamódszeréről. A Kastner már bizonyára elmondta, hogy egy düsseldorfi főigazgató megbízásából kell őt ópiumszívó hetéraként lefestenie.

Így nevezett ki AML egy kempteni marhakereskedőt düsseldorfi főigazgatóvá, és Agnes meghökkent: neki azt monda a Kastner, hogy a Hesseni Köztársaság megbízásából fogják ópiumszívó hetéraként lefesteni.

AML erre elmosolyodott, és azt hazudta, hogy a Kastner tévedt, mivel a Hesseni Köztársaság megbízásából egy Madonnát kell festenie. Csakhogy ahhoz egy demi-vierge modellre lesz szüksége, akinek tiszta ajkai körül egy vonás magasabb tudásról árulkodik. Tisztában van vele, hogy nem megfelelő viszony fűzi a Szűzanyához, mondta, és Agnest a dobozon ülő Buddhához vezette.

Ez egy házi oltár, magyarázta a lánynak. Az ő istenét nem feszítették keresztre, hanem mindig csak a köldökét nézte, és ez a megváltó Buddhának nevezte magát. Ő ugyanis buddhista. Ő is rendszeresen imádkozik, az előírt időben elvégzi az előírásoknak megfelelő imádságokat és rítusokat, és ha követhetné az ihletét, akkor a

Szűzanyát hat karral, tizenkét lábbal, tizennyolc mellel és három fejfel festené le. De az egészben az a legérdekesebb, hogy a buddhista aszkézis ellenére az ópiumszívó hetérákhoz is van érzéke, ebben mutatkozik meg a kettős természete, az arca sem szimmetrikus. És megmutatta neki az önarcképét. Úgy nézett ki, mintha egy jókora pofont kapott volna balról.

„Az arc bal felének rendkívüli formája az introvertáltság jele” – közölte. „Minden nagy ember introvertált volt. Még Oscar Wilde is.” Újabban ugyanis homoszexuális jellegű felizgulásokon kapta magát AML. Rendes hipochonderként az ösztönéletét is figyelte.

És Agnes Buddha köldökét nézte, és arra gondolt, hogy ez közönséges háj, és ha a buddhista eddig még nem hülyült meg, akkor hamarosan meg fog, mert olyan intelligens.

19

Agnes a spanyolfal mögé lépett. „Vetkőzzön csak le nyugodtan” – hallotta a buddhista hangját, és azt is, hogy rágyújt egy cigarettára. „Mint ismeretes, az első alkalommal bizonyos szégyenérzet lép fel. Maga ugye nem hivatásos modell. De csak semmi álszemérmeskedés! Mi mind a kultúra oltárán áldozunk, és ez bizonyos fokú szemérmertlenség nélkül nem megy, mondja Frank Wedekind.”

Agnes teljesen fölöslegesnek találta, hogy Lachner kötelességének érzi megkönnyíteni számára a vetkőzést, mivel ő egyáltalán nem akadt fenn a dolgon, ugyanis tisztában volt vele, hogy csinos.

Egyszer a néni rajtakapta, amint a combbőségét és -hosszát méricskélte, ugyanis a vasárnapi melléklet lehozta az amerikai szépségkirálynő, Miss Virginia pontos méreteit, és a vasárnapi melléklet szerkesztősege száz márkát ajánlott fel annak a müncheni hölgynek,

aki pontosan ugyanazokkal a méretekkel rendelkezik. A néni persze rögtön kijelentette, hogy alighanem egy majomember méreteiről van szó, és Agnes sokkal okosabban tenné, ha inkább a munkaügyi hivatalt keresné fel a Thalkirchner Straßében, ahelyett, hogy tetőtől talpig leméri magát, mint valami fürdőskurva, és még azt is megkérdezte tőle, hogy már minden szégyenérzetét elveszítette-e. Agnes csak magában gondolta, hogy ha a néni méreteivel rendelkezne, biztosan szégyellné magát, és örült neki, hogy pontosan olyan csinos, mint Miss Virginia. Csak a mellei, az alkarja és a fülei térték el egy kicsit a mértéktől, de becsapta magát, és meg volt róla győződve, hogy a száz márka odaítélésénél ez az apróság nem játszhat szerepet. Csakhogy szerepet játszott, és a száz márkát bizonyos Koeck kisasszony nyerte meg a Blumenstraßéból, és a vasárnapi melléklet következő számában egy thierschstraÙe-i kereskedő tiltakozott a döntés miatt, mert a felesége csípője csak egy centiméterrel volt szélesebb, mint a szépségkirálynőé, míg Koeck kisasszony combja fél centiméterrel keskenyebb, az ujjai pedig két centiméterrel hosszabbak voltak. Egy theresienstraÙe-i tornatanár is tiltakozásának adott hangot, és azt írta, hogy különösen a csípő kérdésében jobban figyelembe kellene venni az óbajor népcsoport tulajdonságait, és hál' istennek még vannak különböző rasszjellemzők. És Agnes azt gondolta, hogy nincs igazság.

Akkoriban vetette fel a Kastner, hogy készítené róla művészi aktfotókat, de előtte még be kell gyakorolnia egy olyan mosolyt, mint amilyen a hollywoodi sztároké. Bár a fotózásba nem ment bele, a tükör előtt megpróbálta elsajátítani a hollywoodi mosolyt, de hamarosan elkezdett grimaszolni, és annyira megrémült a saját arcától, hogy feldúltan elviharzott.

De a Kastner nem hagyta annyiban a dolgot, és még tíz napja is, amikor az Ammerseenél fürödtek, megpróbálta lefotózni. Arról

mesélt neki, hogy Svédországban mindenki trikó nélkül fürdik, mert a trikó csak izgatja a fantáziát, de nem elégíti ki, és az egészségtelen. Ezen a ponton egy idegen fürdőző kapcsolódott be a beszélgetésbe, és azt mondta, hogy ő svéd, és megkérdezte Agnest, hogy nem akar-e vele családfakutatást végezni, mert hosszúkás a koponyája, szőke és kékszemű; de a Kastner erre nagyon dühös lett, és azt hazudta, hogy ő is svéd, mire az a svéd nagyon zavarba jött, és halkán megjegyezte, hogy ő ugyan csak egy svéd, de szellemi szabadfoglalkozású...

Ez a szellemi szabadfoglalkozású svéd jutott Agnes eszébe hirtelen, mert AML így szól: „Svédországban mindenki trikó nélkül fürdik. Hagyja magán a harisnyát! Mint ismeretes, egy harisnyás női akt erotikusabb hatást kelt. Az én hetérám harisnyát hord! Meg akarom alkotni a harisnyás hetérát, a térdharisnyás hetérát! Egy hetéra térdharisnya nélkül olyan, mint –” hirtelen megakadt, mert nem jutott eszébe egy hasonlat sem, ezen felbosszantotta magát, és gyorsan folytatta: „Olvastam tegnap egy festői novellát –” de megint megakadt, mert egyetlen novellista neve sem ugrott be neki, úgyhogy dühösen belevágott: „Tegnapelőtt borotválkoztam, és rettenetesen megvágtam magam, és ma is borotválkoztam, és ma nem vágtam meg magam! Ismeri a pszichoanalízist? Minden szimbólum, így van. Szimbólumokban gondolkodunk, csak kétértelmű gondolataink lehetnek. Például: az ágy. Ha egy ágyra gondolunk, akkor az az ágy szimbóluma. Érti? Örülök neki, hogy maga nem hivatásos modell. Gyűlölöm a sematikust, nekem individualitás kell! Én ugyanis a végsőig individualista vagyok, mögöttem nem áll tömeg, magam is az igaz szellemek »láthatatlan páholyához« tartozom, akik kiemelkednek a korukból, és akikről tegnap egy káprázatos feuilleton-t közölt a *Neuesten*.”

És amíg Agnes a gramofonra tette a blúzát, AML a kollektivizmust szidta.

20

Néha úgy fecsegett AML, mint egy igazi fecsegő. De csak azért fecsegett, mert tartott egy bizonyos gondolattól...

Az apja asztalosmester volt, és AML soha egy csúnya szót nem hallott otthon. Úgy emlékezett a szüleine, mint becsületes, dolgos emberekre, és néha az anyjáról álmodott, aki egy kis kerek asszony volt nagy és jóságos szemekkel és zsíros hajjal. Otthon minden olyan jó volt és békés. Jól főztek, jókat ettek, és visszagondolva úgy tűnt AML-nek, hogy a szülei is hittek a Jézuskában meg a Téalópában. És néha muszáj volt arra gondolnia, hogy nem kellett volna neki is inkább asztalosmesternek mennie, akkor neki is lehetne egy gyereke és egy kis kerek asszonya nagy és jóságos szemekkel és zsíros hajjal.

Ez a gondolat megsemmisítően hatott rá.

És hogy meg ne semmisítsék, AML minden gondolata elől elrejtőzött. Ha egyedül ült a műteremben, fennhangon beszélt magához, csak ne kelljen semmire se gondolnia. Vagy a gramofont hallgatta, vagy verseket szavalt, vagy slágereket fütyült, sőt néha saját magának írt üzeneteket az *Itt hagyhat üzenetet, ha nem talál itthon feliratú cetlire.*

Úgy tett, mint a kínaiak, akik mindenhová csengettyűket akasztanak, hogy elijesszék a gonosz szellemeket. Mert a gonosz szellemek a legfinomabb zajtól is irtóznak, és csak a csöndben mereszük ránk a szemeiket.

Gyűlölte a csöndet.

Valami a lényében emlékeztetett elhunyt grazi bácsikájára, August Meinzingerre. A bácsi csipkét gyűjtött, hosszú, hegyes füle volt, és gyakran órákat elücsörgött a játszótereken.

Idős úr volt, és a gyomrában fekély kezdett nőni. Le kellett mondania kedvencéről, a knédliről, gonosz és bigott lett, sajnálkozott, hogy nem vonult kolostorba, a pokol kízóeszközeiről olvasott, és a fejébe vette, hogy igaz cselekedeteket fog véghezvinni; mivel anyyira félt a haláltól, hogy menten összecsinálta magát, ha meglátott egy kaszát. A pokol, a gyomorfekély és a knédli hiánya nem hagyták nyugodni a fantáziáját.

Egyszer, amikor AML még csak négyéves volt, August bácsi el látogatott Münchenbe. És alkonyatkor odaosont AML kiságyához, és kékre-zöldre csipkedte, mert úgy aludt el, hogy előtte nem imádkozott. A pokol kínjait ecsetelte, és közben úgy reszketett az Utolsó Ítélettől, mint egy kivert kutya. A kis AML elkerekedett szemekkel hallgatta, aztán hirtelen elsírta magát, és imádkozni kezdett. Jóllehet nem értette, miket hordott össze a bácsi, és még azt sem fogta fel, hogy bűnös ember. Akkori bűnei csupán abban álltak, hogy koszos kézzel beletapicskolt a vajba, ami jól esett neki, hogy kétségbe esett, ha megjelent a kéményseprő, az orrát túrta, és amit kibányászott, megette, gyakran becsinált, beleköpött a tejberizsbe, és a Pepperl kutyusnak megpuszilta a hátsóját. És amikor AML iskolás lett, August bácsi egy borzalmas haláltusát követően elhunyt Grazban. Tíz órán keresztül hörgött, mindenféle zavaros dolgot összezagyvált, és újra és újra azt ordította: „Hazugság! Hazugság! Nem ismerek semmiféle kis Micikét, sosem hordok magamnál cukorkát, semmiféle Micikét nem löktem a csatornába, Mícike magától fulladt meg, egyedül! Egyedül! Csak a kis vádliját paskolgattam meg neki, csak a térdecskéjét! Uraim, én sohasem hordok magamnál cukorkát!” Aztán vadul csapkodott maga körül, és azt üvöltötte: „A díványon a

Sátán ül! Még egy Sátán ül a díványon!” Aztán azt nyöszörögte, hogy egy villamos megy át rajta, és a kerekei akár a borotvakés. És az utolsó szavai a következők voltak: „A villamosvezetővel szigorúan tilos beszélgetni.”

És a bácsi lelke az ég felé szállt a stájerországi Graz városából, és a pénzből egy kerékbetört mártír szent oltárát renoválták és a megkoronázott csontvázát újraaranyozták, mivel August Meininger tényleg a teljes vagyonát az egyedül üdvözítő anyaszentegyház bugyraiba vetette, annyira félt a pokol bugyraitól.

Csak unokaöccsének, AML-nek hagyott örökül egy kis ezüstkeresztet, amelyet az később, 1913-ban elzalogosított, mert pénzre volt szüksége, hogy kezeltesse masszív tripperét.

És alighogy meggyógyult, kitört a világháború. Utász lett, Belgrádban megkapta a Vaskeresztet, Varsóban pedig a második tripperét.

És alighogy meggyógyult, Németország összeomlott. És mialatt az embereket, akik tovább akartak lépni, lelődözték, ő elkapta a harmadik tripperét.

És alighogy meggyógyult, Weimarban összeült a nemzetgyűlés. Ő most már uralkodott magán, és eldöntötte, hogy hivatalosan eljegyez valakit, hogy veszélytelenül élhessen nemi életet. Egy állami építőmérnök lányát akarta elvenni, nagy szerelem volt, és a lánytól elkapta a negyedik tripperét.

Ezután egyre átszellemültebb lett, és a fejébe vette, hogy elátkozták. Ha fáj a feje, megfázott, véraláfutást vagy mitesszert fedezett fel magán, köhögött, belázasodott, hasmenése vagy székrekedése volt, mindjárt valami titokzatos tripperre kezdett gyanakodni. Már alig mert nőkkal kezdeni, meggyűlölte a Szűzanyát, és buddhista lett.

A mikroszkópon keresztül a lótoszban rejlő drágakövet pillantotta meg.

21

Agnes AML előtt állt.

Csak a harisnyája volt rajtra, és szégyellte magát, amiért az egyik elszakadt, AML pedig megjegyezte, milyen kár, hogy nincs térdharisnyája. Majd felszólította, hogy járkaljon körbe a műteremben. „Lazán” – mondta. „Csak lazán!” És ugyanilyen lazán üljön le, feküdjön le, keljen fel, térdeljen le, guggoljon, álljon fel, és megint feküdjön le, aztán megint keljen fel, hajoljon le, és megint csak kezdjen el járkalni – ezt ugyanis Rodin modelljeinek is így kellett csinálniuk. Még Balzacnak is tizennégy napig kellett így, lazán járkalnia Rodin előtt, mire az megtalálta a megfelelő pózt. Neki, AML-nek ugyan nincs szüksége rá, hogy közben vázlatokat készítsen, mint Rodin, ugyanis az összes vázlatot észben tartja, mivel jó az emlékezőtehetsége. Ezzel persze semmiképpen nem akarja magát Rodinhez mérni, mert az aránytévesztés lenne, de mit csináljon, ha egyszer ilyen.

Agnes mindent úgy tett, ahogy AML akarta, és azon csodálkozott, hogy milyen tárgyilagos arcot vág mindehhez a férfi, mivel igazából arra számított, hogy ki fog vele kezdeni. És most még jobban szégyellte magát a szakadt harisnyája miatt.

Eszébe jutott Therese Seitz kisasszony a Schellingstraßéból. Ő hivatásos modell volt, és egyszer mesélt Agnesnek egy festőről, aki kijelentette, hogy csak akkor tudja lefesteni, ha lefekszik vele, más különben ki kell dobni, ezzel ugyanis tartozik a művészetének.

AML végre megtalálta a megfelelő pózt. Agnes leült a díványra, majd hasra feküdt. „Állj” – kiáltotta AML, a festőállványához szaladt, és Agnesre szegezte a tekintetét: „Megvan a hetéra! Csak lazán! Lazán! – szembeötlő, hogy a mai és az antik szépségideál között egyre mélyül a szakadék. A milói Vénuszra gondolok.”

És miközben AML Párizsra, Agnes magára gondolt, és elszomorodott: „Mit meg nem tesz az ember húsz pfennigés órabérért.”

Egyáltalán a művészet!

Húsz pfenniget sem adna ezért a művészetért! Mennyit mérgelődött már e miatt a művészet miatt!

Bezegg a képeknek milyen jó dolguk van a múzeumokban! Előkelő környezetben laknak, nem fáznak, sem enniük, sem dolgozniuk nem kell, csak lógnak a falon, és úgy csodálják őket, mintha tudj' isten mit vittek volna véghez.

De legjobban a Königsplatzon álló Glyptothekre haragudott, ahol az emberek régi kődarabokat bámulnak olyan áhítattal, mintha egy csemegeüzlet kirakata előtt állnának.

Egyszer bement a Glyptothekbe, mert nagyon esett az eső, és éppen a Königsplatzon járt. Odabent egy sildes sapkás vezetett egy csoportot teremről teremre, és egy szobor előtt azt mondta, hogy ez a szerelem istennője. A szerelem istennőjének se keze, se lába nem volt. A feje is hiányzott, és Agnesnek ezen muszáj volt elmosolyodnia, és egy másik látogató is elmosolyodott, kivált a csoportból, és egy fügefalevél nélküli szobor előtt odalépett Agneshez. Az ókori görögök művészete utánozhatatlan, mondta, és a háború előtt a teremőröknek a Centrumpárt parancsára fügefaleveleket kellett kivágniuk papírból, és a halhatatlan műalkotásokra kellett akasztaniuk, és ez a művészet megcsúfolása volt. És megkérdezte Agnest, hogy elmenne-e vele délután moziba, és Agnes a Sendlin-

gertorplatzon találkozott vele. A férfi vett két páholyjegyet, de mivel vasárnap volt, és nedves, hideg idő, nem volt teljesen üres egyik páholy sem, és ettől a férfi lehangelődött, és azt mondta, hogy ha ezt tudta volna, akkor a második földszintre vett volna jegyet, mivel onnan jobban látni, ő ugyanis erősen rövidlátó. És egészen mélabús lett, és megjegyezte, ki tudja, mikor látják egymást viszont, ő ugyanis Augsburgba való, és mindjárt a filmvetítés után vissza kell utaznia Augsburgba, és igazából nem is szereti a mozit, és a páholyjegyek örülten sokba kerültek. Agnes később kikísérte a vonatához, a férfi pedig vett neki peronjegyet, és csaknem elsírta magát, amiért el kell válniuk, és így szólt: „Kisasszony, engem elátkoztak. Húsz évesen nősültem, most negyven vagyok, három fiaim van, húsz, tizenkilenc és tizennyolc évesek, a feleségem pedig ötvenhat. Mindig is idealista voltam. Kisasszony, eszébe fogok még jutni magának. Kereskedő vagyok. Van tehetségem a szobrászathoz.”

22

Három órával később háromnegyed ötöt ütött az óra.

AML már négy óra óta az *Ópiumszívó betéra* háttérével foglalatokodott. A háttér volt ugyanis a gyenge pontja. Egy ilyen háttér kimondhatatlanul meggyötörte.

Most is vizsketett neki mindenhol, csak olyan hátterek jutottak az eszébe, amelyek szóba sem jöhettek.

Úgyhogy a háromnegyed öt valóságos megváltást jelentett számára, mivel barátja, Harry Priegler ötre ígérkezett, és végre azt mondhatta: „Öltözzön fel, Pollinger kisasszony! Mára végeztünk. Ez a háttér! Ez a háttér! Mindig ez a háttér!”

És miközben Agnes egy olyan háttér előtt öltözködött, amely szintén szóba sem jöhetett, megkordult a gyomra. Aznap ugyanis csak két zsemlét evett összesen, mást semmit. Eredetileg levest, húst, vegyes salátát és kompótot akart rendelni, egy igazi menüt kilencven pfennigért, de miután csak fél tizenkettőkor ébredt fel, és aztán még tíz percig abban a hiszemben volt, hogy még csak nyolc, legfeljebb kilenc óra van, miközben tizenkettőkor a műteremben kellett lennie már hetéráként, nem maradt ideje arra a menüre. Attól eltekintve, hogy már csak huszonhárom pfennigje volt.

A két zsemlét annál a péknénél vette a Schellingstraßében, aki a csámpás lábáról volt ismeretes. Amikor Agnes belépett az üzletbe, az asszony éppen a *Hausbesitzerzeitung*-ot olvasta, és így szólt: „A középosztály felmorzsolódik. Mi lesz így a kultúrával? Egyáltalán az emberiséggel?”

„Mit érdekel engem az emberiség?” – gondolta Agnes, és azon mérgelődött, hogy a zsemlék egyre zsugorodnak.

23

Agnes belebújt a bugyijába.

„Mindig ugyanazok a mozdulatok” – gondolta. „Leszámítva, hogy már egy éve nem harisnyakötőt, hanem harisnyatartót hordok. A harisnyatartó mellett ugyan még harisnyakötőt is lehet hordani, de a férfiaknak sokszor semmi érzékük a kiegészítőkhöz, csak gúnyolódnak rajta, és akkor aztán lőttek a hangulatnak.”

És eszébe jutott egy fotográfia, amelyet az *Illustrierte* hozott le. Egy vidám amerikai nőt ábrázolt, egy New York-it, aki a harisnyakötőjén hordja az óráját. *A harisnyakötő-óra* – állt a kép alatt, valamint az is, hogy az órába nemcsak másodpercmutatót, de jelző-,

illetve ébresztőszerkezetet is szereltek, és hogy nemcsak a negyed-órákat, de a perceket is elüti, sőt stopperóráként is lehet használni, például könnyűatlétikai versenyeken. Méri ugyanis a tizedmásodpercek is, és éjszaka világít a számlapja, és még a Nap és a Hold aktuális állását is jelzi – egy darab világmindenség tehát –, és a harsnyakötő-óra boldog tulajdonosa Miss Flora, aki Breslauból elszármazott, derék berliniek unokájának, egy konfekciókirálynak a lánya.

24

Harry Priegler pontos volt. Úgy szaladt fel a négy lépcsőfokon, mintha ott sem lettek volna, és a kifulladás minden jele nélkül lépett be a műterembe, mivel edzett sportember volt.

Egy gazdag mészáros egyetlen fiaként és anyja majomszeretetének köszönhetően, aki osztálytudatos hivatalnoklány lévén még az ezüstitakodalmán sem bocsátotta meg magának teljesen, hogy egy mészároshoz ment hozzá, minden mást figyelmen kívül hagyva ápolhatta egészséges izmait, idegeit és zsigereit, úgyhogy már tizenhat éves korában a német jégkorongsport nagy reménységének számított.

Nem okozott csalódást a reménykedőknek. Közkedveltségnek örvendve hamarosan a legismertebb balszélső lett, és masszív lövései, különösen az elegánsan helyezett, takarásból eleresztett, védhetetlen távoli lövései nemzetközi szintű játékosá tették. És bármilyen színekben lépett is pályára, egyesületiben vagy szülővárosiban, délbajorban vagy nagynémetben, mindig szerfelett sportszerűen játszott. Sohasem fordult elő, hogy faultolt volna, mivel rafinált

technikájú botkezelésének, valamint rendkívüli gyorsaságának köszönhetően nem volt rászorulva.

Természetesen csakis a sporttal foglalkozott. A jégkorong volt a hivatása, mégis amatőr maradt, mivel nem kifejezetten szerény életmódjának költségeit a levágott disznók állták.

Harry munkája ijesztő mértékben időjárásfüggő volt. Ha nem volt jég, nem tudott mit csinálni. Legkésőbb február közepén munkanélküli lett, és legkorábban december közepén állhatott újra munkába. Ha valaki ez idő alatt belebotlott az utcán, akkor egy bizonyos fáradt rezignációval a hangjában közölte az illetővel, hogy a szabótól jön, vagy a szabóhoz tart. Eléggé tarkán öltözködött, rágógumizott, és előszeretettel adta az észak-amerikait. Röviden: egyik tagja volt „a társadalom krémjének, akik saját autóikkal jönnek össze AML-nél” – ahogyan a Kastner oly plasztikusan előadta Agnesnek, és akiket illetően még azt is megállapította: „Micsoda lehetőségek! De értsd meg: nem azt kérem, hogy prostituáld magad.” Csapata többi játékos a középcsatártól tartalékig hasonló módon dolgozott. Ketten ugyan beiratkoztak az egyetem bölcsészkarára, de ez csak úgy mellékesen történt, mert valamennyien egy-egy bécsi, elberfeldi vagy kanadai mészáros fiai voltak. Csak a jobbhátvédet tartotta ki egy nő, akinek a férje semmit sem konyított a jégkoronghoz.

Ezzel a jobbhátvéddel eredetileg jó cimborák voltak, de aztán egy szerelmi történet beárnyékolta kölcsönös rokonszenvüket, és a jobbhátvéd attól kezdve meggyűlölte Harryt. Mégis volt annyira szilárd karakter, hogy a meccseken precízen összejátsszon vele, mintha mi sem történt volna.

A jobbhátvéd ugyanis sikeresen beleszeretett a kapus szeretőjébe, és ez a szerető hirtelen Harry iránt kezdett el érdeklődni. A kapus, egy jóindulatú óriás, csak annyit mondott szomorúan: „A

nők nem sportszerűek” – és a jobbhátvédnek sem volt ellenvetése mindaddig, amíg a sportszerűtlen nő vele is szóba állt, mivel nagylelkű férfi volt. Harry viszont a szagát sem bírta ennek a sportszerűtlen nőnek, aki ezen annyira felháborodott, hogy ő meg a jobbhátvéd szagát nem bírta hirtelen. „Hát, a téli sportokból elegendem van” – mondta, és elutazott San Remóba, ahol egy fasiszta párttitkár okígtatta a rendszabályokra, aztán visszatért, Mussoliniról áradozott, és kijelentette: „Olaszországban rend uralkodik.” Harry a Diánában ismerkedett meg AML-lel. A Diána és a Tarka Madár a schwabingi Adalbertstraßében afféle művészkocsmák voltak az infláció alatt, ahol művészkonzerteket tartottak, és ahol mindenféle szegénylány, diákszövetségi tag, síber, lecsúszott színész, bosszúszomjas tárcaszerző és homoszexuális hitlerista járt össze. Itt született ez a dal:

*Konyakkal igyuk le magunkat,
Cseréljük ki az asszonyainkat.
Magunkra szart is kenbetünk,
Csak szabad életet élhessünk.*

Harry mit sem konyított a művészethez, őt csak a lányok érdekelték, azok közül is az olcsóbbak. Mivel világfias külleme ellenére meglehetősen garasoskodó tudott lenni, ha arról volt szó. Egyébként a hozzá hasonló gavallérok esetében a flegmaság burka alól gyakran meglepően primitív módon tör elő egyfajta zabolátlan érzékiség, ősi életöröm.

A középcsatár például egyszer a szerelme fejéhez akarta vágni az éjjeliedényt, aztán egy másik középcsatár meg is tette.

Amikor Harry megismerkedett AML-lel, rögtön szimpatizálni kezdtek egymással. Mindketten részegek voltak, Harrynak természetesen volt valutája, AML-nek természetesen csak egy billiója, de volt vele egy lány, amit viszont Harry nem mondhatott el magáról. Így utóbbi kifizette a cechet, míg AML egy műtermi multságot improvizált. Nem sokkal kettő után Harry elhányta magát, és egy darab papírért könyörgött, de AML így szólt: „Becsületemre! Majd én felpucolom, ez a házigazda joga! Becsületemre!” És tényleg mindent szépen felpucolt, és aztán ő is elhányta magát, miközben Harry a vendégszeretete miatt hálálkodott. Majd kikezdett egy lánnyal, aki olyan fáradt volt már, hogy összekeverte AML-lel.

De AML megbocsátott Harrynak, és csak annyit mondott, hogy a legjobb muzsika a déltenger muzsikája. Aztán kidobta a fáradt lányt, és így alakult ki a két férfi között igaz barátság. Harry fizette a lányok cechét, akiket AML hívott meg. És az sem maradhatott el, hogy Harry elkezdjen érdeklődni a művészetek iránt. Kötelességtudata halkán jelezte, hogy az élő művészeknek a hóna alá kell nyúlni.

Fényűzően beköttette a lexikonjait, mivel az sokkal szebb, mint a legjobb tapéta vagy a fegyverek a falon. Szívesen böngészte a kötet- és fejezetcímeket, de legszívesebben a fali naptárakon olvasható idézetekben mélyedt el.

Ott olvasta Beethoven halálának századik évfordulóján: *A művészet definiálhatatlan.*

25

Miután AML bemutatta Agnest Harrynak, az így szólt: „Örvendek” – AML-nek pedig azt mondta: „Bocsánat, ha megint zavarok.”

„De kérlek! Hiszen tudod, hogy engem nem lehet zavarni! Pollinger kisasszony csak az új modellem. Megint a háttérrel bajlódok. Autóval jöttél?”

Ha Agnesnek valami törékeny lett volna a kezében, akkor az *autó* szó hallatán alighanem elejtette volna, olyan váratlanul tűnt fel előtte, mintha legalábbis el akarná ütni – holott a Kastner látogatása óta világos volt számára, hogy autózni fog. És azon kapta magát, hogy nagyon tetszik neki Harry szürke öltönye, és hogy a nyakkendőcsomóját fantasztikusnak találja.

A két úriember halkán diskurált valamiről. AML-nek ugyanis némileg kínos lett volna, ha a hetérája megtudja, hogy negyven márkával tartozik Harrynak, és hogy ezt a tartozását még mindig nem tudja megadni, és hogy csupán annyit akart kérdezni Harrytól, megpumpolhatná-e egy újabb húszas erejéig. „Biztosan elmegy veled” – mondta, és ezt a *biztosan*-t olyan meggyőződéssel nyomatékosította, hogy Agnesnek meg kellett hallania, pedig nem is hallgatózott.

Most már viszont kíváncsi lett, és hallgatózni kezdett, mivel ő a *talán*-t szerette, míg a *biztosan*-t sohasem használta. És ez most hirtelen feltűnt neki, és nagyon meg volt magával elégedve.

Látszólag érdeklődve lapozott bele Van Gogh leveleibe, és közben meghallotta, hogy Harry éppen két úriemberről mesél, akik személyesen akartak neki gratulálni a svájci, fantasztikus játékához. Amikor azonban a tiszteletüket tették nála, megfűjták a bélyeggyűjteményéből a *schwarzer Einsler*-t és a *sächsischer Dreier*-t. Az egyik egy bárónő kegyeit kereste, és ez a bárónő nagyon élvezte az életet, ugyanis egyszerre három férfinak is osztogatta a kegyeit. A báró pedig váratlanul betoppant, és csak annyit mondott: „Jó estét kívánok, uraim!” – és már sarkon is fordult. Az urak ezen nagyon megütköztek, és a báró még azon az éjjelen föbe lőtte magát az anyja

sírjánál. Harry még hozzátette, hogy nem érti, hogyan lőheti főbe magát valaki szerelemből.

Agnes sem értette.

Arra gondolt, milyen durva túlzás lenne, hogyha ő az anyja sírjánál főbe lőné magát. Vagy ha mondjuk most az Eugen lőné főbe magát az anyja sírjánál. Eltekintve attól, hogy talán még él az anyja, Agnesnek soha nem jutna eszébe ilyesmi, és alighanem az Eugennek sem. Bár egészen úgy nézett ki, mintha mélyebb érzéseket táplálna az irányába, mivel eléggé hebegett-habogott, amikor valami kedveset akart neki mondani.

Agnes is hebegett-habogott valamikor.

Még élete egyetlen nagy szerelme idejében, akkor, amikor a Kutas Karllal jártak együtt a Schellingstraßéból, amikor csak rágondolt, mindig gombócot érzett a torkában, és ez az érzés valahonnan mélyről, a gyomrából indult. És ha váratlanul belebotlott, mindig émiyegni kezdett az örömtől, annyira, hogy legszívesebben hányt volna. De a Kutas mindig csak nevetett rajta, csak egyszer komolyodott el hirtelen, és megjegyezte, hogy ha másra nem kéne gondolni, akkor egy ilyen nagy szerelem is egészen változatos lenne. Agnes ezen aztán jól felháborodott, mivel ő minden másról, amire pedig nagyon is gondolnia kellett volna, teljesen megfeledkezett. Akkoriban is csak afféle hülye könyveket olvasott féltékeny férfiakról és szenvedélyes nőkről.

És amikor aztán a Kutas elhagyta, a poloskás matracán bögött, és tényleg megfordult a fejében: vajon mit szólna hozzá, hogyha most kiugranék az ablakon? És talán éppen a fejére esnék?

Akkoriban még a templomba is elment, és így imádkozott: „Atyám! Távoztasd el tőlem ezt a pohárt...” Hirtelen ilyen választékosan kezdett el beszélni, annyira igaznak és csodálatosnak találta ezt a mondatot. Hitt benne, hogy egy mélyebb igazságot fejez ki.

Ma, ha eszébe jut ez a mondat, belepirul, annyira furcsának tűnik most számára egykori önmaga. Szerelemből ma már csak a gyerekek emelnek kezét magukra!

Nemrégiben például egy reálgimnazista akasztotta fel magát egy iskolatársnője miatt, mert az viszonyt kezdett egy motorkerékpárossal. A lánynak először még hízelgett is a dolog, de aztán hirtelen csupa felakasztott fiúkról kezdett el álmodni, és a szétszórtsága miatt húsvétkor megbukott. Eredetileg gyerekorvosnak készült, de aztán az a motorkerékpáros eljegyezte. Heinrich Lallingernek hívták.

Csak ma érti meg Agnes az ő Kutasát a Schellingstraßéból, aki azt mondta, hogy ha két ember tetszik egymásnak, akkor azok ketten szépen összejönnek, de ez az egész дума a lelki szerelemről csak azoknak az uraságoknak az agyszüleménye, akiknek nincs más dolguk, mint hogy a köldöküket nézegessék. Éppen ezért színtiszta bárdolatlanság lenne, ha holmi Agnes a szerelmén kívül még a lelkére is igényt tartana, mivel az ilyen mélyebb szerelem köztudomásúlag mindig keserű véget ér, és miért is kéne neki az életét még jobban megkeserítenie. Ő nem akar családot alapítani, akkor egyébként is valami különlegeset kéne éreznie, mert mindig ugyanazzal az emberrel élni, ahhoz már valami különleges érzés dukál. De ő gyereket sem akar, mert már így is elég sokan futkosnak körülötünk, amikor pedig éppen elvesztettük a gyarmatainkat.

Ma ezt válaszolná erre Agnes: „Ugyan mi lenne az én gyerekemből? Még egy nénikéje sincs, akinél később ellakhatna! Ha az ember legalább annyit elér az életében, hogy beülhet egy autóba, akkor már igazán sokat elért!”

„Biztosan! – mondta AML – Biztosan elmegy veled.”

Ennyire biztos volt a dolgában, elvégre nemcsak hogy pszichológiai tanulmányokat folytatott, hanem még egyfajta kárörömöt is érzett minden egyes sikeres kerítése fölött, mivel ilyenkor lélekben letért a Buddhához vezető útról.

Agnes már attól tartott, hogy Harry meg sem kéri, hogy tartson vele, és így majdnem túl korán mondott igent, és úgy megörült az autókázásnak a Starnbergi-tóhoz, hogy még a korgó gyomráról is megfeledkezett.

Harry ugyanis megkérdezte: „Kisasszony, ugye velem tart? Csak a Starnbergi-tóhoz mennénk.” Az autó lent állt. Szép volt és új, és amikor Agnes beszállt, egy pillanatra eszébe jutott Eugen, aki alig egy órán belül a Schleißheimerstraße sarkán fog állni. Megrémítette, milyen gúnyosan gondolt arra, ahogyan Eugen majd ott álldogál – mert nem tud leülni. „Pffuj!” – mondta magában, és hozzátette: „So-káig nem fog várni!”

Aztán elindult az autó.

Hatkor azonban Eugenén kívül még más is várt Agnesre, mégpedig a Kastner.

Hiszen csak huszonnégy órával azelőtt mondta AML-nek: „Figyelj, ha adsz kölcsön egy tízest, hozok neked holnap egy remek lányt húsz pfennig per óráért. Magas, karcsú, szőkésbarna, és érti a tréfát. De ha csak egy ötöst adsz, akkor segítened kell, hogy elcsábítsam. Este hatkor beállítok, hozok konyakot, gramfonod van.”

AML ugyan csak három márkát adott a Kastnernek, Harry Prieglertől viszont a korábbi negyvenen felül újabb húszat kapott kölcsön, ami összesen plusz hatvan márkát tesz ki mínusz hárommal szemben. Úgyhogy meglehetősen dőre dolog lett volna, ha nem Harrynak kedvez Agnest illetően, csak hogy megtartsa a Kastnernek tett ígéretét.

A Kastner korrekt üzletember volt, és rögtön megértette a helyzetet. Mindent belátott, és csak annyit jegyzett meg: „Már megint megszegted a szavad.” De ezt csak úgy megállapította minden szemrehányás nélkül, mert a Kastner hajlamos volt a nagylelkűségre, különösen bizonyos napokon.

Ilyen napokon rendszerint a homloka mögötti különleges érzéssel ébredt. Nem fájt, sőt egyáltalán nem is volt olyan rossz, igazából semmiség volt az egész.

Az egyetlen kellemetlenséget egyfajta légáramlat okozta, mintha egy ventilátor lett volna mögötte. Az elhülyülés lapátkerekei keltettek huzatot.

28

A Kastner apja eredetileg katonatiszt volt. Alfonsnak hívták, és minden harmadik kimondott, leírt vagy elgondolt szava a *tulajdonképpen* volt. Így *tulajdonképpen* semmi kedve nem volt a hadnagysághoz, ám annakidején *tulajdonképpen* ellenállás nélkül engedett a szülői kényszernek és öltött egyenruhát, mert *tulajdonképpen* nem tudta, hogy *tulajdonképpen* mit is akar. *Tulajdonképpen* szépen rajzolt, de nem vált volna belőle jó művész, mert a szakmáját illetően tele volt kifogással, míg magánemberként lelkiismeret-furdalással, ennek pedig éppen fordítva kellett volna lennie. Hadnagynak link volt,

Lenau-verseket és Tovote-regényeket olvasott, ismerte az összes operettet, és kényszerképzetek gyötörték. A naplójában ez állt: *Nem akarom tovább! Nem bírom tovább! Ó, miért is áldott meg az Úr kezeikkel?!*

A Kastner anyja eredetileg eladó volt egy cukrászdában, így a Kastner apjának természetesen le kellett szerelnie, mivel tisztként nem vehetett el dolgozó nőt, azzal ugyanis folt esett volna a mundér becsületén. Erre az apja, egy köztisztületnek örvendő tiszteletbeli konzul, kitagadta. „A fiam elvett egy pincérnőt” – állapította meg a tiszteletbeli konzul. „A fiam elvett egy alkalmazottat. A fiam elvett egy szajhát. Nincs többé fiam.”

Így vállalta magára Alfons Kastner hadnagya az irodai munka nyűgét, és annyira becsületes volt, hogy sohasem hozta fel ezt az áldozatot. Mivelhogy ez, ahogy mondtuk, csak egy látszólagos áldozat volt, ugyanis a tábornagyi rangnál is ígéretesebb jövőt jelentett számára egy nő, aki magatehetetlensége révén arra kényszeríti, hogy mindent „feláldozzon”, csak hogy megvédhesse, ruházhassa, etethesse – röviden: akiért felelősséget kell vállalnia, ezzel bizonyítva magának, hogy *tulajdonképpen* mégiscsak talpig férfi. Görcsösen kapaszkodott az első találkozásukba. A nő akkor annyira sápadt, kicsi és törékeny volt, olyan rémülten és segítségkérően állt a sok tejszínhab és csokoládé mögött. Tudniillik elrontotta a gyomrát régenshercegtortával, de mivel ezt sohasem mesélte el az ő Alfonsának, mivel maga is régen megfélelkezett róla, az valósággal a rabjává vált. A nő még érintetlen volt, és a szüzességét csak a nászéjszakán veszítette el, mindenestre csak a férfi sírással és öngyilkossági gondolatokkal kísért idegösszeomlását követően. Mivel annak, aki őt *tulajdonképpen* felizgatja, úgy kellett volna kinéznie, mint azon a képen, amelyre a felesége később a fiókjában akadt véletlenül, az a magas, sovány nő, férfias csípővel és vállára vetett

fegyverrel. Alatta ez állt: *A fess vadász nő. Bécs, 1894. Guido Kratochwill pinx.*

És bár az asszony kicsi és kerekded volt, egy életen át hűséges maradt a férjéhez, és más férfiak iránt érzett minden vonzalmát elnyomta magában, mert a férje is kutyahűséggel ragaszkodott hozzá. Így lett hamis kötelességtudata foglya, és hamarosan megundorodott a férjétől, akit a teremtmény ősgyűlöletével vetett meg, mivel hitvesi hűsége, amelyre a férfi ragaszkodása kényszerítette, megakadályozta abban, hogy kiélhesse magát.

Minden férfit megutált, mintha eleve senki sem lehetett volna képes rá, hogy kielégítse, és egyre inkább egy patkányhoz kezdett hasonlítani. Nem volt boldog a házasságuk.

És a nő sem lett boldogabb, attól sem, hogy szült két gyermeket. Az első, egy lány, tíz percet élt, a második, egy fiú, később *tulajdonképpen* újságíró akart lenni.

29

„Még cigarettát is hoztam” – mondta a Kastner. Már hat perce ült az ágyon a gramofon mellett, és egy zsírfoltot bámult a spanyolfalon.

Erről a zsírfoltról eszébe jutott egy másik zsírfolt. Ez a másik zsírfolt egy nap sétálni indult a Schellingstraßen, és összefutott egy harmadik zsírfolttal, akit már nagyon-nagyon régen nem látott, úgy-hogy ez a két, egykor közeli barátságot ápoló zsírfolt úgy ment volna el egymás mellett, mint két idegen, hacsak nem tűnik fel hirtelen egy negyedik zsírfolt, aki rendkívüli arcmemóriával bírt.

„Halló!” – kiáltotta a negyedik zsírfolt. „Hiszen ti ismeritek egymást, igyunk meg egy konyakot, de ne itt, mert itt olyan huzat van, mintha egy ventilátor lenne a fejünk fölött.”

„Konyakot is hoztam direkt” – mondta a Kastner. „A te gramofonoddal meg az én konyakommal gyerekjáték lett volna az egész, teljesen meghatotta, hogy ezt itt elintéztem neki. A cigaretta öt pfennig volt, magamnak amúgy csak háromért szoktam venni, de erre a lányra már régen fáj a fogam, olyan szép a bőre. Azt hiszem, nem vagyok válogató. Gyerekkoromban még válogató voltam, meg is tehettem, mert állítólag szép volt a járásom. Ma meg már megint sántítani kezdtem.”

Ma egyáltalán nem válogatta meg a szavait a Kastner. Ma sántított a választékos stílusa, és egyáltalán nem volt büszke sem az ékes-szólására, sem pedig a szép kiejtésére. Úgy morgott a bajsza alatt, mintha teljesen megfélemedezett volna arról, hogy tulajdonképpen újságíró akart lenni.

A nap egyre mélyebbre süllyedt az égen, és AML megindultságában egy szót sem tudott szólni. Mivel hirtelen, ahogyan az ücsörgő Kastnert nézte, megjelent előtte egy háttér. „Ennek a Kastnernak a homloka pompás háttér lehetne” – ujjongott benne az isteni szikra.

Amint ugyanis alkonyodni kezdett, AML lelki szemei előtt mindjárt hátterek jelentek meg, és minél inkább besötétedett, annál színompásabban ragyogott rá az örökkévalóság. Az volt a pechje, hogy sötétben nem lehet festeni.

„Macedón cigarettát hoztam” – mondta a Kastner. „Bulgária termékeny ország. Királyság. Jártam ott a háború alatt, és Szófiában van egy nagy katedrális, amit az agrárkommunisták a levegőbe röpítettek. Ez a dohány nem az igazi, mivel túl magasak az adók; azt a háborút bizony elvesztettük. Hiába volt. Hiába vesztettünk.”

„A művészetben is ez a helyzet” – mondta AML. „A generációnk legjobbjai estek el.”

„Így van” – filozofált a Kastner. „De neked jól megy a sorod, hiszen te tehetséges vagy.”

„Jól?” – kiáltott fel a tehetség. „Mit tudsz te a hátterekről?”

„Semmit” – ingatta a fejét a filozófus.

Azzal beleivott a konyakjába, és kis idő múltán már helyeselte, hogy Agnes a Starnbergi-tóhoz autózott Harryval. Szinte ájtatos önfeladás szállta meg a lelkét, és még csak fel sem tűnt neki, hogy elégedett.

Úgy tűnt fel saját maga előtt, mint egy jóságos szellem, akit még sohasem bosszantott fel saját ártalmatlansága.

Még azután sem haragudott meg magára, hogy a konyak elfogyott.

30

Miközben a Kastner felfedezte a spanyolfalon a zsírfoltot, Agnes Harry autójából megpillantotta a Starnbergi-tavat.

A város a sűrű házaival együtt eltűnt mellőle, mintha sohasem lakott volna ott, és villák tünedeztek fel, jobbra-balra és mindenütt, villák rózsákkal és hatalmas kutyákkal.

Csodálatos délután volt, és Agnes egy idegen világon autózott át. Lábaik szép illedelmesen összezárta, a fejét pedig egy kicsit behúzta, mert a szél is csodálatosan fúj, és úgy tűnt, hogy ennyi csodálatos dolog láttán Agnes kissé összement.

Harry remek sofőr volt.

Minden autót, minden lovat és minden tehenet megelőzött. Sorra vette be a kanyarokat, és átlagosan negyven, de szakaszonként akár száz kilométer per órás sebességgel is hajtott. Ugyanakkor ez a száz kilométer per órás sebesség, hangsúlyozta Harry, semmi esetre sem vall könnyelműsége, mivel kivételesen biztonságosan vezet, már négy versenyen is részt vett, és négyszer nem nyert semmilyen díjat, mert négyszer kapott defektet. Tényleg valóságos szerencse, hogy néhány karcolással megúszta, annak ellenére, hogy mind a négyszer felborult.

Harry kivételesen nem a jégkorongról beszélt, hanem közlekedési problémákra világított rá. Így azt is elmondta, hogy minden egyes gépjárműbalesetért biztosan egy gyalogost terhel a felelősség. Éppen ezért nem is volna szabad felróni egy úrvezetőnek, ha egyszerűen levenné a világitást, miután egy ilyen gyalogost elgázolt. Van például egy berlini barátja, aki a mesés Lanciájával elütött egy járókelőt, mert az a tilos jelzés ellenére átszaladt az úttesten. De a tilos jelzés ellenére vizsgálatot kezdeményeztek az ügyben, sőt még tárgyalás is lett belőle, valószínűleg azért, mert a gyalogos egy bírósági tanácsos özvegye volt, ám az ügyésznek mégsem sikerült elérnie, hogy a barátjának kártérítést kelljen fizetnie. „Pár ezer márka nekem nem oszt, nem szoroz – mondta Harry barátja –, de elvi okokból ragaszkodom a kérdés tisztázásához.” Kénytelenek voltak felmenteni, bár a tanácselnök még megkérdezte tőle, hogy a tilos jelzés ellenére nem sajnálja-e azt a gyalogost. „Nem – mondta erre ő –, elvi okokból nem!” Ő csak ragaszkodott a jogaihoz.

Minden alkalommal, amikor Harry azt látta, hogy egy benzinmotor az állam motorjával ütközik össze, forradalmi düh izzott fel benne.

Olyankor utálta ezt az államot, amely a gyalogosokat anyaián óvja minden sárhányótól, míg a gépjárművezetőket másodrangú állampolgárokká degradálja.

Egyáltalában véve a német államnak inkább azzal kellene törődnie, fejtegette Harry, hogy többen dolgozzanak, hogy végre újra előrébb lehessen jutni, ahelyett, hogy a járókelőket védi! A gyalogosokat így is, úgy is elgázolják, most már aztán igazán! Egykori ellenségeinknek nagyon is igazuk lenne, ha ebben a kérdésben a megvetésükkel sújtják Németországot! Csak megérteni tudná ezt a megvetést, mivel nagyon is van alapja, pedig ő teljes mértékben nemzeti érzelmű.

Nagyon jól ismeri a külföldi nézeteket, minthogy minden tavasszal, minden nyáron és minden ősszel nekivág az autójával egy kicsit a nagyvilágnak, hogy kipihenje a megterhelő jégkorongszezont.

Nemrégiben például Dalmáciában járt, és Salzburgban megnézte a Jedermann régi darabját. A Reinhardt híres rendező, és a vallás valami hatalmas dolog.

Salzburgban találkozott a berlini barátjával is, valamint a feleségével, aki egyiptomi, egy rendkívüli szépség, és cukornádültetvényei vannak. Rendkívül gazdag nő, és az egyiptomiak rendkívül szerény népség, és ha esetleg elkezdenének követelőzni, az angolok már lőnének is. Gondolkodás nélkül. Az angolok rendkívüli üzletemberek.

Tavasszal Baden-Badenben két angol nővel találkozott, akik azon a véleményen voltak, hogy kész botrány, ahogy az állam a női autósokat sújtja. Az államnak inkább a fenyegető bolsevizmussal szemben kellene határozottan fellépnie, mint a luxusutazókkal szemben. Nyáron a Fernpasson két francia nővel ismerkedett össze, akik pontosan ugyanezeket a szavakat használták, ősszel pedig

Ischlben beszélgetett két bécsi nővel, és ők is pontosan ugyanezeket a szavakat használták, holott zsidók voltak.

És Harry azzal folytatta, hogy a bolsevizmus bűn, és minden bolsevik bűnöző. Ugyan ismer egy kivételt, egy jogtanácsos fiát, az egy földtől elrugaszkodott idealista, de ezt a földtől elrugaszkodott fiút mégis kizárólag az elegáns hölgyek érdeklik. Ez az idealista mindig rendkívül elgyötörten néz ki, és egyszer elmagyarázta Harrynak, hogy nem képes olyan hölgygel kapcsolatot kezdeményezni, aki nem elegáns, és ez okozza a belső konfliktusát. És még azt is hozzáfűzte: „Ha ez így megy tovább, a végén még tönkretesz ez a konfliktus.”

És Harry elmagyarázta Agnesnek, hogy ez a szalonkommunista rendkívül kéjsóvár.

31

Keresztülhajtottak Possenhofenen.

Itt született Ausztria egyik császárnéja, és odaát, a túlparton fuladt bele a tóba Bajorország egyik királya. A két uralkodói méltóság rokonságban állt egymással, és ifjúkorukban volt egy romantikus és boldogtalan találkozásuk a Roseninselen, Possenhofen és a Berg kastély között.

Előkelő környék volt.

Feldafing határában két teltkarcsú zsidó nő golfozott. Egy teltkarcsú őrnagyné éppen az imént kezdett el játszani.

„Enni Feldafingben fogunk” – határozta el Harry. „Feldafingben elfogadható a közönség, amióta a golfpálya megnyílt. Gyakran kikocsizom ide, a városban már alig lehet valahol enni, mindenhová betette a lábát a csürhe.”

És még azt is megjegyezte, hogy régebben gyakran kiment Tutzingba is, ami hat kilométerrel délebbre fekszik, de oda rendes ember már nem megy, most ugyanis egy gyár van ott, és lépten-nyomon munkásokba ütközik az ember.

32

Feldafingben csodálatos a tó mellett ülni.

Különösen szélcsendes nyári estéken. Olyankor a tó mozdulatlan, és Kufsteintől a Zugspitzéig látod az Alpokat, és gyakran képtelen vagy eldönteni, hogy amit láatsz, az még szikla vagy már felhő. Csak a Benediktenwand uralja jól kivehetően a látóhatárt, és megnyugtatóan hat a szemlélőre.

Agnes egyetlen hegyet sem ismert, és Harry elmagyarázta neki, hogy hívják az egyes hegycsúcsokat és -gerinceket, és hogy veszélyes, hosszadalmas, könnyű vagy éppen teljességgel lehetetlen a megmászásuk. Hiszen Harry hegyászó is volt, de már jó ideje halani sem akart a hegymászásról, mivel képtelen volt elnézni, hogy milyen borzalmasan sportszerűtlenül viselkedik a hegyászók kilencvenkilenc százaléka. Nem vette jó néven, hogy kifogástalan sportfelszerelés helyett csak lódenkabátra telik nekik, és azt sem tudta megbocsátani, hogy edzetlenek, mert csak évi tizennégy nap szabadságot kapnak.

Ez a kilencvenkilenc százalék elvette a kedvét az Úr gyönyörű hegyeitől, így már csak három dolog érdekelte: a jégkorongozás, az autózás és a szerelem. Néha összekeverte a kedvteléseit. Ilyenkor a jégkorongozást szerette, az autójával játszott, és nőkkal autózott.

A korcsolyákhoz és az autóalkatrészekhez – nyugodtan mondhatjuk – pedánsan viszonyult. Ezzel szemben a nőkkel jóval elnézőbb volt: nagyjából húsz és negyven között húzta meg a határt, és még ezen belül sem mutatkozott különösebben válogatósnak, csak közönségesnek.

33

Feldafing tóparti éttermében Harryn és Agnesen kívül tizenegy hölgy és tizenegy úr ült. Az urak úgy néztek ki, mint Harry, holott valamennyien kínosan ügyeltek arra, hogy máshogy nézzenek ki.

A hölgyek tökéletesen ápoltak voltak, ezért vadonatújnak tűntek, finoman mozogtak, és butaságokat beszéltek. Ha valamelyiküknek ki kellett mennie, láthatóan lehangolódott, a gavallérja viszont fellélegzett, és gyorsan túrni kezdte az orrát.

Az étlap hosszú és nagy volt, de Agnes mégsem bírta kisilabizálni, bár az ételeknek nem francia, hanem német, ám rendkívül előkelő nevük volt.

„Királynőlevest?” – hallotta a pincér hangját, és a gyomra korgni kezdett. A pincér is hallotta ezt, és mély megvetéssel szemlélte Agnes olcsó kalapját, mivel sértette a gyomorkorgás, ugyanis jellemtelen volt.

Harry két bécsi szeletet rendelt uborkasalátával. Arról, hogy *bécsi*, Agnesnek Eugen jutott az eszébe – hét óra volt, és Agnes arra gondolt, hogy az az osztrák már aligha áll a Schleißheimerstraße sarkán. Az az osztrák talán éppen most szólít meg egy másik müncheni lányt, aztán elsétál vele az Oberwiesenfeldre, és leülnek egy szilfa alá. És Agnes örült az uborkasalátának, ugyanis minden salátát szeretett, és magában megjegyezte: „A férfiak már csak ilyenek!”

1927 júniusa óta nem evett uborkasalátát. Egy orvos hívta meg akkor a Kínai Toronyba, és utána átsétált vele az Englischer Gartenen. Ez a orvos szívesen tartott kiselőadásokat, és Agnesnak kifejtette, hogy egy uborkasalátája megemésztése is csak egy organikus funkciót jelent a sok közül, csakúgy, mint leülni egy szilfa alá. És ezután egy szerencsétlen zseniről mesélt, aki felfedezte az anyai és szajhatermészet közötti különbséget. De már nem sokkal a felfedezés után sem bírta hirtelen felismerni a különbséget ez a szerencsétlen zseni, úgyhogy főbe lőtte magát, valószínűleg azért, mert így akart kibékülni az Asszonnyal mint olyannal. És aztán még azt is mondta a orvos, hogy még nem tudja eldönteni, hogy Agnes inkább anyai vagy szajhatermészet-e.

34

A bécsi szelet csodálatos volt, de Harry otthagya az övét, mert túl zsírosnak találta, úgyhogy rendelt egy orosz tojássalátát, majd így szólt: „Proszit!”

A bor is csodálatos volt, és Harry hirtelen megkérdezte: „Hogy tetszem én magának?”

„Csodálatos” – mosolygott Agnes, és félre nyelt, de nem azért, mert mégiscsak túlzásba esett, hanem mert az ételt valódi éhséggel fogyasztotta el. Annyira ízlett neki, hogy a tóparti étterem igazgatója bizalmatlanul kezdte mérgetni, mintha attól tartana, hogy képes és megfúj egy kanalat.

Ugyanis az igazán előkelő emberek köztudottan úgy esznek, mintha nem is volna szükségük az ételre, mintha ők már túlnőttek volna az anyagon. Mintha teljesen átszellemültek volna, pedig csak jóllakottak.

„Tudja – mondta hirtelen Harry –, van valami, amit egyszerűen nem értek: hogy lehet az, hogy ilyen szerencsém van a nőknél? Ugyanis nagyon nagy szerencsém van. El sem tudja képzelni, mennyi nőt megkaphatok! Minden nőt megkaphatok, de nincs ez így rendjén.”

Álmodozva pillantott a Benediktenwandra, és közben arra gondolt: „Hogy fogom ezt itt hanyatt dönteni? A legjobb lesz, ha megvárom, amíg besötétedik, aztán visszafelé bekanyarodok egy mellékutcába. Starnberg után jó lesz, és ha ellenkezik, akkor repül a kocsiból.”

„Nincs ez így rendjén” – folytatta fennhangon. „A nők azt mondják, hogy hipnotizálom őket. De vajon rátalálok a szerelemre? Vajon megtalálom egyáltalán a szerelmemet? Vajon van egyáltalán igaz szerelem? Tudja, hogy mit értek *szerelem* alatt?”

Erre még jobban elkomorult a tekintete, mert hirtelen böfögnie kellett. Összeszorította az ajkait, és egészen boldogtalannak tűnt, mire Agnes azt gondolta: „Ilyen csodálatos autója van, és nem boldog. Mit szólna akkor, ha gyalog kellene járnia?”

35

Miután Agnes végzett az uborkasalátájával, Harry pedig az orosz tojássalátájával, a férfi lehordta a modortalan pincért, aki rögvést eltakarodott a desszertért.

Még mindig nem sötétedett be, csak alkonyodott, úgyhogy Harry kénytelen volt még egy negyedórácskát társalogni Agnesszel.

„Látja ott azt a hölgyet balra a harmadik asztalnál?” – kérdezte. „Avval a hölgygel is volt már viszonyom. Frau Schneidernak hívják, és a Mauerkircherstraße nyolcban lakik. Az, akivel ott ül, az állandó

barátja, a férje ugyanis sokat van Berlinben, mert van ott egy barát-nője, akinek egy hétszobás lakást rendezett be. De azt, hogy a nő férjezett, csak akkor tudta meg, amikor a nevére íratta a lakást, valamint azt is, hogy a férj az üzleti partnere. Evvel a barátnővel is volt viszonyom, mert jégkorongoztam a berlini Sportpalastban. Lotte Böhmernek hívják, és a Meinickestraße tizennégyben lakik. És ott jobbra az a hölgy az orosz agárral, az annak a nőnek a testvére, akinek az anyja belém szeretett. Rémes egy tehén az öreglány, Webernek hívják, és a Franz-Joseph-Straßében lakik, a házszámot elfelejtettem. Mindig azt mondogatta nekem: »Harry, maga nem ismeri a nőket, maga még túlságosan fiatal, különben máshogy viselkedne, maga direkt eltaszít engem, pedig én már annyi mindenben keresztülmentem az urammal, maga nem egy pszichológus.« Hogyne lennék pszichológus, hiszen éppen hogy el akartam taszítani. Maga mögött pedig – ne nézzen hátra! – egy magas szőke ül, igazán feltűnő jelenség, akit szintén eltaszítottam, mert akadályozott az edzésben. Else Hartmann-nak hívják, és a Fürstenstraße tizenkettőben lakik. A férje tüzérszázados volt. Egy másik volt tüzérszázadossal viszont nagyon jóban vagyok, és az egyszer odajött hozzám, és azt mondta: »Valld be őszintén, kedves Harry! Igaz, hogy viszonyod van a feleséggel?« Mire én: »Őszintén bevallom! Igaz!« Már azt hittem, hogy párbajozni akar velem, de csak annyit mondott: »Köszönöm szépen, kedves Harry!« Majd kifejtette, hogy egyáltalán nem is én tehetek az egészszről, mivel ő tisztában van vele, hogy a férfi csak látszólag az aktív fél, valójában passzív, míg a nő látszólag a passzív, valójában viszont az aktív fél. Ez mindig is így volt, mondta, minden korban, minden népnél. Nagy pszichológus ez az ember, és most éppen egy regényt ír, mert az íráshoz is konyít valamicskét. Albert von Reisingernek hívják, és az Amalienstraße-ban lakik a Gabelsbergerstraße-nál.”

„Fizetnék!” – kiáltott Harry, mert időközben besötétedett, és feljöttek a csillagok és a hold is.

Az éjszaka is csodálatos volt, és az autó nekiindult.

36

Starnberg után, a Forstenriederparkba érve Harry egy mellékútra fordult, majd hirtelen megállt, és mozdulatlanul bámult maga elé, mintha éppen valami nagy gondolat után kutatna, amit valahol útközben elveszített.

Agnes tudta, hogy mi jön most, de azért megkérdezte, hogy mi jön most.

Harry meg sem moccan.

Agnes megkérdezte, hogy van-e valami baj.

Harry nem válaszolt.

Agnes megkérdezte, hogy talán az autóval történt valami.

Harry még mindig maga elé bámult.

Agnes megkérdezte, hogy talán valami mással történt valami.

Harry lassan a lány felé fordult, és azt mondta, hogy semmivel sem történt semmi, viszont szépek a lábai.

Agnes erre azt mondta, hogy tudja.

Harry pedig azt mondta, hogy ő is tudja, és hogy a fű teljesen száraz, mert már hetek óta nem esett. Aztán megint elhallgatott, és Agnes sem szólalt meg, mert a tegnapi fűre gondolt.

Harry hirtelen rávette magát, és hanyatt döntötte, kezét a combjai, nyelvét pedig a fogai közé dugta. Mivel azonban meg volt hűlve, rögtön vissza is kellett húznia, hogy kifújhassa az orrát.

Agnes közölte, hogy neki legkésőbb kilencre a Schellingstraßéban kell lennie.

Harry megint rávetette magát, miután végzett az orrfújással. Agnes beleharapott Harry nyelvébe, mire az felszisszent: „Aul” Majd megkérdezte a lányt, hogy talán nem érzi, hogy szereti őt.

„Nem” – felelte Agnes.

„Ez igazán szomorú” – mondta Harry, és megint rávetette magát.

37

Agnes nem tanúsított ellenállást.

Úgyhogy Harry magáévá tette, mivel máskülönben becsapva érezte volna magát, holott már Feldafingben rájött, hogy a lány egyáltalán nem izgatja fel, mert éppen az a típus, amit már kívülről-belülről ismer, mégis úgy érezte, hogy azok után, hogy elvitte autózni, rendelt neki egy bécsi szeletet uborkasalátával, nem is beszélve az értékes idejéről, amit öt és fél kilenc között neki szentelt, muszáj lesz közelednie hozzá.

Agnes nem tanúsított ellenállást, és tisztában volt vele, hogy azért tesz így, mert Harry elvitte autózni és rendelt neki egy bécsi szeletet uborkasalátával. Csak Harry idejét nem gondolta annyira értékesnek, mint ő maga.

Harry akár meg is kettőződhetett volna, és Agnes akkor sem tanúsított volna ellenállást, mintha bele sem gondolt volna, hogy ilyet nem lehet tenni. Talán belegondolt volna, csakhogy már régen belátta, hogy a világot, bármennyit gondolkodik is rajta az ember, mégiscsak üzleti törvények irányítják, és ezek a törvények egyetemlegesen hatályosak, hiába igazságtalanok.

A gondolkodás mit sem változtat az egészen, a gondolkodás csak fájdalmat okoz.

Hagyta, hogy Harry magáévá tegye, anélkül, hogy odaadta volna magát, és jó volt semmit sem érezni közben. Lelki rezdülései nem érdemelnek említést, hiszen a lelke meg sem rezdült.

Harryt látta maga fölött térdtől hasig, és három méterrel odébb az autó fényszóróit és a rendszámát: IIA 16747. És mindezek fölött az égboltot, ahonnan leszállt a nagy fehér angyal, és kinyilatkozta: „Az Istennél semmi sem lehetetlen.”

Agnes végtelen közönnyel vette tudomásul a kinyilatkoztatást, és ahogyan korábban minden csodálatosnak, most hirtelen minden olyan viccesnek tűnt neki. Az ég, az angyal, az autó, a Harry és különösen annak a fantasztikus nyakkendőnek a kockás mintája, amelynek a vége folyamatosan a szájába lógott.

Nagyon vicces volt, és Harry hirtelen lekevert neki egy hatalmas pofont, kitépte magát belőle, és üvöltöni kezdett: „Micsoda szemétség! Én itt erőlködök, te meg semmit se csinálsz! Szemétség. Én nyakig benne vagyok, te meg itt se vagy! Hát akkor sétálj csak haza, te lusta kurva!”

Nagyon vicces volt.

Harry felháborodva bepattant az autójába, és elhajtott.

Agnes még látta a rendszámát: IIA 16747.

Aztán eltűnt az autó.

Nagyon vicces volt.

38

Agnes a Forstenriederparkon át gyalogolt.

Az eltűnt fényszórók nyomában.

Fogalma sem volt róla, hogy hol van, és hogy milyen hosszú út áll még előtte a Schellingstraßeig. Csak sejtette, hogy milyen irányba

kell mennie, és hogy most mehet a saját lábán, ahelyett, hogy egy csodálatos autóban ülne. Csak lassanként kezdett neki derengeni, hogy még öt, hat vagy akár hét órát is kell gyalogolnia, mire hazaér a Schellingstraßéba.

Az éjszaka csendes volt, és az öreg fák mögött jobbra-balra hatalmas és sötét erdő terült el.

Ebben az erdőben vadászott egykoron a bajor királyi udvar, és nagy hajtóvadászatokat is rendeztek itt. Ebben az erdőben ugyanis rengeteg vad élt, és mindaz a sok szarvas, őz, szárnyas és vaddisznó királyi ellátásban részesült, mígnem a vaddisznókat királyi falkákkal tépették szét, a szarvasokat pedig királyi hajtók százaival a Starnbergi-tóba űzték, hogy ott aztán a csónakokból kihajolva királyi módon agyonüthessék őket.

Ma már állami kézben van mindez, és a vadat is humánusabb módon hajtják, mert a hajtóvadászatok túl sokba kerülnek.

Csak tíz perc elteltével szokott hozzá Agnes, hogy ne találjon mindent viccesnek, hanem inkább förtelmesnek. Sajnos minden túlságosan valóságos volt, és arról is meggyőződött, hogy nemso-kára el fog szakadni a cipője, azután félt is, mivel a Német Birodalomban rengeteg gyilkosság meg rablás történik.

Bár a rablás még hagyján, gondolta. Sokkal rosszabb, hogy egyedül kell átvágnia az erdőn, mert itt elég könnyen meggyilkolhatnák, például kéjgyilkosságot is elkövethetnének rajta, de a Harryt sose büntetnék meg miatta, csak a gyilkost.

Egyáltalán a bírák gyakran furcsaságokra hajlamosak. Éppen négy hete mesélte a hivatásos modell, Therese Seitz kisasszony a Schellingstraßéból, hogy 1927-ben a motorkerékpáros Heinrich Lallinger felajánlotta neki, hogy az Undosa Hullámfürdőből hazaviszi a Schellingstraßéba, de aztán hirtelen egy mellékútra fordult, hogy bentebb az erdőben megerőszkolhassa. Therese rászólt,

hogy azonnal álljon meg, mert különben leugrik, mire a férfi csak elmosolyodott, és kettőzött tempóval hajtott tovább, de ő a hatvan kilométer per órás sebesség ellenére leugrott, és eltört a bokája. Ezután persze feljelentette a Lallingert gondatlanságból elkövetett súlyos testi sértés és személyi szabadság megsértése miatt, de a főügyész később közölte vele, hogy a Heinrich Lallinger úrral szemben indított eljárást megszüntette, mert semmi sem róható fel a személye ellen, miután köztudott, hogy azok a fiatal lányok, akik este motorkerékpárral furikáztatják magukat haza, magától értetődőnek tartják, ha előbb még bizonyos célzattal egy kis kitérőt tesznek velük. Személyi szabadság megsértéséről tehát szó sincs, és csak magára vethet, amiért a bokáját törte.

39

Agnes lépéseket hallott.

Fáradt, vontatott lépések voltak, és hamarosan egy kis emberkét is ki tudott venni, aki éppen előtte poroszkált. Agnes majdnem elment mellette, anélkül hogy észrevette volna, úgy besötétedett.

A férfi is lépéseket hallott, megállt, és hallgatózni kezdett.

Agnes is megállt.

A férfi lassan megfordult, és úgy forgatta a fejét ide-oda, mintha rövidlátó lenne.

„Jó estét” – mondta a férfi.

„Jó estét” – mondta Agnes.

„Nem kell megijednie, kisasszony” – mondta a férfi. „A légynek se ártok. Münchenbe’ lakok, és éppen hazafelé megyek.”

„Messze van még München?” – kérdezte Agnes.

„Én Kochelelől jövök” – mondta a férfi. „A nagyján már túl vagyok.”

„Én csak innen jövök” – mondta Agnes.

„Aha” – mondta a férfi, és nem tűnt úgy, mintha elgondolkodott volna azon, vajon mit is jelenthet ez a *csak innen*.

Újra elindultak.

Úgy tűnt, mintha a férfi sántítana, de nem sántított, éppen csak úgy tűnt.

„Mi kopog úgy?” – kérdezte Agnes.

„Én” – mondta a férfi, és hirtelen választékosan kezdett el beszélni. „Tudniillik úgynevezett sarokemelő betétet és fából készült cipősarkat hordok a háború óta.”

40

Agnes sohasem tudta meg, hogy a férfit Sebastian Krattlernak hívták, és hogy a Sendlingerberg közelében lakott. Nem mutatkozott be a lánynak, és azt sem mondta el, hogy hivatása szerint cipész, de sehol sem talál munkát, úgyhogy hiába tagja harminc éve a Szociáldemokrata Pártnak, vándorútra kényszerült, miután korábban a világháborúban már kitüntették egy sarokemelő betéttel.

Azt sem árulta el, hogy van egy unokaöccse Wallgau bei Mittenwaldban, egy nagybirtokos paraszt, és hogy abban bízott, nála majd talál valamilyen munkát. Ám ez az unokaöcs a háborús kitüntetésére tekintettel nem adott neki munkát, mivel a parasztok mind szemetek.

De azért Tirolban egymás után építetik a templomokat a csuhások, és a legmagasabban fekvő templom egy gleccser szélén áll.

Ez csupa istennek tetsző mű, mivel a tiroliak, ahogyan a nemtiroliak is, rendesen vallásosak. Vagy talán csak hitványak. Vagy hülyék.

„Azt, hogy ez egyszer megváltozik, én már biztosan nem érem meg” – mondta a férfi.

„Mi?” – kérdezte Agnes.

„Maga talán még megéri” – mondta a férfi, majd hozzátette, hogy ha most nappal lenne, innen már látnák a Frauenkirche tornyait.

41

Éjfél felé Agnes meglátott egy padot, és azt mondta, hogy egy kicsit le kell ülnie, mert már alig bír menni, és a cipői is egészen elszakadtak. A férfi erre azt mondta, hogy akkor ő is leül, hiszen még enyhék az éjszakák.

Leültek hát, a pad támláján pedig ez a felirat volt olvasható: *Csak felnőtteknek!*

A férfi éppen meg akarta jegyezni, hogy hatóságilag tilos, hogy egy ilyen padra gyerekek üljenek le, vagy hogy bárki elaludjon rajta, de addigra Agnes már elaludt. A férfi nem aludt el. Nem azért, mert hatóságilag tilos, hanem mert egészen máshol járt az esze. Egy egészen egyszerű gondolatot eszelt ki. „Bárcsak megöngyilkolhatná az embert egy másik ember” – gondolta a férfi.

Agnes pedig ezt az egyszerű álmot álmodta:

Egy csodaszép autón utazott egy csodálatos világon keresztül. Ebben a világban minden magától nőtt, és folyamatosan. Semmiért sem kellett fizetnie, és mindennek kimondhatatlan neve volt, olyan külföldies, és minden teljesen másmilyen volt, mint itt. „Itt ugyanis

tényleg nem túl jó” – vélekedett egy úr. Ennek az úrnak fehér kalapja, fehér frakkja és fehér nadrágja, fehér cipője és fehér szeme volt. „Én vagyok a pincérek pápája – mondta az úr –, és ifjúkoromban a Forstenriederparkban a legkirályibb Agneseket ejtettem el. Belehajtottuk őket a Starnbergi-tóba, és a csónakból kihajolva hatalmas pofonokat kevertünk le nekik. Tulajdonképpen nem is Harry, hanem Franz volt a nevem.” És Agnes az erdőn keresztül ment, egy szilfaerdőn keresztül, és minden szilfa alatt ült egy Eugen. Sok száz szilfa volt az erdőben, és sok száz Eugen, és mind egyszerre mozgott.

„Agnes – mondták az Eugenek – a Schleißheimerstraße sarkán vártunk, de nem volt elég a hely, ugyanis túl sokan vagyunk. Egyébként tényleg olyan csodálatos volt az az uborkasaláta?” Ekkor a nagy fehér angyal libbent oda, és a kezében egy uborkát tartott. „Az Istennél semmilyen uborka sem lehetetlen” – mondta az angyal.

A hajnali szél elsuhant a pad fölött, és a férfi azt mondta: „Ez a hajnali szél.”

42

Mielőtt a nap felkel, az emberek megborzongnak. Nem azért, mert talán az éjszaka gyermekei, hanem mert napfelkelte előtt néhány fokot esik a hőmérséklet.

Ennek megvannak a maga légköri okai és fizikai törvényei, de Sebastian Krattler beírta annak megállapításával, hogy a hajnali szél, amely mindig a nap előhírnökeként érkezik, hűvös.

A hajnali szél elsuhant az alvó Agnes fölött, átsuhant Európán és Münchenen, és persze végigsuhant a Schleißheimerstraßén is, amelynek sarkán Eugen Agnest várta.

Eugen már tíz perccel hat előtt ott állt a sarkon, és háromnegyed hétig várt.

Hatig egy kicsit mindig elé ment a lánynak a Schellingstraßén, de hattól nem moccan el a megbeszélt helyről, mivel arra gondolt, hogy Agnes váratlanul egy másik irányból is jöhet, és akkor még Eugen nélkül találná a sarkot.

Csakhogy Agnes semmilyen irányból sem jött, és hat után tíz perccel Eugen megjegyezte magában, hogy a nők képtelenek a pontosságra.

Megint egész nap szaladgált, mégsem sikerült munkát találnia. Már a frakkját is el kellett zálogosítania, és úgy döntött, hogy ma máshogy fog viselkedni az Oberwiesenfelden, mint ahogyan tegnap viselkedett. Ma nem fogja az Agnest testileg megkívánni, hanem békén hagyja, és csak beszélget vele. Majd valamiről beszélgetnek.

Még volt négy márka húsz pfennigje, és azt is tudta, hogy osztrák állampolgárként nem jogosult a Német Birodalomban munkanélküli segélyre, és eszébe jutott, hogy 1915-ben Volhíniában látott meghalni egy kalmüköt, aki éppen úgy halt meg, mint egy osztrák vagy egy német birodalmi állampolgár.

Agnes még mindig nem jött, és hogy elterelje a figyelmét a kalmükéről, kiszámolta, hogy hány schilling, frank, líra és lei lenne a négy márka húsz pfennig. Már régen nem kellett így számolgatnia, és most rezignáltan állapította meg, hogy a fejszámolás terén kiesett a gyakorlatból.

Régebben, még az infláció alatt, senki sem tudott úgy fejben számolni, mint ő. Egyáltalán: a pénzromlás idején kiválóan ment a dolga, pénze úgyszem volt, viszont ő volt a legnépszerűbb pincér a bárban, és a bárhölgly is szerelmes volt belé. Kitty Lechleitnernek

hívták, és igazán nem is lehetett volna megmondani róla, hogy paralizises, ha egyszer csak el nem kezdett volna újra megenni mindent, amit kiadott magából. Hatalmas étvágya volt, és Steinhof bei Wienben halt meg, és mindig nagyon bájosan és kedvesen viselkedett, csak a pontosságra volt képtelen.

44

Amikor Agnes megpillantotta a Starnbergi-tavat, Eugen éppen attól tartott, hogy esetleg valami baj érte. Egyszer ugyanis egy kasszírónővel lett volna randevúja, akit – miközben Eugen őrá várt – elütött egy kerékpáros, minek következtében a nő agyrázkódást szenvedett. Végtelenül hosszan várt rá Eugen, és aztán írt neki egy sértésekkel teli levelet, és csak három héttel később tudta meg, hogy a kasszírónő öt napig feküdt eszméletlen állapotban, és aztán, amikor az ő sértésekkel teli levelét elolvasta, nagyon sírt, és elátkozta a kerékpárost.

„Csak ne legyünk igazságtalanok” – gondolta Eugen, és elszámolt húszig. Azért, hogy ha Agnes addig nem érkezik meg, akkor elmegy. Hatszor számolt el húszig, és Agnes nem érkezett meg.

Eugen viszont nem ment el, hanem magában megállapította, hogy minden nő megbízhatatlan és hazug. De olyan hazugok, hogy még azt sem tudják, hogy mikor hazudnak. Még azért is hazudnának, hogy valakinek valami kedveset mondjanak. Ez az Agnes is azt mondta még tegnap, hogy nagyon várja az Oberwiesefeldet. Agnes is csak szolgálélek, de a nők nem tehetnek erről, csakis a férfiakat lehet hibáztatni, mert évezredek óta fizettek a nők helyett.

Az, hogy Agnes átverte, már hatkor is az eszébe jutott, de csak háromnegyed hétkor hitte el. „Ha lenne autóm – gondolta –, egy nő sem verne át, hacsak nem lenne neki is autója, mert akkor repülőgépemnek kellene lennie.”

De hiába állapította meg ezt így magában, nem is sejtette, mennyire igaza van.

45

Mialatt Harry Feldafingben uborkasalátát rendelt, Eugen lassan sétálni kezdett a Schellingstraßen, és egy pillanatra megállt az antikvárium kirakata előtt. Megnézte a *Nő tükkör előtt*-et, és arra gondolt, hogy tegnap éjjel még itt álldogált, most pedig csak úgy erre sétál.

Nem tűnt fel neki, hogy a *Nő párduebörön* eltűnt a kirakatból. Délután ugyanis megjelent egy bűnügyi nyomozó a néninél, és közölte vele, hogy egy finommechanikai műszerész a Schellingstraßéból erkölcsileg megbotráncozott a *Nő párduebörön* fölött, mert a nyolcéves kislánya miatt megorrolt egy bizonyos nagytiszteletű úrra. És a bűnügyi nyomozó közölte a nénivel, hogy az ilyen párduebőrfotóknak semmi közük a művészethez, és hogy át kell vizsgálnia az antikváriumot. És a bűnügyi nyomozó azután egy teli koffer *Nő párduebörön*-t foglalt le, és közben borzasztóan csorgatta a nyálát, és egészen pontosan a Kastner után érdeklődött. Ugyanis le akarta tartóztatni erkölcstelen képek üzletszerű terjesztése és gondatlanságból tett hamis eskü gyanúja miatt.

Aztán a bűnügyi nyomozó elment. Erre a Krumbier, hogy a nénit megnyugtassa, elmesélt neki egy történetet egy szadista bűnügyi nyomozóról, aki tizenhat éves korában közeledni próbált hozzá.

Azzal akart imponálni, hogy csupa kéjgyilkosságokról készített felvételeket mutogatott neki.

„Az ilyen bűnügyi nyomozók könnyen perverzek lesznek” – mondta a Krumbier.

De a néni nem hagyta magát megnyugtadni, és kijelentette, hogy csak jöjjön haza az Agnes, majd ő lekever neki egy jókorát.

46

Eugen a mellett a ház mellett is elsétált, amelynek műtermében a buddhista AML festett albérlőként. A műtermet ugyanis egy másik albérlőtől bérelte, aki azonban vonakodott a főbérlőnek átadni a buddhista által kifizetett bérleti díjat, mert úgy érezte, hogy hátrányt szenvedett el, miután a főbérlő a bérleti szerződés megfogalmazásakor a hivatásos bérleti díjat a duplájára hamisította.

A Kastner már megint néhány zsírfolttal volt elfoglalva, és mit sem sejtett a bűnügyi nyomozóról. Ma akárhány bűnügyi nyomozó sem tudta volna különösebben felizgatni, mivel maga sem tudta, hogy még részeg vagy már hülye.

A Türkenstraßen Eugen megállt egy derék fotográfus ablaka előtt. Egy családi fotó volt oda kiakasztva. Nyolc derék emberről készítették, akik az ünneplőruhájukban feszítettek, alattomos és bornírt tekintettel néztek Eugentre, és mindannyian rendkívül rondák voltak.

Eugen mégis arra gondolt, hogy néha olyan jó lenne, ha az embernek lenne egy ilyen családja. Ő is ott ülhetne középen, és szakállá volna meg gyerekei. Így, gyerekek nélkül teljesen kihál az ember, és ez a kihálás mégiscsak szomorú dolog, még akkor is, ha osztrák

állampolgárként nem jogosult a Német Birodalom munkanélküli segélyére.

És miközben Agnes az uborkasalátáját ette, Eugen órá gondolt. „Tehát becsapott az a barom” – gondolta. De nem tudott haragudni arra a baromra, mert ahhoz túlságosan magányosnak érezte magát. Csak ment tovább lassan, egészen a Schellingstraße elejéig, és hirtelen nem bírt szabadulni egy különös gondolattól, és el sem tudta képzelni, hogy hogyan juthatott ilyesmi az eszébe.

Az jutott ugyanis az eszébe, hogy egy vak ember azt mondja: „Nézzen rám, ha magához beszélek. Zavar, ha félrenéz, uram!”

47

Közben beköszöntött az éjszaka, és Eugen nem akart hazamenni, mert úgysem tudott volna elaludni, holott nagyon fáradt volt. Hiába volt már csak négy márka húsz pfennigje, szíve szerint beült volna a Schelling Moziba, hátha éppen a *Tom Mix*-et adják, azt a vadnyugati hőst, akinek minden sikerül. Amikor Eugen legutóbb látta, lovával éppen leelőzött egy expresszvonatot, a nyeregből a mozdonyra ugrott, kiszabadította a menyasszonyát a hálókocsiból, ahol éppen egy álnok briganti erőszakoskodott vele, tíz másik brigantit leterített, húszat megfutamított, és a következő állomáson már várt rá hűséges lova és egy pap, aki azonnal megeskette az ifjú párt.

Eugen ugyanis szereti az állatokat, a lovakat pedig különösen. E miatt a lószertet miatti kis híján hadbírótság előtt végezte a háborúban, miután egy lovacskát, akinek két patáját letépte egy repesz, kegyelemlövésben részesített, és ezzel az egész századára szörnyű keresztüzet szabadított. Még egy vezérkari tiszt is elesett akkor.

A Schelling Moziban nem a *Tom Mix*-et adták, hanem egy társadalmi drámát, egy szép, ifjú hölgy tragédiáját. Egy milliomosnő volt a főszereplő, aki egyszerre volt egy milliomos lánya és egy másik milliomos hitvese. Mindkét milliomos teljesítette minden kívánságát, ám ő mégis boldogtalan volt. A néző láthatta, ahogyan órák hosszat boldogtalanul öltözködik, manikűröztet és pedikűröztet, ahogyan boldogtalanul elutazik Indiába az első osztályon, a Riviérán andalog, Baden-Badenben ebédel, Kaliforniában alszik el és Párizsban ébred, ahogyan boldogtalanul ül páholyában az operában, táncol a karneválon, és megveti a pezsgőt. És még ennél is boldogtalanabb lett, miután egy milliomos fiának, aki decens érzékiséggel csodálta őt, nem akarta odaadni magát. Nem maradt más választása, mint hogy vízbe ölje magát, amit a Ligur-tengerben véghez is vitt. Boldogtalan holttestét Genovában hantolták el, és valamennyi szobalánya, lakája és sofőrje nagyon boldogtalan volt.

A film nagyon szomorú, csak egy mulatságos jelenetet tettek bele: volt ugyanis ennek a milliomosnőnek egy szobalánya, és ez a szobalány egyszer felvette az úrnője egyik estélyi ruháját, és az egyik sofőrrel mulatni ment. De a sofőr nem tudta, hogy az előkelő világ hogyan bánik késsel és villával, így aztán lelepleződött, hogy valójában alkalmazottak, és repültek az előkelő lokálból. A sofőr egy jókora pofont is kapott az egyik előkelő vendégtől, a szobalányt pedig azonnali hatállyal elbocsátotta a boldogtalan milliomosnő. A szobalány nagyon sírt, és a sofőr sem vágott éppen túl intelligens képet. Nagyon mulatságos volt.

Egyre későbbre járt az idő.

Eugen átvágott a Lenbachplatzon, ahol csodálatos autók álltak a nagy hotelek előtt. A kerthelyiségekben csupa előkelő ember ült, és nem is sejtették, milyen kihívóan nevetségesnek hatnak, amint ilyen sokukat látni egy rakáson.

A pincérek is nagyon előkelők voltak, és nem ez volt az első alkalom, hogy Eugen megvetést érzett a szakmájával szemben.

Már háromnegyed hét óta megszakítás nélkül járkált, és kívülből csupa por volt. Azt mondta magában: „Ha összedől a világ, akkor is veszek egy sört harminc pfennigért, mert már nagyon rám fér, hogy leüljek.”

A világ nem dőlt össze, és Eugen a Sendlingertorplatz közelében bement egy kis kávézóba. *Ma művészkoncert!* – állt az ajtón, és amikor Eugen leült, a zongorista játszani kezdett, mivel Eugen volt az egyetlen vendég.

Ült még ugyan bent egy hölgy is egy limonádé fölött, de úgy tűnt, hogy ő a kávézóhoz tartozik, és egy magazint bújt.

A zongorista egy Rajna-vidéki egyveleget játszott, és Eugen azt olvasta a *Sonntagspost*-ban, hogy a munkanélkülieknek túl jó dolguk van, mert még egy pohár sört is megengedhetnek maguknak. És a viccsarokban egy munkanélküli családot látott, amelynek tagjai egy óriási hordóban laktak az Isar-parton, ott napoztak, fürdőztek – és hallgatták a rádiójukat.

A limonádés hölgy nem is hallotta, hogy Eugen bejött, annyira belemerült a magazinjába. Mástkülönben felfigyelt volna, mert prostituált volt, csakhogy a magazin túlon túl lenyűgözte. Egyre csak ol-
vasta:

Többhetes hajóút egy komfortos luxusjachton a délszaki ég alatt – ki ne álmodott volna róla? Az abszolút semmitterés betei vannak Rád, napsütéses nappalok és világos éjszakák, nincs telefon, nincsenek megbeszélések, nincsenek társadalmi kötelezettségek. Az olyan kifejezések, mint idő, munka, pénz úgy tűnnek semmivé a horizonton, mint elpárolgó felhőcskék. A napozóterasz alatt hívogató nyugszékek, a dohányzóban hűvös klubfotelek várnak, rádió és könyvtár áll rendelkezésedre, a biztonságodat harminc rátermett matróz szavatolja, míg az ellátásodról első osztályú bármixer gondoskodik. Étkezés után a gramofon muzsikáját vagy egy bölgy zongorajátékát élvezheted. Táncolhatsz Phyllisszel vagy Dorothyval, vagy whistelhatsz egy kicsit, hogy az idősebb bölgyek körében is népszerű legyél, a játéktérben pedig lesz rá lehetőség, hogy pókeren vagy bakkarán vesztés. Vagy a holdfényben, a hajókorlátnak dőlve egy szőke flappernek csaphatod a szelet, míg a kedves papa egy csodálatosan kényelmes nyugágyban fekszik, Henry Clay-e füstjét a csillogok felé fújja, és gondolataiba merülve már a következő tranzakciót tervezi... A világon semmi sem adja meg Számadra ilyen mértékben azt az érzést, hogy kiléptél a mindennapokból.

49

Eugen fásultan itta a söret, és közben fásultan lapozgatta az újságot. *A szónok briliáns beszédet tartott – olvasta az újságban. Örömmel vehettek tudomásul, hogy a materializmus felett újfent győzelmet arattak – ekkor Eugen megérezte, hogy valaki bámulja.*

A prostituált volt az.

Elolvasta a magazinját, és észrevette Eugent.

„Jó estét, Reithofer úr!” – mondta a prostituált. „Nem emlékszik rám? De hát én vagyok az, a... – na, de hát tudja maga azt, hogy ki vagyok én, Reithofer úr!”

Egyáltalán nem tudta, de mivel a nő láthatóan ismerte, nyilvánvalóan Eugennek is ismernie kellett őt. A prostituált odaült az asztalához, és azt mondta: ez aztán a véletlen, hogy éppen itt találkozunk, és egy ilyen véletlenről egy egész regényt lehetne írni. Egy folytatásos regényt.

A prostituáltként ugyanis valóságos szenvedélye volt az olvasás.

Margarethe Swobodának hívták, és házasságon kívüli gyermek volt. A születését követően majdnem meghalt.

Ha arra vetemednénk, hogy az Úr tetteit a logika törvényei alapján próbáljuk megérteni, akkor arról kellene meggyőznünk magunkat, hogy annakidején a jóságos Úristen nagyon megszerethette a csecsemő Margarethe Swobodát, mivel mindjárt magához akarta szólítani. Ám a rátermett bába, a bécsújhelyi Wohlmüt asszony rákoppintott az isteni ujjakra, amelyek a kis Margarethét megfojtani készültek. „Au” – szisszent fel a Jóisten, és menten visszahúzta a karmait, mire az istentelen bábaasszony azt mondta: „Ha a Jóisten is úgy akarja, megmarad a kis kukac!”

És az igazságos Isten ettől egészen szentimentális lett, és felsőhajtott: „Úristen, hogy az emberek milyen buták! Mintha bizony a házasságon kívül született gyermekeknek olyan jó dolguk volna ebben a polgári korban! Na, szervusz!”

50

Margarethe Swoboda egykor, ahogyan a Kastner anyja is, egy cukrászdában volt eladó.

Ebbe a cukrászdába gimnazisták, reáliskolai tanulók, reálgimnazisták és kispolgári családok magasabb leányiskolába járó sarjai, valamint gonosz vénasszonyok jártak, akik folyton ugráltatták, froclizták és szidalmazták, mert még fiatal volt.

Egy gimnazista fiú, egy zsugori kormánytanácsos gyermeke viszont beleszeretett Margarethébe, és minden délután négykor öt pfennigért csokoládét vásárolt nála, csak hogy félszegen követhesse a mozdulatait. Aztán egyszer földrajzórán a Malajziai-félsziget térképének szélére firkálta, hogy mi mindent csinálna vele, ha volna hozzá bátorsága, hogy szerelmet valljon neki. Azonban a tanára elcsípte, és elkobozta az atlaszt, és miután egy csapatnyi tanerő egy klerikális félnotás elnökle alatt alaposan megvizsgálta, az atlasz erkölcsellenesnek találtatott. A fiú repült az iskolából, és az apja parancsára, aki egy bürokratikus házi zsarnok volt, javítóintézetben végezte.

Egyszer, röviddel karácsony előtt megszökött onnan, de Cézár, a schmittenhöhe-i rendőrkutya egy havas krumpliföldön az útját állta, és ezután meg kellett gyónnia és áldoznia kellett, hogy aztán három ór nadrágszíjjal kékre-zöldre verje, egy szőke, katonafrizurás katekéta pedig nőies kezeivel majd' letépte a füleit.

Margarethe Swoboda hallotta, mi történt, és jóllehet nem tehetett az egészről, minthogy egyáltalán nem tűnt fel neki, hogy a fiú szereti, mert még csak tizenhét éves volt, és nemileg alulfejlett, mégis büntudatot érzett, mintha legalábbis maga idomította volna be azt a schmittenhöhe-i Cézárt. El akart menni.

El a cukrászdából.

Ezt mondta magában: „Ó, bárcsak ne lenne csokoládé, bárcsak ne lennének gimnazisták, nincs a földön igazság!” És megvette a *Gyorsírástanulás autodidaktáknak* című könyvet. Éjjelente, a napi tizennégy órás munkaideje után titokban megtanulta a Gabelsberger-

féle rendszert. Ezután Ausztria legolvasottabb újságjában feladott egy hirdetést arról, hogy magántitkárnői állást vállal. Három nap elteltével a következő levelet kapta:

Tisztelt Kisasszony!

Bővebb tájékoztatást kérek a melleivel, valamint általában az alakjával kapcsolatban. Ha szép és főképpen feszes mellekkel rendelkezik, azonnal rendkívül kellemes állásokat tudok Kegyednek kiközvetíteni, kivétel nélkül disztíngvált urakhoz. Érdeklődöm továbbá, hogy érti-e a tréfát, és képes-e azt megfelelően viszonyozni is.

Maradok tisztelettel

Az aláírás olvashatatlan volt, alatta ez állt:

Kitűnő referenciákkal rendelkező közvetítő. A leveleket a 8472. sz. kódra kérjük küldeni. Számíthat diszkréciójára.

Ez a *Számíthat diszkréciójára* a prostitúció címerének mottója.

Amióta istenek és emberek, császárok és alattvalók, urak és szolgák, gyóntatóatyák és bűnösök, nemesek és polgárok, felügyelőbizottsági tagok és munkások, részlegvezetők és eladónők, családapák és cselédek, igazgatók és magántitkárnők – röviden: amióta uralkodók és alávetettek vannak, azóta igaz a mondás: kezdetben vala a prostitúció.

És azóta, hogy az uralmon lévők felismerték, hogy egy bizonyos megfeszített idealizmusának az álarca mögött sokkal felemelőbb, nemesebb és mulatságosabb rabolni, gyilkolni és csalni – mióta tehát ez a megfeszített arról prédikált, hogy a nőknek is a férfiakkal

egyenértékű lelkük van, azóta folyton ezt sutyorogják: „Számíthat diszkréciónkra.”

Ki meri tehát a manapság uralmon lévő burzsoáziának felróni, hogy nemcsak a munkát, hanem a férfi és nő közötti viszonyt is megszabadítja az azt övező hazugságoktól és vaskos öncsalástól, azáltal, hogy egyszerűen felteszi a kérdést: „Na, és a szerelem menyinyibe kerül?”

Talán szemrehányás illeti azért, mert gazdasági hatalmának tudatában, az olcsóbb könyvvitel végett tesz így? Nem, ezért igazán nem illetheti szemrehányás.

A burzsoázia ugyanis szerfelett becsületes.

Nyíltan kimondja felismerését, hogy a kizsákmányolók és kizsákmányoltak közötti igaz szerelem: prostitúció. Hogy a kizsákmányoltak prostitúció nélkül is szerethetnék egymást, azt a burzsoázia nem vonja kétségbe, mivel a kizsákmányoltakat ennél butábbnak tartja, máskülönben nem hagynák magukat kizsákmányolni.

A burzsoázia ugyanis szerfelett intelligens.

Még azt is felismerte, hogy a kizsákmányolók is kizsákmányolják egymást. Tudniillik, hogy az egész szerelem csak üzleti intelligencia kérdése.

Hibáztathatjuk-e tehát a burzsoáziát azért, mert mindent a vagyoni helyzetre vezet vissza?

Nem, ezért igazán nem hibáztathatjuk.

Mindennek megfelelően a 8472. sz. kód is csak a kapitalista Vénusz-templom kupolájának egyik apró mozaikkövét képezte.

Margarethe Swobodának azt súgta egy hang a cukrászdában: „Te sem menekülhetsz!”

„Hogyhogy?” – kérdezte Margarethe Swoboda, majd leejtette a levelet, és eltöprengve dadogta: „Nem, ez nem lehet, nem, ez egyszerűen nem lehet...” – és a hang kárörvendően susogta: „Ha szerencséd van, talán! Ha szerencséd van!”

51

Margarethe Swobodának nem volt szerencséje. Jóllehet a horoszkópjában az állt, hogy szerencsés kezekkel született, tehát bármit vesz is a kezébe, az valamilyen formában arannyá válik. Csak az áprilistól kell óvakodnia, az a hónap nem hoz neki szerencsét, és bármibe is fogjon áprilisban, annak rossz vége lesz.

„Akkor nekem nem is volna szabad élnem” – vélekedett Margarethe Swoboda, mert áprilisban volt a születésnapja.

Ezt a horoszkópot a lokál WC-s nénije készítette, aki kijelentette, hogy töviről-hegyire ismeri a világmindenséget az állócsillagokon innen és túl. Szegény pinscherének, a Pepinek is készített horoszkópot, és abban az állt, hogy a szegény Pepi szörnyű halált fog halni. És így is történt, mert a szegény Pepit megette egy bakter, miután elütötte a gyorsvonat.

A WC-s nénit Regina Warzmeiernek hívták, és a vendégek nagyon kedvelték. Minden bajra tudott orvosságot, és a jóasszonyt mindenki csak nagymamának hívta.

A nagymama egykor nagyon csinos lehetett, mert minden vendég előtt ismeretes volt, hogy fiatal lány korában egy lengyel gróf is kikezdett vele. Osztrák–magyar attasé, valamint rutinos erotomán és cinikus lajhár volt az a gróf, aki egyszer, amikor éppen a galíciai birtokaira utazott haza, véletlenül Münchenben pihent meg.

Bajorország akkoriban még királyság volt, és az Osztrák–Magyar Monarchia is létezett még.

1880 körül történhetett, és a gróf szinte csak a nagymamával táncolt azon az igazi, fűzőkkel és dekoltázsokkal tarkított maszkabálon, és aztán másnap délben kikocsizott a nagymamával egy nagy és előkelő fogaton az Isar-völgybe, ahol a kies folyóparton andalogtak kettesben. A kék hegyekről társalogtak, és mindarról, ami mögöttük rejlik. A gróf a napsütéses délről mesélt, a Vezúvról és Sziciliáról, a római romokról és az Adria hullámairól. Egy velencei gyűrűt is neki ajándékozott, egy kis kígyócskát hamis rubinszemekkel és *Memento!* felirattal. És aztán a nagymama odaadta magát a grófnak Höllriegelsgreuthnál egy tisztáson, és a gróf magáévá tette a nagymamát.

Míndez már természetesen éjszaka történt, egy igazi kispolgári-romantikus, kora márciusi éjszakán. A közeli Alpok felett tavaszi szél fúj, és este a fekete tavak és a sötét erdő felett bukkant fel a hold.

Két hét elteltével a nagymamánál kimaradt az, ami tizenhárom éves korában annyira megrémítette, hogy vinnyogva rohant idősebb barátnőjéhez, Helenéhez, mert attól félt, hogy elvérzik. De Helene átölelte, megcsókolta, és azt mondta: „Épp ellenkezőleg, most már kisasszony vagy.”

Most viszont tudta, hogy hamarosan anya lesz. Azt gondolta, bárcsak megőrülne, és ki akart ugrani az ablakon. Minden körmét lerágta, és írt három búcsúlevelet, egyet az apjának és kettőt a lengyel szeretőnek.

Az apja egy lassú, búskomor textilfestő volt, aki teljesen a házsártos felesége uralma alatt állt, és gyűlölt minden gépi újítást, mert

sem a kellő tőkése, sem pedig az ügyessége nem volt meg hozzá, ahhoz viszont még éppen elegendő megfigyelőképességgel bírt, hogy észrevegye, mint romlik a versenyképessége hónapról hónapra.

Ezt írta neki a nagymama: *Apám! Bocsáss meg a te megesett lányodnak, Reginának.* Az attasénak pedig ezt: *Miért hagyod, hogy elepedjek egy szavadért? Hát ekkora gazember vagy?* Ezt a levelet összetépte, és egy másikba kezdett: *Engem többé sose látsz, imádkozz bűnös lelkemért. Nem sokára kis virágok nyílnak egy szegény, frissen hantolt síron, és az Isar-völgyben egy elhagyott csalogány a kettétört boldogságról dalol...*

És leírta a saját temetését. Átélt a saját mennybemenetelét is. Láta magát a másvilágon, és borzalmasan megsajnálta magát. Egy heroikus angyal fölé hajolt, és így szólt: „Tudod te mi az, hogy osztrák–magyar attasé? Nem, neked fogalmad sincs arról, mi az, hogy osztrák–magyar attasé. Egy osztrák–magyar attasé nem hagy el egy leendő édesanyát sem, pláne ha még lengyel gróf is, te kishitű teremtés! Csukd be az ablakot, huzat van!”

A nagymama becsukta az ablakot, és újra hinni kezdett a királyfi és a kispolgári koldusgyerek hazug meséjében. Közben egyre sápadtabb lett, nem volt étvágya, és titokban gyakran hányt.

A Jóistenben nem annyira hitt, mert nem igazán tudta elképzelni magának, de Pádúai Szent Antalban annál inkább. A fehér liliomos égi fiatalemberhez könyörgött azért, hogy minél hamarabb levelet kapjon a nagyon is földi grófjától.

Természetesen semmilyen levelet sem kapott, hiszen azon a bizonyos maszkabálon sem minden úgy történt, mint ahogyan azt a nagymama látni szeretne volna. Egyáltalán nem úgy volt, hogy minden bájos ifjú hölgyek közül csakis ő tűnt fel annak az osztrák–magyar zsványnak, hiszen először egy bacchánsnőnél próbálko-

zott, de miután a bacchánsnő gavallérja kilátásba helyezett egy pofont, láthatóan alábbhagyott a lelkesedése. Első zavarában kezdett el a nagymamával táncolni, aki mexikói nőnek volt beöltözve, és az undok férfi miatti dühében, akinek sajnos hatalmas mancsai voltak, teljesen leitta magát. Ebben az állapotban egészen mókás teremésnek tűnt neki a nagymama, úgyhogy megígérte, hogy elviszi kirándulni az Isar-völgybe. Másnap azonban már megsemmisítően unalmasnak találta, és csak azért tette magáévá, hogy ne érezze úgy, hogy teljesen hiába utazott ki az Isar-völgybe. Közben egy hosszúlábú kokettre kellett gondolnia, hogy képes legyen a testi érintkezésre a rövidlábú nagymamával.

Amikor aztán egy késő őszi vasárnap délelőttön a nagymama összeesett a lépcsőn, és világra hozta a kislányát, a szülei természetesen kitagadták, ahogyan illik. Az anyja még két pofont is adott neki, az apja pedig zokogott, hogy ő egyáltalán nem érti a sorsot, hogy ugyan mi rosszat tehetett ő, amiért éppen az ő lányának kellett házasságon kívül szülnie.

Még a törzsvendégek sem tudták meg soha, hogy mi lett a nagymama kislányával. A nagymama hallgatott róla, az emberek pedig mindenfélét pusmogtak.

Hozzáment egy derék háztulajdonoshoz, vagy ő az egyik liliputi az Oktoberfesten, pusmogták egyesek, míg mások azt pusmogták, hogy hároméves korában a nevelőszülei úgy elverték, hogy megvakult, és a nevelőanyja egy év börtönt kapott, a nevelőapját viszont felmentették, mert ő csak végignézte az egészet. Megint mások pedig azt pusmogták, hogy csak egy egyszerű prostituált Hamburgban, mint amilyen a Margarethe Swoboda Münchenben.

„Ugye megengedi, hogy ideüljek magához” – mondta Margarethe Swoboda Eugennek. „Annyira örülök neki, hogy újra látom, Reithofer úr! Maga mióta van Münchenben? Én már május óta, de

nemsokára elmegyek, ugyanis azt hallottam, hogy Kölnben talán jobban mennek majd a dolgaim. Ott van idén a Pressa, az a nagy sajtókiállítás, itt viszont ez az otthon- és technikai kiállítás nem volt az igazi.”

Eugen még mindig nem tudta, hogy a nőt Margarethe Swobodának hívják, és nem tudott arra sem rájönni, hogy honnan kellene ismernie. Viszont úgy tűnt, a nő jól ismeri őt, és Eugen nem akarta megkérdezni tőle, hogy mégis honnan, mivel láthatóan örült a viszontlátásnak, és jó szívvvel emlékezett rá.

„Nem minden kiállításon megy jól nekem” – mondta Margarethe Swoboda. „A *Gesoleiausstellung*-on Düsseldorfban például négy napig semmit sem kerestem. Már teljesen odavoltam, és mérgemben megszólítottam egy kiállításórt, egy rendkívül udvarias krefeldi férfit, és mondtam neki, hogy elég rosszul megy nekem itt a maguk kiállításán, mire a krefeldi azt mondta, hogy igazán nem lepi meg, ha hoppon maradok, amikor az ő pavilonja előtt próbálom meg a gavallérokat leszólítani. Én meg csak akkor vettem észre, hogy négy napon át az egészségügyi részlegen álldogáltam, közvetlenül a nemi betegségek pavilonja előtt, és akkor aztán tényleg megértettem, hogy miért nem kerestem négy nap alatt egy vasat sem, mert miután kijöttem a pavilonból, saját magamtól is megundorodtam. Legszívesebben elbőgtem volna magam, de hát az ilyen kiállításoknak semmi értelme! A festészeti kiállítások jók szoktak lenni, meg általában a művészeti kiállítások, az automobil-kiállítások sem rosszak, de a legjobbak a mezőgazdasági kiállítások.”

És aztán mesélt még a Deutsches Museum sikeres alapkövetételeéről, mely von Hindenburg birodalmi kancellár jelenlétében történt, egy Nürnbergben megrendezett nagy nemzeti gyűlésről és a bresloui katolikusnapról, és Eugen arra gondolt: „Talán összekever

valakivel, másokat is hívnak Reithofernek, és talán van egy másik Reithofer, aki a megtévesztésig hasonlít rám.”

Közben egyre későbbre járt az idő, és Eugennek hirtelen feltűnt, hogy Margarethe Swoboda kancsal. Ugyan csak egy kicsit, de így is eszébe jutott egy kollégája, akivel még a háború előtt dolgozott együtt Pozsonyban, a Klein vendéglőben. Alig valamivel a világháború előtt nősült meg ez a kollégája, és ezt mondta Eugennek: „Hidd el, kedves Reithofer, a feleségem kancsal, ugyan csak egy kicsit, de nagyon jólelkű teremtés.” Aztán elesett Montenegróban. Karl Swobodának hívták.

„Amikor az uram elesett Montenegróban – mondta Margarethe Swoboda –, sokat gondoltam magára, Reithofer úr. Arra gondoltam, hogy talán az a szegény Reithofer is elesett. Nagyon örülök neki, hogy maga nem esett el. Emlékszik még a fánkomba, Reithofer úr?”

Most már a fánkjára is emlékezett Eugen. Egyszer ugyanis a lovíra menet beugrott a Swobodáért, aki bemutatta neki a feleségét, ő pedig megdicsérte a fánkot, amit az asszony maga sütött. Még most is maga előtt látta, hogy a két ággy nem illett össze, mert az egyik fehér volt, a másik meg barna – és a lóverseny után a Swoboda rendkívül lehangolódott, mert öt forintja odalett, és szomorúan mondta Eugennek: „Hidd el, kedves Reithofer, ha nem vettem volna el ezt a nőt, becsületszavamra, ez még teljesen elzüllött volna.”

„Nagyon megdicsérte a fánkomat, Reithofer úr” – mondta Karl Swoboda özvegye.

Miközben Eugen a két pozsonyi, össze nem illő ágyra gondolt, a nagymama közeledett hozzá. Amikor a nagymamának éppen semmi dolga nem volt, a büfénél álldogált, és az embereket figyelte. Így azt is észrevette, hogy a Gretchen szimpatizál Eugennel, mert egyáltalán nem úgy viselkedett, mint ahogyan az urakkal szemben viselkednie kellett. Úgy beszélgetett vele, mintha a fivére volna, és a nagymama nagyra becsülte az ilyen fivéreket, úgyhogy ő is odaült az asztalához.

A Gretchen éppen arról beszélt, hogy a világháborúban sok fiatal férfi elesett, és hogy a világháború után ő maga is elveszített minden kapaszkodót, mire a nagymama megjegyezte, hogy a tisztek számára bizony nagy csapás egy háborút elveszíteni. Ezért sok tiszttel teljesen elzüllött a háború után, különösen Augsburgban. Ő ott dolgozott egy nagy férfitoalettben, és járt oda egy gyarmati tiszttel, aki az összes egzotikus agancsát odaadta egy hordó sörért. Egy repülőtiszt pedig egy egész propellert cserélt el fél tucat tojáslikőrért, és ez a repülőtiszt annyira elzüllött, hogy jó napot helyett proszittal köszönt.

Eugen erre azt mondta, hogy a világháború tényleg nem sok jót hozott, és a tisztek számára tényleg jobb, ha megnyernek egy háborút, de még számára is, bár ő nem tiszttel, elég nagy csapás elveszíteni egy háborút, holott arról is meg van győződve, hogy ha a háborút meg is nyertük volna, ő attól még ugyanúgy küszködne az általános gazdasági válság miatt. Már megint két hónapja nincs munkája, és egyáltalán semmi kilátása arra, hogy a helyzete javulni fog.

Ezen a ponton a zongorista is bekapcsolódott a beszélgetésbe, és ő is odaült az asztalhoz, mert nagyon kíváncsi volt. Kijelentette, hogy ha Eugen nem férfi, hanem nő, és nem pincér, hanem varrónő

volna, azonnal tudna neki állást szerezni. Van ugyanis egy ismerőse, aki egy nagy szabóság tulajdonosa Ulm an der Donauban, az illető kereskedelmi tanácsos volt már a háború előtt is, de csak akkor segíthetne Eugennek, ha nem lenne osztrák, mert a kereskedelmi tanácsos maga is osztrák, ezért aztán nem szívesen vesz fel osztrákokat. De az ő kedvéért talán még egy osztrákot is felvenne ez a kereskedelmi tanácsos, ő ugyanis bizonyos befolyással bír erre a kereskedelmi tanácsosra, mivel az ő lánya is varrónő volt, ám öt éve gyermeket szült ennek a kereskedelmi tanácsosnak, és erről a gyermekről a kereskedelmi tanácsosné asszony természetesen jobb, ha nem tud. A lány most nagyon jó körülmények között él Neu-Ulm-ban, úgyhogy teljes egészében a gyermeke nevelésének szentelheti magát, mivel ez a kereskedelmi tanácsos ritka rendes osztrák. Tökéletesen beszél németül, angolul, franciául, olaszul és románul. Egy kicsit szlovákul, csehül, szerbül, horvátul is beszél, és ért magyarul meg törökül is. De törökül sem írni, sem pedig olvasni nem tud ez a kereskedelmi tanácsos.

A zongorista nagyon bőbeszédű volt, és szívesen ismételte önmagát. Mindennap elvitatkozgatott a nagymamával, és ebben nem ismert határt. Arról mesélt neki, hogy annakidején azt a barlanglakót, aki elsőként rajzolt egy ökröt a barlang falára, a többiek nagy varázslóként tisztelték, és ma is ez a tisztelet illetve meg minden művészt, beleértve a zongoristákat is. Aztán azon veszekedett a nagymamával, hogy az ötpfenniges bélyeget Schillernek vagy Goethe-nek hívják, mire a nagymama mindennap elmondta, hogy a negyvenpfenniges mindenestre az a nagy filozófus, aki a tiszta ész rossz kritikáját adta, és az ötvenpfenniges pedig egy zseni, aki magasröptű célokhoz akarta elvezetni az emberiséget, és hogy ő el sem tudja képzelni, hogyan fog az ember ilyesmihez hozzá, mire a zon-

gorista megjegyezte, hogy minden kezdet nehéz, és még hozzáfűzte, hogy a harmincpfenniges vezette be az individualizmus korát. Aztán a nagymama elhallgatott, és arra gondolt, hogy jobb lenne, ha a zongorista inkább egy szép keringőt játszana.

55

Amikor a zongorista azt mondta, hogy azonnal tudna Eugennek állást szerezni, ha... – Eugennek eszébe jutott Agnes. Arra gondolt, hogy ez éppen annak a baromnak való állás, akit tegnap a Thal-kirchner Straßében megszólított, és aki ma a Schleißheimerstraßében átvágta. Tegnap azt mondta, hogy varrónő, és már öt hónapja nem talál állást. Ő meg ma rögtön állást szerezhetne neki, talán csak egy szavába kerülne, mintha maga lenne a kínai császár, bár ma már olyan sincsen. Tegnap az Oberwiesefeldén még nem gondolta volna, hogy ma így átvágják. „Az egy barom” – mondta magában, majd hozzátette: „Alighanem ez a zongorista is egy barom.”

És Eugen csak úgy dobálózott a barmokkal, minden és mindenki barom lett, a Swoboda, a nagymama, az asztal, a kalap, a sör, a söröspohár – ahogyan ez olykor megesik.

„De ez aztán igazán szép ettől a barom zongoristától, hogy segíteni akar nekem” – esett le neki hirtelen a tantusz. „Hiszen nem is tudhatja, hogy nem vagyok-e magam is egy barom. De hát magam is az vagyok, és magam is átvágtam már más barmokat.”

„Egyáltalán, a barmoknak jobban kéne segíteniük egymást” – folytatta a gondolatot. „Ha minden barom segítene a másikon, akkor minden egyes baromnak jobban menne a dolga. Nem szép dolog, ha nem segítünk egy baromnak, amikor segíthetnénk neki, pusztán azért, mert barom.”

És aztán még az is feltűnt neki, hogy kifejezetten jó érzés lehet valamiképpen tanúsítani magunknak, hogy segítettünk egy barmon. Valahogy így:

Tanúsítvány

Ezúton tanúsítom, hogy a barom Eugen Reithofer segítőkész barom. Kedves, derék, jó barom.

Eugen Reithofer

Barom

56

„Mondja csak, művész úr – fordult Eugen ahhoz a segítőkész baromhoz –, én sajnos nem tudok hirtelen nővé válni, de ismerek egy lányt, aki megfelelne a maga ulmi kereskedelmi tanácsosának. Kiváló varrónő, és nagy szívességet tenne nekem” – hangsúlyozta, és természetesen hazudott.

A zongorista erre azt mondta, hogy szóra sem érdemes, mert csak egy telefonhívásába kerül, miután a kereskedelmi tanácsos tegnap óta véletlenül Münchenben van, és most rögtön fel is hívhatja a Hotel Deutscher Kaiserban – és a segítőkész zongorista már el is sietett a telefonhoz. „Igazán megható ez a barom” – gondolta Eugen, és Margarethe Swoboda kijelentette: „Ritka az ilyen ember, és még ritkább az ilyen művész.” A nagymama pedig azt mondta: „Hazudik.”

De a nagymamának kivételesen nem volt igaza, mert a zongorista néhány perc múlva újra előkerült, és olyan képet vágott, mintha megnyerte volna a világháborút.

A kereskedelmi tanácsos nem volt hazugság, és a csodálatos kapcsolatait is csak annyiban túlozta el, hogy az az állítása, miszerint a lánya Neu-Ulmban kizárólag a gyermeke nevelésének szentelheti magát, nem állta meg a helyét, tovább kellett ugyanis dolgoznia varrónőként, és csak egy kis kereskedelmi tanácsosi zsebpénzt kapott.

A zongorista győzelmi mámorában képtelen volt rögtön leülni, úgyhogy az asztal körül járkált, és így közölte Eugennel, hogy Agnes rögtön megkapja az állást, de holnap reggel pontban fél nyolckor a Hotel Deutscher Kaiserban kell lennie. Ott keresse csak az ulmi kereskedelmi tanácsos urat, aki rögtön magával viszi, hiszen nyolc órákor már indul is vissza Ulmba.

Eugen megkérdezte, hogyan tudná meghálálni, de a zongorista csak mosolygott: egyszer talán Eugen is tud majd neki állást szerezni, ha történetesen nem zongorista lenne, hanem varrónő.

Eugen legalább a telefonbeszélgetést szerette volna kifizetni, de a zongorista még ezt sem hagyta. „Ki ne telefonálna szívesen, ha ezzel segíthet” – mondta.

Még a nagymama is meghatódott, de a legjobban a derék zongorista volt meghatva.

57

Így történt, hogy másnap Eugen már hatkor a Schellingstraßen sétált, hogy el ne késsen a segítséggel, és kiállíthassa magának a tanúsítványt.

Éppen fel akart csöngetni a nénihez a negyedik emeletre, amikor meglátta, hogy Agnes a Schellingstraßen közeledik. Egyenesen a csak felnőtteknek engedélyezett padjáról érkezett, gyűrötten és

nyomorúságosan festett, és Eugen arra gondolt: „Nézzenek oda, egészen máig vágott át ez a barom!”

A Schellingstraßen sötét a nap, és a hajnali szellő már az Urált is elhagyta, amikor Agnes Eugen láttán összerezzent. De Eugen nem kérdezte, honnan jön, mit csinált, miért szegte meg a szavát, és vágta át, csupán azt közölte vele, hogy talált neki állást, és hogy még ma reggel el kell mennie egy igazi kereskedelmi tanácsoshoz, aki még ma reggel el is vinné magával Ulm an der Donauban.

Agnes szemei elkerekedtek, és azt mondta, hogy keressen magának egy másik Agnest a hülye vicceihez, és hogy kikéri magának ezt a froclizást és egyáltalán a gúnyolódást... de Eugen csak mosolygott rajta, mert hirtelen megsajnálta a barmot, amiért nem akarja neki elhinni a kereskedelmi tanácsost.

A barom még morgott valamit az otrombaságáról, aztán elsírta magát. Hagyja őt békén, sírt a barom, teljesen tönkre van, és most már a cipője is teljesen tönkre van.

Eugen hallgatott, és a barom hirtelen azt mondta, hogy olyan nincs, hogy neki valaki állást szerezzen, minekutána ő átvágta az illetőt.

Aztán a barom is elhallgatott.

És aztán még azt mondta: „Nem gondoltam volna, hogy direkt miattam idejön, Reithofer úr.”

„Tudja, Pollinger kisasszony – mondta erre a Reithofer úr –, ha szerelmet éppen nem is, valami mást attól még érez az ember, de azt még nem igazán tudni, hogy pontosan mi az. Hallottam egy állásról, úgyhogy eljöttem. Nem árt, ha tudjuk valakiről, hol lakik.”

És ezzel vége a történetnek.

ÖDÖN VON HORVÁTH 1901-ben született az osztrák–magyar monarchiabeli Fiumében, és 1938-ban Párizsban halt meg. Életműve rangját a '30-as évek elején és élete végén keletkezett színművei adják (a legjelentősebbek ezek közül a *Mesél a bécsi erdő* és a *Kazimir és Karolin*), de prózai művei is figyelmet érdemelnek. Első regényét, az 1929-ben keletkezett *Harminchat órát* nem jelentette meg, hanem – mintegy harmadára rövidítve – az 1930-ban megjelent *Örök kispolgár* című regényébe dolgozta bele. A neves német irodalomtörténész, Marcel Reich-Ranicki mégis az eredeti „Agnes-történetet” nevezte „kis szenzációnak”, mert véleménye szerint a szerző prózai életművének ez a darabja közelíti meg legjobban a drámai életművét. A színművekhez hasonlóan ebben a műben is fontos mozgatórugóként jelenik meg a tudat és tudattalan, a kifelé mutatott kép és az ösztönvilág küzdelme a kispolgár figurájában, aki a társadalmi ranglétrán felette állókkal szemben hízelegőnek és megalkuvónak, a saját gyengeségeivel szemben vaknak, de legalábbis megbocsátónak, míg a nála szerencsétlenebb helyzetben lévőkkel és a neki kiszolgáltattakkal szemben részvétlennek bizonyul. Az erős társadalomkritika a mű egészét, a drámai felépítésű jelenetek mellett az ugyancsak gyakran alkalmazott anekdotákat is mélyen áthatja – a szerzőtől megszokott módon pokoli viccesen.

BALOGH VIRÁG KATALIN 1981-ben született. Fordítani a latinórákon tanult meg, németül a szabadidejében. Lefordította Ödön von Horváth *Hít, szeretet, remény* és *Ismeretlen nő* című színműveit, előbbi 2017 áprilisában mutatták be az Örkeny Színház Stúdiójában, Gáspár Ildikó rendezésében. Első novelláskötete 2019-ben jelent meg.